

Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie

Dette værk er downloadet fra

Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie

www.genealogi.dk

Bemærk, at hjemmesiden indeholder værker, som er omfattet af ophavsret. For ældre værker, hvor ophavsretten er udløbet, kan PDF-filen frit downloades og anvendes.

For værker, som er omfattet af ophavsret, er det vigtigt at være opmærksom på, at PDF-filen kun må benyttes til rent personligt brug. Distribution og publicering af PDF-filen er ulovlig.

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

86. ÅRGANG . 15. RÆKKE . 1. BIND . 3. HÆFTE

UDGIVET AF
SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI
OG PERSONALHISTORIE

1966

INDHOLD

<i>Arkivar, dr. phil. Vello Helk:</i> Jesuitereleven Jacob Falster og hans stambog	33
<i>Administrator, dr. phil. Albert Fabritius:</i> Den Collinske familiebibel	51
<i>Førstelærer H. K. Kristensen:</i> Af sognepræst Jacob Stampes optegnelser	61
<i>Postmester C. Klitgaard (†):</i> En dansk-norsk familie Toft	88
<i>Civilingeniør Palle Gravesen:</i> Slægten Storm fra Håstrup, samt nogle supplerende oplysninger om Poul Jacobsen »Kinafarer«'s slægt	91

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

udgives af SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE og redigeres af samfundets skriftudvalg ved sekretæren, arkivar Hans H. Worsøe, til hvem manuskripter bedes indsendt.

Abonnement kan kun tegnes ved indmeldelse. Foreninger og biblioteker kan optages som medlemmer. Indmeldelse sker ved henvendelse til sekretæren.

Medlemmer, der ønsker oplysning eller vejledning i genealogiske og personalhistoriske spørgsmål, kan henvende sig til OPLYSNINGSTJENESTEN, der efter evne og muligheder under hensyntagen til spørgsmålenes art enten besvarer disse direkte eller indrykker dem i tidsskriftet.

Spørgsmål indsendes til redaktøren.

Redaktionens adresse: Arkivar Hans H. Worsøe, Surkær 4, Åbenrå.

JESUITERELEVEN JACOB FALSTER OG HANS STAMBOG

AF VELLO HELK

Rundt om i de forskellige europæiske biblioteker findes der hundreder af de stambøger, som i sin tid, især i slutningen af det 16. og i begyndelsen af det 17. århundrede, hørte til hver students bagage, når han drog ud for at studere ved fremmede universiteter¹). Man dyrkede venskaber og indskrev varme forsikringer om den nære indbyrdes tilknytning i hinandens stambøger, almindeligvis ved afsked. Visse studenter lagde stor vægt på at få indflydelsesrige personer til at skrive i deres stambøger og samlede på fyrstelige personers, professorers og andre fremtrædende folks navne med omtrent samme iver som nutidens autografjægere.

Det siger sig selv, at disse stambøger med deres internationale navnegalleri fra vesterlandske fyrster til østerlandske herskere, fra europæiske studenter til tyrkiske embedsmænd, ikke alene frembyder en vigtig personalhistorisk kilde og et supplement til universitetsmatriklerne, men også yder væsentlige bidrag til samtidens kulturhistorie. Selv om indførslerne ofte er noget ensartede, præget mere af tillærte citater end af originalitet, giver de dog visse oplysninger om de pågældende personers dannelse og interessesfære, af og til er indførslerne tillige forsynet med miniaturetegninger: våbenskjolde, landskaber, byer, dragter m. m. Den betydeligste del af oplysninger angår dog ejeren selv. Det bliver på grundlag af indførsler muligt at rekonstruere rejseruter og få indblik i, hvilke kredse den enkelte student fortrinsvis færdedes i, om hans dage gik i sus og dus med letfærdige fornøjelser, eller om han hengav sig til studier og lærdom.

I den strøm af unge kundskabstørstende sjæle, der drog ud af landet omkring år 1600, fandt en del vejen til jesuiterskolerne øst for Østersøen. Under mine studier i jesuiterarkivet i Rom har jeg kunnet følge mange skæbner gennem forskellige elevfortegnelser, men savnet af en mere personlig præget kilde, noget, der kunne bringe de enkelte elever lidt nærmere, har dog været føleligt. Allerede tidligt kom jeg ind på studiet af stambøger, da de ikke sjældent indeholder navne på forhenværende jesuiterelver. Det har hele tiden været mit håb at finde en

stambog, som har tilhørt en jesuiterelev. Der er rige muligheder i Europas biblioteker, som langt fra er udforskede.

Stambøger har værdi som kilder for mere end ejerens hjemland og er ofte at finde andre steder end dér. Deres brogede indførselsgalleri hæver interessen ud over det nationale, og desuden har de sommetider skiftet ejer, vandret fra hånd til hånd og fra land til land, for til sidst at havne i en eller anden samling langt fra deres oprindelsesland. Det kongelige Bibliotek i København ejer således en righoldig samling af udenlandske, overvejende tyske stambøger, og ligeledes kan man påtræffe stambøger af fremmed proveniens i alle større udenlandske biblioteker.

Den længe attråede stambog for en jesuiterelev dukkede dog ikke op i nogen af de store biblioteker. Den hører hjemme i stadsbiblioteket i Trier, hvor den er håndskriftsamlingens eneste af sin art.

Den har ledsaget en dansk jesuiterelev, JACOB FALSTER, på hans vej gennem næsten et halvt hundrede år. Til biblioteket i Trier kom den først 1828 som gave fra grev Franz von Kesselstadt. Bogen er temmelig lille af format, kun 15 x 9 cm og har et nyere, enkelt bind. I sin nuværende skikkelse består bogen af et brudstykke – omtrent halvdelen – af en i Dresden 1588 hos bogtrykker Gimel Bergen trykt stambog, hvori indgår dels færdige våben uden farver, dels tomme våbenskjolde. I den foreliggende stambog indgår størstedelen af bladene i ark C – J og enkelte af ark L, O og Z, i alt godt en tredjedel af stambogens 163 blade. Desuden er der ca. 50 blade kun med trykt ramme, forskellige fra Bergens tryk, og endelig et lignende antal indskudte blade uden tryk. Ved indbindingen har man ofte byttet om på bladenes rækkefølge. Det er muligt, at man samtidig har kasseret de ubeskrevne blade, da stambogen i sin nuværende form næsten er fyldt med indførsler. Sommetider er der flere på samme side, og kun sjældent støder man på en tom side. Det er heller ikke udelukket, at en del af de oprindelige stambogsblade har været i sådan en forfatning, at de ikke kom med ved indbindingen. Enkelte blade er havnet andetsteds. Således fandt jeg ved en gennemgang af stambøger i stadsarkivet i Köln fem blade med godt en halv snes indførsler fra Jacob Falsters stambog. De pågældende blade er indbundet bag i en stambog fra o. 1600²⁾. Muligvis har andre blade lidt samme skæbne og findes nu løsrevet fra deres naturlige sammenhæng i forskellige autografsamlinger. Imidlertid giver de eksisterende over 260 indførsler stof nok til belysning af ejermanden og hans vandringer³⁾.

Jacob Falster stammer fra Kippinge på Falster⁴⁾. Faderen hed

Rasmus⁵⁾ og er måske identisk med sognepræsten i Kippinge, hr. Rasmus Pedersen, der var blevet ansat i Frederik II's tid og var i embedet sandsynligvis til sin død o. 1608⁶⁾. Denne antagelse styrkes af den omstændighed, at Falster synes at have haft en broder ved navn Peder Rasmussen (Petrus Erasmi), der skrev i hans stambog og må have været i besiddelse af ikke ringe lærdom, da hans indførelse er affattet både på latin og græsk. Også Jacob Falsters fødeår lader sig omtrent bestemme. I januar 1602 var han 27 år gammel⁷⁾, altså må han være født ca. 1574. Ellers kender vi intet til hans færden, før han i november 1596 blev optaget i det pavelige alumnat i Braunsberg, arnestedet for den katolske mission i Norden⁸⁾. Selv om han allerede var over 20 år, synes det kundskabsmæssige grundlag at have været temmelig ringe, så han har sandsynligvis begyndt sin skolegang i Braunsberg i en af gymnasiets laveste klasser. I foråret 1598 var han i hvert fald ikke nået længere end til tredje klasse⁹⁾.

Han var i Braunsberg med til at indlede en strøm af danske elever, som vedvarede omtrent ti år. Jesuitterne havde sikkert sørget for at sprede rygten om gratis undervisning ved deres skoler, og om fripladser i de nordiske pavelige alumnater, hvoraf Braunsberg lå Danmark nærmest. De andre var Vilna i Litauen og Olmütz i Mähren. Rygten alene var ikke nok, de forhenværende elever, der udsprede jesuiterskolernes ry, virkede samtidig som hververe¹⁰⁾. Det er sikkert således, den unge falstring kom af sted i efteråret 1596, og han blev da efter den sædvanlige kortvarige prøvetid optaget i alumnatet.

På det tidspunkt havde han nok endnu ikke stambogen. Den har han først anskaffet i begyndelsen af 1598, da han efter 1½ års ophold ved alumnatet ifølge et løfte begav sig på pilgrimsrejse til Loreto, åbenbart for at besøge jomfru Marias hus, som englens ifølge traditionen havde hentet fra Palæstina 300 år før (10/12 1294¹¹⁾).

I januar tog han afsked med sine kammerater i Braunsberg, og fra samme lejlighed stammer de første indførsler. Den første er af en ungarsk alumne, der indskrev sig allerede den 13. januar. Knap fjorten dage senere tog Falster af sted. Kort før indskrev sig begge hans landsmænd, som var blevet optaget omtrent samtidig med ham, den senere livlæge hos enkedronning Sophie ANDERS SKYTTE (Andreas Toxotes) og SØREN HVIDDING (Severinus Albipratæus), der nogen tid efter døde hos jesuitterne¹²⁾, samt to andre kontubernaler.

Den danske pilgrim rejste sikkert ikke alene. Der var nok andre, der skulle samme vej – det var tryggest at rejse i flok. Det var naturligt, at han søgte ophold undervejs i jesuiterkollegier, undertiden flere

dage. I midten af februar var han i Prag. En måned senere tog han afsked fra en kontubernal i Wien og satte kursen mod Graz. I Steiermarks hovedstad synes han at have dvælet temmelig længe. Måske afventede han bedre rejsemuligheder, da bjergpas på den tid af året sandsynligvis endnu var temmelig ufarbare. Det er sikkert ham, der under navnet »Jacobus Erasmi Danus« optoges i Ferdinandeumstiftelsen i Graz i marts 1598 og anbragtes i syntaxklassen. En svensker ved navn LAURENTIUS CALOGÆUS blev optaget samme dag¹³), og muligvis rejste de sammen. I Graz var også den norskfødte jesuit LAURENTIUS NICOLAI NORVEGUS, der siden 1589 havde virket som teologiprofessor ved universitetet, og han har rimeligvis lagt et godt ord ind for den danske pilgrim¹⁴). Efter et par måneders ophold kunne Falster med lærernes velsignelse fortsætte pilgrimsfærden¹⁵). Den 22. maj skrev en braunsbergsk medalumne ved Ferdinandeum sit navn i stambogen¹⁶), og kort efter gik rejsen mod syd. En uge senere var han i Völckermarkt. Han har valgt en rute, som i begyndelsen af juni bragte ham til Gorizia. Her indskrev den 3. juni en kontubernal ved navn Lucifer sig i stambogen. Allerede dagen efter finder vi Falster en snes kilometer sydpå i den lille by Aquileja nær ved Adriaterhavet, og den 9. juni var han i Venezia. Muligvis har han også sejlet et stykke vej – Loreto har været hans første mål. Hvor længe eller hvornår han har været her, tier stambogen om. Den får først mælet igen i begyndelsen af juli, da ejeren var arriveret til kristendommens centrum – det evige Rom. Det var naturligt, at den unge dansker ikke ville lade lejligheden gå fra sig at besøge pavestaden, som var målet for mange pilgrimme. Hertil havde jesuitterne fra Braunsberg sendt mangan en elev, der havde udmærket sig ved trosiver og begavelse. I ugen 8. – 15. juni har tre nordboer skrevet i stambogen, først svenskeren AXEL GYLLENSTIERNA, dernæst hans broder ERIK og til sidst finnen JOSEPH JUSOILA, der var blevet optaget i Braunsberg ti år før Falster og efter mange års skolegang i Ermland 1595 sendt til Rom for at studere teologi ved Collegium Germanicum, læreanstalten til uddannelse af katolske præster for Nordeuropa¹⁷). De mødtes nu i St. Brigittas hospits, som var et almindeligt opholdssted for skandinaviske konvertitter i Rom.

Temmelig hurtigt har Falster igen søgt mod de køligere egne. I august møder vi ham atter i Wien. Her fandt han den ovenomtalte norske jesuit, der var blevet forflyttet samme forår¹⁸). Pater Norvegus havde gennem flere årtier beskæftiget sig med den nordiske mission, så den danske pilgrim har muligvis fået et par opmuntrende ord fra den

norske jesuit. Den 25. august skrev i jesuitergymnasiet en elev fra Ermland sit navn i stambogen, og det har måske også betegnet afslutningen på opholdet i Wien. Undervejs tilbage til Braunsberg er der bevaret en enkelt indførsel, som viser, at han rejste over Neisse i Schlesien, hvor han var 11. september.

Stambogsindførslerne bidrager tillige til at korrigere oplysningerne i Braunsberg-matriklen. Ifølge disse blev han 10. december 1598 sendt til det pavelige alumnat i Vilna. Derpå vendte han tilbage til Braunsberg og foretog i jubilæumsåret en pilgrimsrejse til Rom¹⁹). Der må være sket en ombytning af begivenhedernes rækkefølge. Hans stambog viser, at han gennemførte pilgrimsrejsen i løbet af 1598. Om hans ophold i Vilna giver stambogen intet. Navnet forekommer ikke i Vilna-matriklen over pavelige alumner²⁰). Den tredie juledag 1598 var han i Thorn, hvor svenskeren Laurentius Calogæus, som han havde været sammen med i Graz, skrev i stambogen. Deres veje skiltes måske i Thorn. Falster synes at have taget vejen til Braunsberg. Det eventuelle Vilnaophold kan ikke have været langvarigt, måske går de citerede oplysninger, der er tilføjet langt senere, på en anden elev. Efter otte måneders pause kommer den næste indførsel, atter i Braunsberg. Nu agtede Falster åbenbart at rejse hjem. Den 29. august indskrev landsmanden VILLUM RAVN (Vilhelmus Corvinus) sit navn; han var kommet til Braunsberg, mens Falster var på pilgrimsrejse. Den 20. september var Falster i København, hvor en anden jesuiterelev, JOHANNES MALACHIUS, prentede sit navn på samme side som Ravn. De to har åbenbart været nære venner, de blev optaget sammen i Braunsberg i oktober 1598²¹). Malachius var vendt hjem i maj 1599, og nu har Falster sikkert haft friske hilsener med til ham.

Falster var hjemme vinteren over. Da foråret kom, finder vi ham atter på vej. Han fulgte denne gang den meget almindelige rute: over Rostock via Wittenberg til Leipzig. Den 11. april var han i Rostock, den 20. april i Wittenberg og to dage senere i Leipzig. Det er bemærkelsesværdigt, at hans stambogsvenner i de to førstnævnte byer udelukkende var svenskere; ellers finder man sjældent en repræsentant for naboriget i danskernes stambøger. Opholdet ved de pavelige nordiske alumnater, som var oprettet med rekatolicering af hele Norden for øje, gav redskaberne for opnåelse af dette mål en fællesskabsfølelse og forståelse for hinanden, som kom til syne, når de senere mødte hinandens landsmænd; så viste det sig ofte, at de havde fælles venner og bekendte. I Rostock har Falster været sammen med den senere rigskansler AXEL OXENSTIERNA, hans broder GABRIEL og deres præceptor JONAS

ROTHOVIVS, der senere blev superintendent i Kalmar²²). I Wittenberg mødte han blandt andre en finsk student ERIK, søn af bispem i Åbo, Ericus Erici Sorolainen. Den unge mand kom senere til jesuitterne og tilbragte flere år ved Collegium Germanicum i Rom²³).

De tre protestantiske universitetsbyer var kun etaper på Falsters vej. Det egentlige rejsemål var Olmütz. I begyndelsen af august var han i Prag, hvor han mødte den svenske katolik ERIK FALK, der året efter i Rom afgav en betænkning om katolicismens udsigter i Norden²⁴). Den 10. august var han nået frem til Leitomischl, hvorfra der ikke er lang vej til Olmütz, hvor han allerede andendagen efter blev optaget i alumnatet og placeret i gymnasiets tredje klasse²⁵). Han var altså ikke kommet ret meget videre i sine studier siden 1598, da han var på samme trin i Braunsberg. Samtidig med sin optagelse må han have deponeret sin stambog, som fik lov til at hvile i halvandet år.

I Olmütz var på det tidspunkt allerede flere danskere. Nogle af dem blev sendt over fra Braunsberg for her, fjernt fra deres hjemland, at fordybe sig studierne og blive fastere i den katolske tro. Andre kom direkte fra Danmark, ligesom Falster. Kun få måneder senere fulgte Malachius efter med to adelsmænd. Måske har Falster på lignende måde ledsaget studerende adelsynglinge. Fremgangen i hans studier var ganske normal. I januar 1602 var danskeren kommet i den øverste gymnasieklasse og omtaltes da som 27 år gammel – en gammel pebling og den ældste blandt sine landsmænd, selv om hans klassekammerat Christian Holbæk kun var to år yngre²⁶). I begyndelsen af 1602 kom stambogen atter i brug, idet Falster har foretaget nogle rejser til andre mähriske byer, muligvis som ledsager for lærere og ældre elever. I februar var han således i Brünn. Den 22. april skrev en af Malachius' adelige elever, HARTVIG HUITFELDT, sit navn i stambogen. Denne indførsel betegner sikkert hans afsked med Olmütz. Ved samme lejlighed vendte også Malachius hjem, hvor han kort efter døde²⁷). Falster forblev i den mähriske hovedstad endnu et års tid. I januar 1603 opførtes han stadig blandt elever i den sidste klasse²⁸). I begyndelsen af februar drog han endelig hjemad og havde da antagelig afsluttet gymnasietiden. Muligvis fulgtes han med sin studiefælle fra Olmütz, LAURENTIUS HELLESPONTANUS. Dennes navn forekommer i stambogen under 17. februar i Sternberg nord for Olmütz. Skriveren er muligvis identisk med den Laurids Mogensen, der et par år senere forstyrrede et præstekalent i Løve herred²⁹). Hans indførsel skal nok opfattes som en afskedshilsen, han har antagelig valgt en mere direkte vej hjem, mens Falster gik nordpå. Vi kan følge ham til Kulmsee, hvor han var 8. marts, og til

Danzig, hvor han opsøgte den svenske katolik PETRUS VASTOVIUS³⁰. Deres bekendtskab går tilbage til Braunsberg-dagene. Falster glemte heller ikke sin gamle skoleby, han var dér i hvert fald den 26. marts. Da sejladsen kom i gang, gik han omsider om bord på et skib og ankom i begyndelsen af maj til Helsingborg. Der besøgte han rektoren PEDER SIVERTSEN (Petrus Sigvardi). Dernæst drog han til Malmö, hvor rektoren JENS AAGESEN (Johannes Haggæi) den 6. maj skrev i stambogen. Malmö-rektoren har sandsynligvis allerede før været i forbindelse med Falster. Han selv var gammel jesuiterelev, der havde særlig tilknytning til Olmütz, og han virkede som hverver til jesuiterskolerne³¹). Falster har nok haft en frisk hilsen med til ham fra hans gamle lærere i Olmütz, og der er måske blevet lejlighed til at drøfte konkrete rekrutteringsproblemer. Allerede den samme dag, da Falster tog afsked med Aagesen, gik turen videre over sundet – til København, hvor han sikkert havde nogle gamle venner. Rigskanslerens brodersøn CHRISTOFFER HUITFELDTs navnetræk i bogen bevidner, at Falster også har benyttet sit bekendtskab med hans slægtning Hartvig. Fra København gik rejsen til Danmarks berømteste adelsskole i Sorø. I Pedersborg ved Sorø indskrev den 10. maj både rektoren NIELS JØRGENSEN ÆRYLÆUS og sognepræsten HANS MIKKELSEN RAVN deres navne i rejsebogen. Efter en afstikker til Älholm slot ved Nysted, hvorfra han hentede lensmanden ANDERS DRESSELBERGS indførsel, dateret 20. maj, vendte Falster atter tilbage til Sorø. Undervejs har han haft tid til at gøre ophold hjemme i Kippinge. Med citater af henholdsvis Lucretius og Ovid indskrev sig den 22. juni i Sorø OLUF og PALLE ROSENKRANTZ, sønner af Axel Rosenkrantz til Glimminge. Bogens ejer har rimeligvis været på udflugt efter en adelsmand, der kunne bruge ham som ledsager på udenlandsrejsen. Det er også muligt, at han er blevet engageret, men uvist af hvem. Den 27. juli var han i København og fik da rentemester SIVERT BECKS navnetræk. Kort efter må han atter have begivet sig på vej til de kendte steder i Mähren, den 13. oktober finder vi ham i Brünn. I januar 1604 synes han at have aflagt et kort besøg i Olmütz. Af andre mähriske steder figurerer Wischau og Kremsier i stambogen. Imidlertid bærer denne færd turistrejsens præg. Allerede den 31. januar var han i Prag. Dernæst gik turen til Bayern. I løbet af februar besøgte Regensburg, Ingolstadt, München og Augsburg. I marts-april opholdt han sig i nogen tid ved jesuiteruniversitetet i Würzburg. Det langvarige ophold i Mähren havde givet ham venner blandt ikke-danske studiekammerater. I Würzburg mødte han en af dem, magister JOHANNES JOGWEGÆUS fra Schlesien, der var blevet indskrevet få måneder i forvejen³²). Han

var præceptor for flere mähriske adelsmænd. Et par af dem indskrev sig også i Falsters stambog, således friherre CARL HAUGWITZ VON BISKUPITZ, hvis familie havde udstrakte besiddelser ved Olmütz³³).

I midten af april var Falster kommet godt stykke nordpå og befandt sig i Erfurt. Rejsen gik hjemad, efter Erfurt kom han ind i den gamle julianske kalenders område, hvilket forklarer den omstændighed, at indførslerne i Erfurt er dateret 15.–16. april og i Lauenburg 15. april. Tre dage senere finder vi ham i Lübeck. Måske søgte han efter skibslejlighed til en jysk havn. I Würzburg havde han mødt nogle af sine landsmænd og gamle bekendte fra Braunsberg. I november 1603 var PEDER STYGGE blevet immatrikuleret ved det frankiske universitet³⁴), muligvis med JACOB BONDE som præceptor; den sidstnævnte skrev den 9. april 1604 i stambogen³⁵). Da Falster forlod Würzburg og begav sig på hjemvejen, har han sikkert haft en hilsen med til Mourids Stygge på Holbækgård. Der møder vi ham også i juli. Mourids Stygges svoger CHRISTOFFER LYKKE til Hessel havde haft sønnen Mogens med fætrene Peder og Morten Stygge i Braunsberg³⁶). Nu tilføjede han et par trøstens ord i Falsters stambog: »Gud skicke og vende altiingis thill en god Ende.« En anden indførsel fra Holbækgård af JENS MOGENSEN (HARBOU) til Sindinggård og Ørumgård, mange år sekretær i Danske Kancelli og senere landsdommer, tyder på samme tankebaner, idet den latinske sentens i oversættelse lyder: Selvom dyden må lide, sejrer den dog, styrkes i modgang og lader hånt om døden.

Falster var nødt til at tænke på sin fremtid. Netop sommeren 1604 blev afgørende for mange jesuiterelevers skæbne. Der udkom først i Norge og til efteråret også i Danmark en forordning, som i realiteten udelukkede dem fra skole- og kirkeembeder³⁷). Falster havde virkelig trøst og støtte behov. Kort efter forordningens publikation har han besluttet sig for en ny udenlandsrejse. Allerede i september synes han at have været en tur i Lübeck. Midt i oktober opholdt han sig imidlertid i Grenå, hvor byfogeden, den senere borgmester PEDER KNAP anbefalede ham at skynde sig langsomt (»Festina lente«)³⁸). Kort efter må han have tiltrådt rejsen. Som før rejste han givet i følge med en eller flere adelsmænd, men hans stambog hjælper os ikke på dette punkt. I begyndelsen af november var han i Kolding og Haderslev, hvor han fortrinsvis opsøgte skolefolk. Blandt de indførte navne bemærker man JENS SØRENSEN HUNVAD, senere sogneprest og astrolog, på daværende tidspunkt hører i Kolding³⁹).

Året 1605 bragte Falster atter til Würzburg. Peder Stygge og hans præceptor har nok i mellemtiden fortsat rejsen mod sydvest, til Fran-

krig⁴⁰). Også Falster drog den samme vej, da han i marts 1605 forlod Würzburg. Henimod slutningen af måneden kom han over Frankfurt og Speyer till Strassburg, hvor han mødte TYGE LANGE, den senere landsdommer i Nørrejylland, der kom sydfra, året før var han blevet indskrevet i Orléans⁴¹). Den 10. april rejste Falster videre med Paris som mål.

Fra samme år hidrører en indførsel af en PEDER RASMUSSEN (Petrus Erasmi), der kalder Falster sin broder. Selv om man skal være forsigtig med at slutte til slægtskabsforhold ud fra slige intime betegnelser, som benyttes i åndelig betydning i mange stambøger – det nævnte tilfælde er dog det eneste hos Falster – må det imidlertid være tilladt her at gøre en undtagelse på grund af fælles patronym. Desværre har det ikke været muligt at finde ud af, hvad stedbetegnelsen »in ipso tractu Elsonericho« dækker over, men mon ikke det er et sted i Danmark? Alttså må Falster henimod slutningen af 1605 være vendt hjem. Den 7. februar 1606 opholdt han sig i hvert fald i Stokkemark på Lolland, hvor den stedlige kapellan JOHANNES FREDERIK MULE skrev sit navn i bogen. Nogle få og spredte indførsler giver glimtvis indblik i hans færden i de følgende år. Han synes at have været huslærer for Peder Grubbes sønner på Alstrup, ikke langt fra Stokkemark, og han har formodentlig også ledsaget dem på udenlandsrejser. Den 28. april 1607 var Falster i Hamburg, hvor den 16-årige ERIK GRUBBE, der senere kom ud på eventyr og døde i Ostindien, efterlod sit navn og våben i stambogen. Halvandet år efter fulgte den yngre, kun 11-årige broder JØRGEN, der senere faldt ved Lutter am Barenberg, hans eksempel med en tysk sentens⁴²). Da har Falster muligvis taget afsked med Alstrup for at starte på en ny udenlandsrejse, som i første omgang bragte ham til Frankrig. Kort efter nytår 1609 var han i Rouen og kom dernæst til Paris, hvor KNUD STEENSEN 16. januar indprentede sit navn med devisen »Spes mea unica Christus«. På sin vej er Falster kommet i forbindelse med CHRISTOFFER DYBVAD, en søn af den i 1607 afsatte professor Jørgen Dybvad. Efter sin faders afsættelse rejste sønnen ud og kom i august 1608 til universitetet i Orléans. Der var han en tid lang bibliotekar og sommeren 1609 kvæstor for den tyske nation. Den 25. juli 1609 indskrives Falster ved universitetet gratis som famulus hos ham⁴³), men forbindelsen synes at have været kortvarig. Allerede 4. december var Falster i Bruxelles, men foråret 1610 var han atter i Paris, hvor han traf sin gamle ven fra Braunsberg, Anders Skytte, da denne nogen tid efter sin doktorpromotion i Basel kom til byen⁴⁴). Den 24. maj fornyede denne sin tolv år gamle indførsel i Falsters stambog. De to har sikkert haft en del fælles

minder, som de nu kunne drøfte i den franske hovedstad, men selv om de begge efter deres ophold ved jesuiterskolerne fortrinsvis havde ernæret sig som adelsungdommens opdragere og lærere, havde Skytte samtidig lagt grunden til en pæn personlig karriere, som kronedes med den medicinske doktorgrad og livlægestilling hjemme i Danmark, mens Falster ikke synes at være kommet længere med sin egen uddannelse. Deres mødeby Paris var ellers rejsemål for mange danske. Blandt dem, der må have opholdt sig i byen samtidig med Falster, bør fremhæves OLE WORM, i hvis stambøger Skytte havde skrevet i begyndelsen af maj⁴⁵).

I begyndelsen af september forlod Falster endelig Paris. Over Orléans og Lyon førte vejen ham i løbet af godt tre uger til Marseille. Derfra kom han formodentlig ad søvejen til Genova, hvor han var i oktober. Han har rimeligvis tilbragt hele vinteren 1610–11 i Italien. Det næste livstegn efter ham stammer fra midten af marts 1611, da han opholdt sig i Capua; han er altså kommet et godt stykke sydpå. Fra Italien drog Falster til Böhmen, i september finder vi ham i Karlsbad. Det følgende år og begyndelsen af 1613 synes Prag at have været Falsters faste opholdssted. Blandt dem, der i denne periode efterlod deres navn i bogen, bemærkes en POUL RANTZAU, der har været i kejserbyen 1612. Den 20. januar samme år afgik kejser Rudolf II ved døden. Samme dag indskrev ELIAS ALBERT COLBIUS v. COLUMBERG fra Naumburg i Schlesien, kejserlig notar, hovmester for en böhmisk baron, sit navn i stambogen, og han tilføjede »suo condiscipulo«, hvad der lader ane en nærmere forbindelse mellem ham og Falster. I august 1613 møder vi Falster i Regensburg, hvor han dvælede i nogen tid. I juni havde den nye kejser Matthias åbnet en rigsdag, som stadig varede ved, og der var trængsel i byen. Blandt dem, der havde søgt til Regensburg, var WILLICHIUS WESTHOVIUS, forhenværende rektor i Herlufsholm, også en gammel jesuiterelev fra Braunsberg. Der var han 1598–99, og Falster har sikkert mødt ham efter sin tilbagevenden fra Rom. Deres nære venskab fremgår af det digt, med hvilket Falster prydede Westhoviuss' lykønskning til kejseren. Gratulanten blev ved samme lejlighed udnævnt til hof-pfalzgreve og gjort til ridder⁴⁶).

Der var også en række andre danskere i byen. Den 7. og 10. august var Falster sammen med flere danske adelsmænd, der var på vej hjem efter flere års studier i Tyskland, Frankrig og Italien. Der var FREDERIK FRIIS, søn af Niels Friis til Hesselager, der sidst var blevet immatrikuleret i Padua og forhen havde studeret bl. a. i Helmstedt, Leyden og Orléans⁴⁷). Der var de tre brødre GYLDENSTJERNE, KNUD, HEN-

RIK og EILER, sønner af Predbjørn Gyldenstjerne til Vosborg. De havde været i Tübingen, Strassburg, Leyden, Orléans, Siena og Padua⁴⁸). Kort derefter rejste Falster over Nürnberg videre til Leipzig, hvor opholdet synes sluttet med en række indførsler i begyndelsen af september. Blandt de indskrevne bemærkes professoren i fransk PHILIP GARNERIUS og to danske brødre LAUGE og HANS ANDERSEN VEDEL fra Ribe, sønner af historieskriveren Anders Sørensen Vedel.

Derefter mangler man i over to år ethvert spor af Falsters færden, hvilket kunne tyde på, at han i denne periode havde fundet en mere stedbunden beskæftigelse. Hans rejserute i 1613 havde retning mod nord, måske er han kommet hjem. Her var imidlertid den 16. juni s. å. udstedt en forordning om, at tilhængere af den katolske kirke ikke måtte tage nogen arv eller bosætte sig i landet⁴⁹). Dermed blev hans fremtidsudsigter herhjemme temmelig usikre. Han var uden tvivl fast forankret i den katolske tro. Den 1. oktober 1615 mødtes han med den katolske kannik i Hildesheim MARTIN STRICKER, der siden 1609 havde arbejdet i den nordiske missions tjeneste. Også han var en forhenværende alumne fra Braunsberg, optaget godt et halvt år efter Falster, så de to må have kendt hinanden. Nu genså de hinanden et eller andet sted i eller nærheden af Hamburg. Stricker boede nemlig i et nonnekloster på den anden side af Elben i det bremenske ærkestift, men virkede ellers som præst for katolikker i Hamburg og opholdt sig der af og til, skønt byens senat i januar samme år havde forbudt ham – under trussel af streng straf – at udøve sin præstegering i byen⁵⁰). Måske har også Falster haft brug for ham som katolsk sjælesørger, og i tilknytning til embedsudøvelsen har Stricker gjort sin indførsel, hvori han betegnede danskeren som »intimus meus«. Trekvarter år efter, i juni 1616, møder vi Falster atter i Hamburg, men nu er han på vej til Köln, som derefter blev hans faste opholdssted i hvert fald over 28 år. Nogle gange har han dog besøgt nabobyerne Bonn (marts 1617 og juli 1619) og Aachen (august-september 1622). Årene 1616–30 markeres af hyppige indførsler, dernæst indtræder der en større pause med spredte indførsler fra 1634 og 1640. Fra årene 1642–44 haves atter flere indførsler, den sidste af 17. december 1644. Nu var Falster en mand på over 70 år. Den sidste indførsel i hele bogen er imidlertid af 23. marts 1666⁵¹).

Hvad har Falster nu beskæftiget sig med i alle de år i Köln? Derom giver stambogsindførslerne en del hentydninger. Han havde ingen akademisk grad, men under sit ophold i Italien og Frankrig havde han erhvervet så godt kendskab til disse sprog, at han nu kunne virke som

sproglærer. Flere af de unge mænd, der indskrev deres navne i hans stambog i Kölnerårene, betegner ham som deres lærer. Den 30. januar 1619 fortæller CORNELIUS ARBE fra Köln, at han har lært fransk og italiensk af Falster. 3. maj s. å. kalder ADAM CHRISTOFFER KOCH ham »mon præceptor«, og det samme gør HENRIK BRANDISIUS fra Wolfenbüttel og THEODOR ALTROGGE i deres indførsler af juli 1619. Den juridiske doktor JOACHIM STEIN fra Hildesheim, der indskrev sig 16. juli 1621, har også været hans elev. Så er der MATHIAS v. BRITZER fra Magdeburg, der ved afrejsen fra Köln 19. august 1626 tilegner nogle linier til Falster som »linguarum peritissimo viro earundemque professori« (d.v.s.: En meget kyndig sprogmand og lærer). Til sidst bør nævnes JOHAN WILHELM ALDENHAUSEN, der 24. juni 1634 skrev en sentens »magistri suo«.

Falsters sprogkundskaber rakte ud over de allerede nævnte tunge-mål. WOLFGANG HEINRICH TETTELBACH fra Pfalz kalder ham 1624 »exoticarum linguarum peritissimus« (d.v.s.: Særdeles velbevandret i de udenlandske sprog). Under sit ophold i de østeuropæiske områder har han måske også lært sig stedlige sprog. I hvert fald er der forbavsende mange fra Polen, Böhmen og Mähren blandt hans venner i Köln, derimod kun en enkelt landsmand, nemlig den senere rektor i Malmö SØREN GRØNBÆK, der indskrev sig 29. august 1619. I hvilket ærinde han er havnet i Köln, er det vanskeligt at sige, muligvis var han kun på gennemrejse.

Enkelte andre indførsler kan også gøre krav på interesse. Der er således SIGISMUND DURFELDT fra Halle, der indskrev sit navn 30. juni 1617. Han synes at have haft en del forbindelse med Danmark. Da Westhoviuss' førnævnte hyldest til kejseren blev nyudgivet i Rostock 1619, indgik i samme værk en epigramsamling af Durfeldt. Deraf fremgår det, at forfatteren var juridisk kandidat og havde opholdt sig en del i Danmark, bl. a. i rigskansler Jacob Ulfelds følge. I hans epigrammer omtales Frederiksborg slot, Roskilde og Nyborg⁵²).

Selv om mange af indførslerne angives at være skrevet ved universitetet i Köln, synes Falster ikke at have haft nogen officiel tilknytning til dette. De manglende akademiske grader har været en betydelig hindring. Han har antagelig været henvist til at virke som privatlærer. Det er i øvrigt betegnende, at ingen af de egentlige universitetslærere synes at have efterladt navn i stambogen⁵³). Falsters sociale tilhørsforhold har rimeligvis været blandt de mindre bemidlede borgere, afhængig af sine elever som han var, især på sine ældre dage. Også den omstændighed, at det hidtil ikke er lykkedes at finde en eneste indførsel af

Falster i en andens stambog, tyder på forholdsvis lav social placering.

Kun få af Kölns borgere optræder i stambogens brogede persongalleri. De fleste indførsler er jo samtidig afskedshilsener, efterladt af unge studenter, der drog videre. Først på sine gamle dage har Falster sikret sig flere kölneres navnetræk. Af de fem indførsler af 1642–44, som afslutter stambogen, hører tre til samme familie, nemlig til bogtrykkerslægten KINCKIUS⁵⁴). Der er den senere kannik ved St. Gereon WALTER (19. september 1644) og JOHAN ANTON (17. december s.å.), hvis indførsel er den sidste i Falsters levetid. Deres familiedevise »In manibus Dei sortes meæ« var også dækkende for den gamle mands skæbne, idet dens betydning er »Min skæbne ligger i Guds hånd«. Deres svoger JOHAN WIDENFELD indskrev sig 7. november 1644. Det kan være, at den gamle mand har haft beskæftigelse i trykkeriet Unter Fettenhennen, som på dette tidspunkt ejedes af faderen Johan, og på sine sidste dage modtaget nogen hjælp fra sin arbejdsgiver.

Falsters ophold i Köln falder i 30-årskrigen tid. Det lykkedes byen ved at holde sig neutral at klare sig igennem den svære tid. Den bekendte sig dog klart til katolicismen⁵⁵).

Om Falsters religiøse tilhørsforhold kan der ikke herske tvivl. De fleste indførsler i hans stambog tyder på alvor og religiøse grublerier. Der er citater af latinske forfattere (Horats, Seneca, Cicero, Virgil), af kirkefædrene (Augustinus, Chrysostomus), af skolastikere (Thomas de Kempis, Gerson) og naturligvis en række skriftsteder. Den eneste undtagelse udgør hans elev Johan Wilhelm Aldenhausen, der 1634 udnyttede sine nyerhvervede franske sprogkundskaber til i samtiden meget udbredt stil at skrive: »Vive le Dieu, vive le Roy, vive la Damoiselle et moy – pour toutes les Dames servir – mais pour une seule mourir«. Der er ellers ingen hentydninger til Amor, ingen tvetydige bemærkninger eller letsindige sentenser, som kunne tyde på deltagelse i lystigt studenterliv, og som er yderst almindelige i andre samtidige stambøger. Jacob Falster synes at have ført en tilbagetrukken tilværelse, indtil han engang efter 1644 måtte tage afsked med jordelivet, ikke så fjernt fra sit hjemland, men der var en religionsgrænse, der var uoverskridelig og gjorde skellet dybt. Han var ingen enlig svale. Christian IV's forordninger havde tvunget flere af hans landsmænd til at tage ophold udenlands. Imidlertid er de fleste forsvundet i Europas katolske egne. Stambogen i Trier har reddet Falster fra denne skæbne. Man må kun håbe, at flere af hans lidelsesfæller må dukke op fra glemselens mørke, stige op fra arkivernes gulnede protokoller og lade os få indblik i deres

færden i eksil. Også Danmark har haft sine exulanter for religionens skyld, en almindelig foreteelse i det 16.–17. århundredes Europa, som måske bedst kan sammenlignes med moderne flygtningestrømme.

NORDISKE INDFØRSLER I JACOB FALSTERS STAMBOG

Ordnet kronologisk. Foruden datoen og stedet meddeles navnene i den form, de pågældende selv har anvendt ved indførslen. Derefter anføres i skarp parentes den almindelig brugte navneform samt eventuelle oplysninger om vedkommende. Det afsluttende tal angiver sidetallet i stambogen.

1598 25. jan. (Braunsberg).

Andreas Toxotes Alburgensis Danus [Anders Skytte, † 1632, jesuiterelev, enkedronningens livlæge]. 98. Se tillige under 1610 24. maj.

1598 26. jan. Braunsbergæ.

Severinus Albiprataeus Viburgensis Danus [Søren Jespersen Hvidding, † o. 1600, jesuiterelev]. 98 b.

1598 28. febr.

Andreas Olai Gothus [svensk katolik, o. 1600–10 sognepræst i Thiergart, Østpreussen]. 96.

1598 8. juli. Romæ.

Axel Gyllenstierna Suecus [Axel Nilsson Gyllenstierna t. Björkvik, f. 1573, kong Sigismunds tilhænger]. 75 b.

1598 14. juli. Romæ.

Ericus Gyldenstiernius Suecus [Erik Nilsson G., † efter 1636, kong Sigismunds tilhænger]. 74.

1598 15. juli. Romæ in ædibus D. Birgittæ.

Josephus Jussoyla Finno [jesuiterelev fra Braunsberg]. 75.

1598 27. dec. Turoniæ.

Laurentius Calogæus Suecus [jesuiterelev]. 102 b.

1599 29. aug. Braunsbergæ in Borussia.

Vilhelmus Corvinus Danus [Villum Ravn, † o. 1605, jesuiterelev og præceptor for adelsmænd]. 79 b.

1599 20. sept. Haffniæ.

Johannes Malachus Danus [† o. 1602, jesuiterelev, præceptor for adelsmænd]. 79 b.

1600 11. april. Rostochij.

Axelius Oxenstern Suecus [Axel Gustafsson Oxenstierna, † 1654, rigskansler]. 77.

Gabriel Oxenstern Suecus [Gabriel Gustafsson Oxenstierna, † 1640, rigsdrost]. 76 b.

Jonas Rothovius Suecus [Jonas Bergeri Rothovius, † 1626, superintendent i Kalmar]. 93.

1600 20. april. Wittebergæ.

Johannes Johannis Wreus Suecus. 109.

Ericus E[rici] Finno [søn af biskop Ericus Erii Sorolainen i Åbo, senere alumne ved Collegium Germanicum i Rom]. 108.

- 1600 2. aug. Pragæ.
Ericus Falck Gothus eques Hier.us [Erik Falk, svensk katolik, † o. 1606]. 78.
- 1602 22. april. Olomutij.
Hartwicus Wittfeldt Danus [Hartvig Huitfeldt, † 1637, lensmand i Norge]. 34 b.
- 1603 (beg.) Treboviæ in Marchomania.
Joannes J[ohannis] Ripensis Danus [jesuiterelev]. 110 b.
- 1603 17. febr. Stiernbergæ.
Laurentius Hellepontanus [Laurids Mogensen, jesuiterelev]. 72 b.
- 1603 15. marts. Dantisci.
Petrus Vasthouius Suecanus [svensk katolik, † i Danzig]. 114.
- 1603 2. maj. Helsingburgi.
Petrus Sigvardus ibid. scholæ rector [Peder Sivertsen, rektor i Helsingborg]. 83 b.
- 1603 6. maj. Malmogia.
Joannes Hagæus Scholarcha ibidem [Jens Aagesen, jesuiterelev, rektor i Malmö, † i landflygtighed i Rössel]. 114 b.
- 1603 6. maj. Haff.
Christophorus Huitfeldus [Christoffer Huitfeldt til Lillø, † 1604]. 26.
- 1603 10. maj. Petersburgi.
Nicolaus Georgius Scholæ Soranæ rector [Niels Jørgensen Ærylæus, † 1642, rektor i Sorø]. 113.
Johannes Corvinus [Hans Mikkelsen Ravn, † 1640, sognepræst i Sorø 1602–07, derefter i Dreslette]. 137 b.
- 1603 28. maj. Aaleholm.
Andreas Dresselbergh de Wognserup [Anders Nielsen Dresselberg, † 1613, lensmand på Alholm]. 28.
- 1603 22. juni. Soræ.
Olaus Rosæcranzius [Oluf Axelsen Rosenkrantz, † 1612]. 62 b–63.
Palæmon Rosæcranzius [Palle Axelsen Rosenkrantz til Krænkerup, † 1642]. 64.
- 1603 25. juli. Haffniæ.
Sigfridus Beck [Sivert Beck, † 1623, rentemester]. 37 b.
- 1604 9. april. Herbipoli.
Jacobus Bonde iur. stud. [† efter 1615, jesuiterelev, dr. utr. iur.].
- 1604 7. juli. Holbækgaard.
Joannes Magnus [Jens Mogensen (Harbou) til Sindinggård, † 1635]. 19 b.
- 1604 (sommeren?).
Christopher Løcke [Christoffer Iversen Lykke til Hessel]. 46.
- 1604 17. okt. Grendæ.
Petrus Knopius [Peder Knap, † 1623, byfoged, senere borgmester i Grenå]. 46 b.
- 1604 5. nov. Coldingi.
Janus Hunvadius [Jens Sørensen Hunvad, † 1659, astrolog]. 95.

- 1604 5. nov. Coldingi Chaliceorum.
Nicol. Georg. Bertinius. 89 b.
- 1604 9. nov. (Haderslev?).
Johannes Egenouius Haterlebiensis [lærer ved latinskolen 1605–40]. 71.
- 1604 (nov.).
Hieronymus Gerts. Busk Holsatus Hathersleff. 62.
- 1605 3. apr. n. st. Franckfohrt am Mäyn.
Tycho Langhe aus Dennemarcken [Tyge Hansen Lange til Breining, † 1614].
47 b.
- 1605 (uden dato).
Petrus Erasmi [Jacob Falsters broder?]. 112.
- 1606 7. febr. Stock[emarke].
Johannes Fridericus Mulus [Hans Frederik Mule, † 1626, sognepræst i Stokkemarke]. 92.
- 1607 28. april. Hamborg.
Erick Grubbe [Erik Pedersen Grubbe, † 1631]. 15.
- 1608 12. okt.
Georg Grubbe de Aalstrop [Jørgen Pedersen Grubbe, † 1619]. 59.
- 1609 16. jan. Parisiis.
Canutus Stenonius [Knud Hansen Steensen til Steensgård, † efter 1644]. 55.
- 1610 24. maj. Aurelijs Galliarum.
Andreas Toxotes (se under 1598 25. jan.). 98.
- 1612 Pragæ.
Paulus Rantzovius. 115.
- 1613 7. aug. Regensburg – Ratisbona.
Friedrich Friiss [Frederik Nielsen Friis til Hesselager, † 1619]. 67 b.
Canutus Guldensternus Danus [Knud Gyldenstjerne til Skavsbo, † 1638]. 67b.
Hilarius Guldenstern. Danus [Eiler Gyldenstjerne til Bidstrup, † o. 1624]. 68.
Henricus Guldensternus Danus [Henrik Gyldenstjerne til Vosborg, † 1669]. 68.
- 1613 2. sept. Lipsiæ.
Lago Andreas Vellejus Danus [Lauge Andersen Vedel, † 1648, præst i Ribe].
131 b.
Johannes Vellejus Ripensis Danus [Hans Andersen Vedel, † 1661, sognepræst i Gurlev]. 132.
- 1616 3. juni. Hamb[urg].
Thomas Olai Flensb. 134.
- 1619 29. aug. Coloniae Agripp.
Severinus Grönbeccius Danus [Søren Jacobsen Grønbæk, † efter 1640, rektor i Malmö]. 148.
- u.å. 23. febr.
Petrus Nicolai Kiestrup. 61 b.
- udat. Ericus Axenbergius nobilis Suecanus [Erik Axberg, jesuiterelev]. 61.
Andr. Joan. Beske. 106 b.
Johannes de Toderup. 106 b.

NOTER:

- 1) Om stambøger i almindelighed, se Richard og Robert Keil, *Die deutschen Stammbücher des 16. bis 19. Jahrhunderts* (1893).
- 2) *Historisches Archiv der Stadt Köln*, W. 343*. Den pågældende stambog har tilhørt en dr. med. Petrus Holzemius.
- 3) I det følgende gives ikke særskilte henvisninger til stambogen. Hvor ikke andet anføres, stammer oplysninger, der er med til at tidsfæste Jacob Falsters færden, fra hans stambog i Stadtbibliothek Trier Ms. 1944/1506, 8°. I øvrigt henvises til til-lægget med et fuldstændigt uddrag af skandinavernes indførsler.
- 4) Han blev indskrevet i Orléans som »Kippingensis Danus«, *Personalh. Tidsskr.* 4:I, s. 134.
- 5) Hans søn underskriver et hyldestdigt til Westhovius »Jacobus Erasmus Falst. Danus«, se G. L. Wad, *Meddelelser om Rektorerne paa Herlufsholm 1565–1878* (1878), s. 25. I Graz blev han optaget som »Jacobus Erasmi Danus«, *Universitätsbibliothek Graz*, Hs. 486, f. 12.
- 6) Wiberg, *Præstehistorie*, II, s. 90; I. Barfod, *Den falsterske Gejstligheds Personalhistorie*, II, s. 93.
- 7) *Archivum Romanum Societatis Jesu* (cit.: ARSI), Fondo Ges. 1477–26–18 C. 8)
- 8) G. Lühr, *Die Matrikel des päpstlichen Seminars zu Braunsberg 1578–1798* (1925), s. 52 nr. 285.
- 9) UB Graz, Hs. 486, f. 12.
- 10) Med henblik på de mere specielle oplysninger om jesuiterskolerne og deres rolle i den nordiske modreformation henvises til V. Helk, *Laurentius Nicolai Norvegus* (1966), kap. 20 og 22.
- 11) Loreto nævnes som mål i flere indførsler, bl. a. af en kontubernal under opholdet i Wien 18/3 1598.
- 12) Lühr, s. 49 nr. 262 (kaldes her Albinus) og s. 50 nr. 271 (læst »Jonoles« i stedet for Toxotes).
- 13) UB Graz, Hs. 486, f. 12. Der er uoverensstemmelse mellem den sidste indførsel i Wien, dateret 18/3, og optagelsesdatoen i Graz (12/3), men det kan skyldes en senere indførsel i stiftelsens matrikel, hvorved man har taget fejl – skriveren i Graz har vel næppe benyttet den gamle stil!
- 14) Helk, s. 227.
- 15) Derom bemærkes i stiftelsens matrikel (se note 13): »discessit bona venia in Italiam«.
- 16) Han hed Martin Hawenzweig og blev immatrikuleret 14/2 1597, UB Graz, Hs. 58.
- 17) Om Axel og Erik Gyllenstierna, se G. Elgenstierna, *Svenska adelns ättartavlar III* (1927), 359: om Jussoila, Lühr nr. 285 og *Historiallen Arkisto XIX* (1905), 191 f.
- 18) Helk, s. 237.
- 19) Lühr nr. 285: »Vilnam missus ad seminarium 10. dec. 1598, maxime tamen devotionis ergo. Pie defunctus Romae, quo valetudinis gratia ex voto profectus fuerat«.
- 20) ARSI Fondo Ges. 1652–3–12.
- 21) Lühr nr. 296 f.
- 22) Falsters navn findes ikke i A.O.'s stambog i Strängnäs, se *Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria V:17* (1923), s. 5 ff.
- 23) *Hist. Ark.* XI, s. 205 ff.
- 24) Helk, s. 243 f.
- 25) ARSI Fondo Ges. 1477-26-18 C. 26)
- 26) *Ibid.*
- 27) *Kirkeh. Saml.* 7:VI, s. 63.
- 28) ARSI Fondo Ges. 1477-26-19.
- 29) Helk, s. 356 f.
- 30) Lühr nr. 266 (optaget 24/7 1596, til Danzig 20/3 1602).
- 31) Helk, s. 287.
- 32) *Rocenska Cyrilo-Metodejske fakulty bohoslavecke v Olomouci 1918–28*, s. 65; S. Merkle, *Die Matrikel der Universität Würzburg 1582–1830* (1922), s. 66.
- 33) A. Kross, *Geschichte der böhmischen Provinz der Gesellschaft Jesu I* (1910), s. 800 ff.
- 34) Merkle, s. 67.
- 35) Denne indførsel er kommet på afveje og findes nu i en anden stambog, se note 2.
- 36) Helk, s. 308.
- 37) Helk, side 321, 324.
- 38) C. Svenstrup, *Grenaa Bys Historie A:I*, s. 300, 320, 331.
- 39) Wiberg II, s. 235; P. Eliassen, *Kolding* (1910), s. 316.
- 40) Helk, s. 347.
- 41) *Personalh. Tidsskr.* 4:I, s. 133.
- 42) *Danm. Adels Aarvog 1895*, s. 160.
- 43) *Personalh. Tidsskr.* 4:I, s. 134.
- 44) Helk, s. 354.
- 45) *Ibid.*
- 46) *Ibid.*, s. 351 f.
- 47) *Personalh. Tidsskr.* 1:II, s. 109, 4:I, s. 133, 9:I, s. 39, 10:III, s. 221.
- 48) *Personalh. Tidsskr.* 1:V, s. 312, 4:III, s. 59 f., 9:I, s. 39, *Kirkeh. Saml.* 5:II, s. 403, 5:V, s. 249. De var sammen med deres lærer Hans

Wandal udenlands i syv år, Danm. Ad. Aarb. 1926, s. 28. 49) Helk, s. 359. 50) A. Pieper, Die Propaganda-Congregation und die nordischen Missionen im 17. Jh. (1886), s. 4, 26 f. Han blev optaget i Braunsberg 18. juli 1597, se Lühr nr. 292. 51) Den er dateret 23/3 1666 og lyder: »Ita vivas ut vixisse voles. Doctrina et pietate præstanti viro Jacobo Falstero Posthums. Constant. Vrecken scripsit«, den er altså skrevet efter stambogsejerens død. 52) *Arbuscula Parnassia tres ramos explicans*. I. *Emblemata Willichii Westhovii* . . . III. *Epigrammata Sigismundi Durfeldii*. 53) Den 2. oktober 1628 indskrev sig lægen Joannes Sipenius fra Bologna, der var professor i medicin 1630–45, men han synes altså endnu ikke at have haft ordinær ansættelse på det tidspunkt, se H. Keussen, Die alte Universität Köln (1934), s. 485. 54) *Annalen für den historischen Verein für den Niederrhein*, Hft. 30 (1876), s. 43, 45. 55) L. Ennen, *Geschichte der Stadt Köln V* (1880), 566–735.

DEN COLLINSKE FAMILIEBIBEL

VED ALBERT FABRITIUS

I et eksemplar af Christian IV's bibel (Kbh. 1633), som i hvert fald siden 1684 udelukkende er gået i arv – fra 1772 inden for familien COLLIN – findes på en række indhæftede blade foran og bagest i bindet en del familieoptegnelser, som gengives nedenfor i kronologisk orden med angivelse af, på hvilken side, de er placeret, hvortil bemærkes, at de første 5 blade sidder foran, resten bagest.

Bibelen blev købt 26. april 1657 af sognepræst i Gørlev og Bakken-drup JENS SØRENSEN DUE, der 3 dage senere forærede den til sin – hidtil ukendte – hustru ANNE LAMBERTSDATTER BALCHENBERG, en søster til SILLE BALCHENBERG, der først var gift med sognepræst PEDER WORM i Kirke-Helsingø – og således stedmoder til satirikerens JACOB WORM – og senere med THOMAS KINGO. Jens Due har indskrevet sin hustrus vita, som vel har dannet grundlaget for ligttalen over hende.

Senere har bibelen tilhørt præstens søn SØREN JENSEN DUE, der i 1680 med cifferskrift har indskrevet ordlyden af en edsformular. Han har åbenbart kort efter afhændet den, thi 1684 solgte POUL JESPERSEN BAGGER i Kerteminde bibelen til sin svoger JACOB PEDERSEN NORUP, fra hvem den gennem svigersønnen købmand MARTIN MORVILLE kom til hans svigersøn, tingskriver, senere bogholder på Ladegårdens fabrik HERMAN BOLTEN. Hans datter INGEBORG, der 1772 ægtede NIELS COLLIN, lod 1764 bogen ombinde i et hellæderbind med spænder, forsynet med en smuk rokokkoramme og med initialerne I. B. på forsiden og årstallet på bagsiden.

[S. 5] Haffuer jeg giffuet for denne bibel tolff rixdlr. den 26. april: 1657.

JENS DUE SØFFRENSEN
mppr.
Sognepræst til Bacchendrup
oc Giørleff sogner.

[S. 7] Denne bibel, som er den gandske hellige skriffthaffuer min hierte kiere mand h. JENS DUE mig foræret. Gud giffue mig sin hellig

aand, den fliteligen att læse, noget aff den at giemme oc bevare, der effter at fremdrage mit lifff oc leffnet til Guds ære oc min fattige siels velfart oc evig salighed, det giffue mig Herren min Gud ved sin hellig aand for Jesu Christi hellige døds oc pinis schylld. Amen.

Sckreffuet vdi Bacchendrup præstegaard den 29. aprilis anno 1657.

ANNE LAMBERSSDATTER

Egen haand. mppr.

Vita lectissimæ meæ Annæ Lamberti F. Balchenbergiæ.

Anlangendis nu denne hæderlige oc dyderige danne-quinde ANNE LAMBRETSØ: BALCHENBERG her JENS SØFFER. DUE nu salig hos Gud, hendis ærlig byrd oc herkomst, christelig leffnetz fremdragelse oc salig affscheidung fra denne elendige verden, da er denne s. quinde fød vdi Norge paa Normøre vdi Sundalen i Hoff præstegield der samme steds, der mand schreff Vor Herris oc Frelseres naaderige fødtzel 1623 s. Mickels aff efftersckreffne hæderlige oc fornemme foreldre. Hendis salige fader vor den hæderlige oc høylerde mand mester LAMBRET TØNNESEN BALCHENBERG, pastor til fornemte Sundals præstegield. Hendis moder er den hæderlig, ærerig oc gudfryctig matron ANNE CHRISTENSØ: LUND, huilche velbemelte foreldre betimeligen haffuer betenct Christi ord, Joh. iij, vj, at huad, som fødis aff kiød, det er kiød, derfor wore de iche fornøyede met den glæde oc legemlig fødtzel, at Gud i himmelen haffde dem saledis welsignet, men strax wor omhygelig at forschaffe hende en himmelsche fader, at hun wed wandbadet i ordet oc ny fødtzel kunde bliffue et Guds barn. Der hun oc effterhanden vdi alder oc aar tilltog, da er hun aff bemelte hendis foreldre, som wel wiste, huor vdi den rette quinde prydelse bestaaed, med allerstørste flid vdi tuct oc formaning til Herren opdraget, i det de haffue wed dem selff saawelsom wed skolemestere altid holt hende till Guds fryct, som er nyttig till alting, oc til Guds salige kundschab om hans willie imod os oc woris schyldighed imod hannem, aff Guds ord ladit hende vnderwise oc ellers holt hende till alt det, som quinde kiønnet wel sømmer oc andstaar. Anno 1636, der denne s. quinde kunde werit 13 aar, haffr hendis kiere foreldre forsent hende til den werdige oc wellærde Guds mand h. ANDERS paa Tingvold oc wor der 1 aar, huor hun wiste sig saaledis at forholde med hendis dydig omgengelse, at hun wor meget affholden, ja som hun haffde werit deris eget barn. Kom saa hiem igen nogen tid oc bleff saa vdschicket til Trundhiem til den fornemme, fine oc gudfryctige matron MAREN s. EYLERIS CHRISTOPHERSONS, der sig widere i tuct oc ære saa oc vdi husholdings gierningen at forfremme, huor hun wor

3 aar oc midlertid hos de got folch sig saaledis andstillet i lefnet oc omgængelsse, i tilsium oc thieniste, at der hun en kort tid haffde werit hieme [s. 8] at lade sine kiere foreldre see, huorledis hun sig der haffde forfremmet, er hun atter kommen did igen till denne sted, huor hun endnu mere kunde forbedre sig, huilchet schede, der mand schreff 1640. For bleff saa der indtil 1641, da haffuer hendis kiere moder strax effter s. Hansdag hende derfra tillige met sin søster SILLE LAMB: nedført till deris k. farsøster den hæderlige, fine oc ærerige matron SILLE TØNNESD: BALCHENBERG, s. doct: JESPER RASMUSØN BROCHMAN, fordom superintendent her i Seeland, hans nu effterladte høy bedrøffuede encke, huor den s. quinde moxen haffr werit vdi 4 aar oc midlertid sig saaledis i deres huuss met ald lydig omgængelse, troscab oc thieniste forholdet, at de omsidder haffuer hende som deris kiødelig barn til ecteschap oc æren befodret. Anno 1645 in septembris haffuer hendis k. nu bedrøffuede hosponde, hæderlig oc wellærd mand, h. JENS SØFFRENSØN DUE effter Guds behagelige willie om hende bedet hendis ærværdige suoger den hæderlige oc hølærde Guds mand doctor JESPER RASMUSØN BROCHMAND Episcopum Selandiæ quondam plurimum venerabilem S. S. theologiæ doctorem et professorem merito suo celeberrimum ejusdemq: facultatis decanum et senioerem virum de ecclesiis, scholis et academia optime meritum, saa wel som oc hendis welbelte høyærede k. farsøster, oc er hun hannem samme aar den 19. sept: troloffuit oc haffr de siden giort deres bryllup den 21. effter Trinit:, som indfalt den 26. oct: samme aar. Hendis welkom bleff holdet her vdi Bacchendrup præsteg: den 23. søndag effter Trinit: Saa de haffuer leffuet tilhaabe et christeligt oc kierligt ecteschab 15 aar 8 vger oc 4 dage. Dismidlertid haffuer Herren deris ecteschab welsignet met 5 børn, 4 sønner oc 1 daatter, den ene søn oc daatter ere i deris barndom aff Herren bortkallede, de 3 leffuer igen. Gud giffue dennem at opwoxe oc forfremmis i Guds fryct, saa de maa leffue Gud till ære, deris bedrøffuede fader til trøst, deris venner till glæde, dem selff till timelig welfart, goede oc salighed. Huis sig ellers hendis christelige leffnets fremdragelse belanger, haffuer hun fliteligen hørt Guds ord, øffuet sig i gudelige bøenner oc bøger, oc for nogle aar siden formedelst sin kiere mands tilhielp ladet sig til en sand Guds fryctigheds øffuelse bekostet en draffuelig bibel in folio oc met vers vdi, oc ellers saa wit hende mueligt wor i dette forkrenckelige liffs schrøffuelighed sit liff oc leffnet der effter anstillet oc rettet. Vor Herres Jesu sande legeme oc blod i det høywærdige sacramento haffuer hun offte til hendis siels spise oc føde, hendis troes bestyrckelse oc besegling paa hendis syn-

ders forladelse met største andact oc ærbødighed brugt. Huorledis hun sin kiere husponde haffuer elschet, æret oc for hannem werit omhyggelig vdwiser nocksom hans store bekymring offuer hendis wformodende dødelig siugdum oc deris bedrøffuelige sckilsmisse. Sinne kiere foreldre haffuer hun elschet oc ærit, oc sin kierlighed imod dennem met thienistactig lydighed bewist. For sine børn haffuer hun hafft inderlig omsorg ey allene, huad klede oc føde, men end oc huad Guds fryct oc lærdom belanger. Slect oc wenner haffr hun sit goede hierte betent met ald thienistwillighed oc ingen vmage spart for dem. De fattige, som hende forrekom, haffr hun gjort til goede aff sit hierte effter effne oc formuffve, huussarme oc fornemmelig her paa steden. Endelig huad hendis siugdum oc salig affsched anbelanger, da bleff denne sl. quinde siug den 15. decemb: sidst forleden, der hun den 12. Xbris wor bleffuen forligt met Gud oc haffuer brugt det h. sacramente i meenigheden, saa hun mod aftenen, den dag hun bleff siug, maatte gaa til sengs, først met kuld betagen oc siden met temelig hede, til met falt hende et floed, som wor hendis arffuelig suagthed, ned aff hoffuedet i halsen oc paa brystet, saa hun kunde icke tale vden suar sacte, at de, som wille høre hendis ord, maatte bøye sig met øret til hendis mund, midlertid kom oc nogle spatter vd paa hende oc ginge bort igen, huilche atter slogis vd paa hende oc ind igen. Den 22. decemb., som wor en løffuerdag, begierede hun, at hendis k. suoger, hæderlig oc wellærd mand h. PEDER JACOBS: WORM wille komme om anderdagen, som wor den 4. søndag i advent til hende, huilchet oc saa schede. Och der hand kom til hende, spurde hendis k. mand hende vd, om hun wiste, huo hand wor, da sagde hun, det er h. Peder af Helsing, saa tog hun fat paa min haand oc holt hart om den med begge sine, oc der hand met Guds ord iche allene haffde trøstet hende oc hende til de ting formanet, som hand mest paa huileseng oc sidste ende kunde thienlig were, men oc lagt Herrens naffn oc liust hans welsignelse offr hende, løffte hun hans haand met begge sine til sin mund oc kyste den oc lagde den op til sin kind oc strax der paa sagde: Nu wil ieg ret gierne død vdj Jesu naffn, oc hierteligen tackede hannem for sine synders forladelse oc Christi legems oc blodets dellactighed oc christelig oc broderlig omgengelse. Saa ønste hand Herrens welsignelse offr hende oc sagde: Herren welsigne dig oc beuare dig etc. Siden laa hun met allerstørste forvndring gandsche taalmodelig oc stille hen indtil om natten imellem første oc anden juledag. Oc der hendis k. søster SILLE og hendis søschende barn LAURITZ LUND met thiundene oc nogle quinder her i byen haffde gjort bøn for hende till Gud i himmelen, hand wille hendis

angest formilde oc forkorte oc hende met en naadig forløssning forleene til det ewige lifff, som det oc schede imellem 2 oc 3 samme nat, dan hen soff hun, denne s. quinde, i Herren saa sacttelig oc sødelig, at hun huercken rødte haand eller foed, ja ligesom vdi en sød søffn. Thi saaledis haffuer Gud henkallet hende fra dette besuærliche lifffs mødsommelighed til sit ewige æris rige, huor hun, som her i lifffuet haffuer allerede det schinnende ansict, haffuer strax derpaa faaet [s. 9] guld-kronen oc de huide kleder, ja det hellige rige aff Guds egen haand. Oc schede dette i fornempte Guds børns nerwærelse oc paa siun, der hun haffde leffuet i denne verden 37 aar oc 3 maaneder.

Oc effterdi sielen er indbunden i de leffuende knippe, huor morgenstierne siunge tillige, oc alle Guds børn fryde sig, oc legemet schal huile vnder jorden til Guds børns herlige aabenbarelse, saa wille wi nu haffue hende met legem oc siel den naadige Gud till en ærefuld opstandelse befallat. Amen j Jesu naffn. Amen. Amen. Amen.

[S. 16 i chifferskrift] Jeg lofuer och bepligter mig til Gud ued min helligste tro; det vnde jeg hafuer gior uill jeg afstaa och aldrig giøre mere saadant, dertill hielpe mig Jesum af sin naade ued sin hell. aand. Amen.

SØFREN JENSØN
DUE e. haand.

Daterit d. 2. junj 1680.

[S. 11] Anno 1684 d. 3. januarj affkiøbte jeg vnderskrefne min kiere suoger och broder POUL JESPERSS denne bibel, gaf ieg hannem for den rede penge atten sdr.

JACOB PEDERSEN N.

Anno 1639 d. 6. januarj er jeg JACOB PEDERSS: fød til denne syndige verden af erlig, ærbar och gudfrychtig forældre, min fader ved na[fn] PEDER JENNS: NORUP, borger och induoner vdi Ribbe, min moder erlig och gudfrychtig quinde DORETE MADTZDATTER.

Anno 1647 d. 20. decemb. om morgenen klochen vor 6 er min kiere hust[ru] SARA JESPERSSDATTER fød af erlig, achtbaar och gudfrychtig forældre, hendiss fader er den erlig, achtbaar och velfornemme mand JESPER JACOBSS. BAGGER, forðum fornehme handelssmand her udi Kierteminde, hindiss moder den erlig, dyderig och gudfrychtig quinde DORTE HANSSDATTER.

Anno 1671 d. 8. februarj udi den Herres Jesu naffn er min troloufelse holdet med fore.e nu min hustru SARA JESPERSD. udi hendiss

forschrefuene goede forældrerss huss och nest eff[ter] samme aar 1671 dend. 29. 8toabr. havde vi bryllup.

[S. 12] Anno 1672 16. september udi d. hellig træfoldigheds nafn er min datter DORTE JACOBSSD. fød, som var en mandag afften der klochen ringet 7, och bar hende min søster ANNE PEDERSSD. til den hellige daab. POUL och ABRAHAM JESPERSSØNNER, KAREN NIELSD. och ANNE HENDRICHSDR. war fadere. Gud lade hinde i Guds sande frycht opwoxe for Christi schyld.

Anno 1674 d. 16. martij, som var en mandag klochen imellem et och 2 for midag er min anden datter ANNA DORTHEA JACOBSSDATTER fød til denne syndig verden, och bar hinde til den hellige daab SIDTZEL HENDRICHSSD., och var fadere ANDERS JESPERSS., JOHAN EDFÜSSING, KIERSTEN HENDRICHSSD., ABIGÆL NIELSSD. och KAREN LAURSSD. BALLUM.

Anno 1675 d. 13. feb. klochen imellem 9 och 10 slet effter midag er min kiere datter KIRSTEN JACOBSSD. fød til denne suchefulde verden, och baar hindis kiere mor moder DORTHEA sl. JESPER BAGGERSS hinde til den hellige daab. Hindiss fadere vaar hr. HOLCHER BOYSEN, Guds ords med tiener her til steden, ANNANIAS JESPERSSD., ANNA sl. ANDERSS POULSENSS, BARBRA JØRGENSDD. och SIDTZEL LAURIDSSD.

Anno 1676 d. 21. august imellem 5 och 6 slet om morgenen er udi den hellig træfoldigheds nafn min kiære sønn JESPER BAGGER fød til denne syndig verden, och blef af KAREN POULSSD. baren til den hellige daab d. 27. dito nest effter. Faderne vare d. hæderlig och vellært mand hr. CHRISTEN FISCHER sognepræst til Løndelse, HANS HANSEN raadmand her ibidem, NIELSS CHRISTENSNS foget af Hiøring [?], KAREN MICHEL LADEMANDTZ her ibid. och MAREN JOHANSDD., POUL OTTESS. her samme stedtz.

[S. 13] Anno 1677 d. 9 [?] 8ber imellem 5 och 6 slet om morgenen er udi Herre Jesu nafn min anden søn PEDER JACOBSS fød til denne syndige verden och blef baaren af sin mormoder DORTE HANSDATTER sl. JESPER BAGGERSS til den hellige daab d. 14. dito nesteffter, vaar fadere HANSS JESPERSS, KNUD JENSS, JACOBUS MEYER [?], ANNA NIELSSDATTER och DORTE ANDERSSDATTER.

Anno 1678 d. jmellem 10. och 11. december och jmellem d. 11. og 12 slet om natten i Jesu nafn min tridie søn ANDERS JACOBSS fød til denne syndig verden, och bar hannem til den hellige daab ANNE PEDERSSDATTER, var fadere: ANNANIASS JESPERSS, CHRISTEN JENSEN och MAREN hr. HANSS SØFRENSS.

Anno 1679 d. 28. decemb: imellem 9 och 10 slet, som er en syndag, er i Jesu nafn min fiere datter MARGRETE JACOBSSDATTER fød, blef

hiem døbt och d. 4. januarj anno 1680 stadfest ved daben i kirchen, och baar hinde til daaben ANNA JOHAN GLUSINGSS, var fadere PEDER NIELSS, OGGE PEDERSS, KIERSTEN LARSDATTER och BIRGETE BORNEN.

Anno 1682 d. 15. januarj er udj Jesu nafn min fiere søn JESPER JACOBSS BAGGER fød til denne syndig verden, da klochen var 12 om medagen, blef hiemdøbt, nesteffter d. 22. blef hans daab i kirchen stadfest, och baar hannem DORTE ANDERSSD., HER[M] BROCHES, var fadere CHRISTEN VEST, WILLUM WEGHORST och SARA HANSS KARSTENSENS.

Anno 1684 d. 19. augusti, som var en tissdag, da klochen vaar 7, hafuer Gud velsignet voriss echteskab med thou sønner ABRAHAM og ISACH JACOBSSØNNER, och blef baaren til dab[en] ABRAHAM af KIRSTEN ANDERSSD. VILLUM VEGHORSTS, var fad. PEDER NIELSS, ANNANIAS JESPERSS och KAREN BALLUMS OGGE PEDERSS. ANNA SOPHIA HANSSDATTER baar ISACH til daaben, och var fadere HANSS HANSS byfogden, MATHIAS v. VEST och DORTE HERMAND BROCHES.

Ao. 1685 d. 1. 8tober, som var en torssdag, klochen 10 slet, hafuer udi den welsignede Jesu nafn Gud velsignet voriss echteskab med en søn nafnlig MATZ JACOBSEN, blef baaren til daben af ANNA MARGRETE ANDERSSD., NIELS CHRISTENSS paa Lechegaard, vaar fadere CHRISTEN LAURSS., ANNANIAS JESPERSS. och HERMAND BROCH.

[S. 14] Ao. 1687 imellem d. 20 og 21. julius om natten klochen 12, som var mellem en onssdag og torssdag, haffuer Gud welsignet voriss echteskab og oss med en sønn welsignet, blef baren til den hellige daab af SIDTZEL HENDRICHSSDATTER, ANNANIAS JESPERSSENS og kaldet JENS JACOBSEN, ware fadere PEDER NIELSS, raadmand her i Kierte-minde, CHRISTEN JENSS. og MAREN ANDERSSDATTER OGGE PEDERSSENS her ibid.

Ao. 1688 imelem d. 20. og 21. nouemb: om natten, som var imelem en tissdag og onssdag wed 11 slet, er udi den hellig trefoldighed nafn min niende søn fød til denne syndefulde verden og nest effter d. 28. dito er hand frembbarn af MAREN ANDERSSD. til den hellige daab og kaldet ANNIAS. Hans fadere var OTTO JØRGENSS, øffuerste høre[r] her i scholen, POUL JESPERSSEN, HILLEBORIG MARIA JACOBSSDATTER og DORTHEA ANDERSSDATTER.

Ao. 1690 d. 2. febr., som var Kyndelmiss dag og kaldes Mariæ Renselsesdag, er min 5 datter fød til denne syndig verden og kaldet MALFRED MARIA ved daab[en], og baar hinde til den hellige daab [åben plads]. Faderne var MATHIAS VON VEST og LARS MICHELSEN, HILLEBORIG MARIA JACOBSSDATTER og min egen elste datter DORTE JACOBSDATTER, og døde jnn septem. nest effter, ligger i den murede begraffuelse i kir-

chen, som oss samptlig sl. Jesper Baggers arfuinger den halfte er tilfalden.

Anno 1692 imellem 1. og 2. januarj, som var imelem fredag og løfver dag er udi den hellige trefoldigheds nafn min sete datter fød til denne syndig verden, og d. 5. dito nest effter til morgenbøn baret af min søster ANNA PEDERSSDATTER til dabem og kaldet ANNA MARIA JACOBSDATTER, WILLUM VEGHORST og DORTE ANDERSSDATTER var fadere.

Anno 1694 d. 31. aprili, som er en mandag, er min thiende sønn JACOB JACOBSEN klochen tre om morgenen fød til denne syndig verden, d. 3. may baar HILLEBORIG JACOBSSDATTER hannem til den hellige daab, vaar fadere JOHAN JØRGEN og ANNA KIRSTINE ASMUSDATTER.

[S. 17] I den Herris Jesu nafn 1693 d. tissdag effter St. Michel er voris kiere och eldste datter DORETE JACOBSDATTER komen i egteskaf med sin egen och vj hindis kiere foreldres ville effter Gudss forsium och vile med ærlig og velædle karl JOHAN JØRGEN PIETERSEN HOPENSIG, och aret der effter, som var 1694 d. 24. octob. om en onsdag aften slagen 10–11, hensoffuedt i Herren. Gud giffue hinde en ærfuld opstandelse paa dommens dag. Hun døde 3 vcher effter hun fød en død søn. Gud ved alting.

1695 d. 13. aprili, som var en løfuerdag, haffuer Gud bortkaldet voriss kiere søn nu sl. PEDER JACOBSSØN fra denne verdens vro til sit euige rige i himelen i sit 18. aar, der klochen vor 8 om afftenen. Gud lade os findes med glæde i himmelen, som skildis med sorig paa jorden.

Tilforne haffuer Gud bort kaldet voris kiere och eldste søn i sit 5te aar, nafnl. JESPER BAGGER JACOBSEN, dissligeste voris 6 søn, sl. ISAG JACOBSEN i sit halfue aar, som var født 1684 d. 19. augusti och døde 1685 d. 3. may, disligeste voris lille sl. 5. datter MALFREDT MARIA JACOBSDATTER, huilche all 5 sl. Guds børns legemer huille her i Kiertemind kirche och siælene frydes med alle Guds salige j himmelen.

Altid effter himllens och Guds ville 1699 d. 18. nouemb. er vor 3. elschelig søn ANDERS JACOBSEN nu sl. j Herren, blefuen til søes vden for Mandal i Norge, tillige med 8te siæle, wdj sit alders 22 aar. Siællen suefer j Guds rige, Gud trøste oss bedrøffuede igen leffuende, vi habes at findes i glæde.

[S. 15] Anno 1710 d. 24. decembr., som var en onsdag morgen og tillige en jule aften om morgenen imellem 5 og 6 hafuer Gud bortkaldet min hierte kiære sl. moder SARA JESPERSDATTER BAGGER fra denne bedrøvelige og sørgefulde verden, huor hun hafde lefuet udj 63 aar ringere 4 dage. Sielen huiler udi Guds giemme, huor ingen pine rører hinde, her blef vi adskildt med sorrig, hisssset samles vj med glæde. Gud

give hende med alle Gudss børen en glædelig opstandelse paa den yderste dag.

Anno 1719.

[S. 17] Ao. 1719 imellem d. 11. og 12. octobr. klochen 12 og 1 hafver Gud hiemkaldet fra denne onde og aldtid sorrigfulde verden vor elskelige sl. søster ANNA MARIA til sit altid himmeriges fryd og glæde. Siælen lefuer for Gud. Legemet skal paa den yderste dag opstaa gladeligen og zidtvís mandeligen. Vj samles med en uforanderlig glæde, omendskiøndt vi skilles med foranderlig bedrøvelse. Alt efter min Guds villie skal det være.

[S. 5] Samme bibel mig nu werrende ting-skriver til Jomfruens-Eggede-bircke-ting i Sielland HERMAN BOLTEN blefven til medgifft og brudegave forærrit med min kiere hustrue SARA MORVILLE paa woris bryllupsdag i Kierteminde i Fyen aar 1732 dend 2ove octobris.

[S. 3] Den 15. januarij 1772 havde jeg bryllup med min kone INGEBOG BOLTEN. Hun kom i barsel-seng den 10. martij 1773 med een datter, som døde strax, derefter kom igien i barsel-seng den 6. janvary 1776 med een søn, som blev døbt i Hellig-Geistes kierke med navn JONAS. Hans fadere vare min moder MAREN COLLIN, jomfrue MARTHE BOLTEN, hans moder sødster, conferentze raad BERNER, commendeur STIBOLT, cancellie raad TAUSAN og min fader broder ANDREAS COLLIN.

N. COLLIN.

NIELS COLLIN døde som Inspecteur ved Classelotteriet i Kjøbenhavn den 23. Decbr. 1797 i sit Alders 61 Aar og nogle Dage efter 5 Ugers Sygdom af Apoplexie.

[S. 5] HERMAN BOLTEN havde i sit Ægteskab med SARA MORVILLE 2de Døttre INGEBOG og MARTHE. INGEBOG var født d. 10. Dec. 1735, kom i sit 9de Aar (1744) i Huset hos sine tilkommende Svigerforældre (Norgegade Nr. 159) og blev som meldt paa foranstaaende Blad gift d. 15. Januar 1772 med NIELS COLLIN, da Controlleur ved Classelotteriet. MARTHE, en from og gudhengiven Siel, var Huusbestyrerinde i den Thottske Familie, indtil greve O. THOTTS Død, og døde ugift i sin Søsters Gaard (Norgesgade 159) i Aaret 1800. INGEBOG døde som Enke sammesteds Aar 1817, altsaa efterat have levet *der* i 73 Aar.

Skrevet i Febr. 1852.

[S. 3] JONAS COLLIN, NIELS COLLINS eneste Søn, født 6. Januar 1776, døde d. 28de August 1861 i en Alder af henved 86 Aar. Allerede en halv Snees Aar tidligere havde han trukket sig tilbage fra sin lange og

omfattende Embedsvirksomhed og levede Resten af sit Liv kun i sin Familierekreds. Hans Liv var rigt velsignet ved Guds Naade, udrustet med et stærkt Legeme, en kraftig Character og et for sine Medmennesker aabent Hjerter, levede og døde han omgivet af alle sine Børn, efterladende sig et af Alle agtet Minde som et lysende Exempel for sine Efterkommere. Hans kjærlige Hustru, vor ædle Moder, HENRIETTE CHRISTINE, født HORNEMANN, døde d. 21de Maii 1845. Guds Velsignelse hvile over dem begge.

Min Fader EDVARD COLLIN, f. 2. Novbr. 1808, næstældste Søn af Geheimkonferentsraad JONAS COLLIN, døde 10. April 1886, nogle Dage efter at han var bleven ramt af et apoplektisk Anfald. Om ham skal her kun vidnes, at han var den ømmeste Fader, og at hans rene Barne-sind holdt sig uplettet gennem hans lange, velsignelsesrige Liv. I 49 ¹/₂ Aar levede han i et lykkeligt Ægteskab med min Moder HENRIETTE OLINE, f. THYBERG, Datter af Tømmermester THYBERG. Hun var født 22. Okt. 1813 og døde efter flere Aars Svaghed 20. Novbr. 1894, elsket og savnet af alle de Mange, der havde lært at skatte hendes varme Hjerter og lyse Forstand.

J. COLLIN.

Min Fader, JONAS SIGISMUND COLLIN, f. 8de April 1840, Søn af ovennævnte Etatsraad EDVARD COLLIN, døde efter flere Aars Svagelighed den 9de Juli 1905 af Apoplexi. Ridderlighed i Ordets bedste Betydning var det, som prægede ham; Kampen imod, hvad han ansaa for Uret, var ham en Trang. Altid satte han Hensynet til andre over Hensynet til sig selv. Han var sit Land en god Søn og gik med som Frivillig i Krigen 1864. Han fandt en kjærlig og forstaaende Hustru i min Moder BENEDICTE født KNUDTZON.

JONAS COLLIN.

AF SOGNEPRÆST JACOB STAMPES OPTEGNELSER

VED H. K. KRISTENSEN

Sognepræst Jacob Stampe til Nørre Nebel og Lydum i Vester Horne herred tilbragte en ikke ringe del af sin tid ved skrivebordet. Ud over sit embedsskriveri og nedskrivning af prædikener og lejlighedstaler – undertiden uden en lejlighed var der – førte han dagbog. Det blev til 9 svære folianter; de er udnyttet af hans biograf H. H. Lefolii. Desuden nedskrev præsten skildringer af sine sogne og af forskellige forhold og personer på egnen.

Stampe blev født i Viborg 2. okt. 1800 som søn af avlsbruger og værtshusholder Jørgen Stampe og hustru Maren Thostrup. Efter at have taget studentereksamen fra byens latinskole begyndte han at studere til præst ved universitetet, men under den store landbrugskrise blev faderen en fattig mand og kunne ikke hjælpe ham. Trods de stipendier, Stampe opnåede, måtte han give sig til at undervise for at klare dagen og vejen, i tre år måtte han helt afbryde læsningen og var da huslærer. 1827 blev han kandidat, var derefter lærer endnu et par år, blev så kapellan og 1834 sognepræst i Åstrup og Starup i Ribe stift. 25. juli 1844 blev han forflyttet til Nørre Nebel og Lydum, hvor han virkede til sin død d. 15. aug. 1870. 18. aug. 1835 var han blevet gift med Charlotte Nicoline Grundahl, født 15. aug. 1806 som datter af sognedegnen i Hvirring C. Grundahl og hustru Kirsten Møller. Stampe fik to sønner, den yngste, Georg, døde som tiårig 1853, den anden, August, blev cand. theol., og deltog som reserveløjtnant med hæder i krigen 1864, men pådrog sig en lungesygdom, hvoraf han døde i Nebel præstegård 10. jan. 1865. Faderen, der tog sig hans død såre nær, udgav senere en bog af ham.

Ungdomstidens fattige kår gav Stampe en lære for livet. Både han og hans hustru blev overmåde økonomiske husholdere. Han kom til Åstrup med en betydelig gæld og hele sit indbo på een vogn, men han rejste gældfri derfra og med 25 vogne til at køre ejendele til Nebel.

Ved afslutningen i Nr. Nebel skænkede han et legat til værdige trængende samt 20.000 kr. til sin gamle latinskole.

I sin forkyndelse var Stampe præget af rationalismen. Hans konservatisme, en vis »velærværdighed« og stærke interesse for pengeværdier giver sig også udslag i de efterfølgende optegnelser, men han var retsindig, og velmenende, nøjagtig og pligttro, ikke ganske uden lune, og hans sognebørns ve og vel lå ham på sinde. Han var historisk interesseret og var i forbindelse med en ung historiker, senere dr. phil., rådstuearkivar O. Nielsen, der var ven med sønnen August.

Af Stampes efterladte manuskripter er hans »Efterretninger om Strandinger« udgivet af læge H. Torbøl i Fra Ribe Amt 1926, s. 494–511, ligesom samme forfatter har gengivet eller delvist bearbejdet manuskriptet om Nebel kirke. I min bog om Nørre Nebel – Lydum sogne (1958) har jeg benyttet en del af Stampes materiale og i Kirkehistoriske Samlinger, 7. rk. IV, s. 49–65 (1960) har jeg offentliggjort hans optegnelser om religiøse skikke.

I det følgende gengives en række personschildringer fra hans hånd. Manuskriptet findes i Nørre Nebel præstegård, og jeg skylder sognepræsten T. Bertelsen tak for lånet deraf. Det fylder 46 blade i kvart (blå koncept). Nu fattes bladene 1–4, blad 15, bladene 18–19 og 34–39. Manuskriptet er delt i to afsnit. Titlen på første afsnit har antagelig været: »Mine selskabelige forbindelser« og har fyldt 49 sider, mens sidste afsnit »Nogle af de mest fremragende Personer her i Egnen« har fyldt 42 sider. Tegnsætningen er tillæmpet nutidens.

LITTERATUR:

H. H. Lefolii: Biografiske Oplysninger om Sognepræst Jacob Stampe og hans Hustru, Viborg Skoleprogram 1897. H. K. Kristensen: Nørre Nebel og Lydum sogne, 62–64.

[*Mine selskabelige Forbindelser*]

Det Sted, jeg er kommen mest til, er Lunde Præstegaard. Der var TEISEN¹⁾ Præst; han kom dertil i en ung Alder, nemlig kun 26 Aar gammel; han var gift med en Jomfrue HOLM²⁾ fra Brendekilde Præstegaard; de havde mange Børn³⁾, men sade i ret gode Omstændigheder, baade toge de meget ud, og ønskede og, at Andre kom til dem. Vi kom og ikke lidet til dem, især i de første Aaringer, de havde det pænt inden Dørre, og smukkere end de fleste Præster. Hos dem var Madame Teisens Moder, Madame Holm, der levede af sin Pension. Som oftest opholdt hun sig der, ihvorvel hun havde 2' de andre Døttre, der ogsaa vare gifte med Præster, nemlig Pastor VIBORG⁴⁾, den Gang Præst i Ny-

kirke og Faaborg, til hvem jeg og kom, imedens jeg var Præst i Aastrup, og Pastor Brovn⁶) i Høirup i Fyen. Fra Lunde af gjorde hun⁶) dog Reiser af og til til disse 2'de Svigersønner. En Tid lang kom vi sammen engang om Maaneden, men et saadant regelmæssigt Besøg ophørte dog snart. Pastor Teisen tog mig til Alters og jeg ham. –

Imidlertid maae jeg dog tilstaae, at jeg aldrig blev ret fortrolig med Teisen; han var altid meget galant og opmærksom, men saaledes imod Alle, og neppe var der nogen, til hvem han sluttede sig med Inderlighed. Det var en Mand med mange Kundskaber; hans Hukommelse var overordentligt stærk, han kunde flere, ja mange Aar tilbage i Tiden huske, hvad der var passeret hver Dag. Med en saadan Hukommelse maae det have været en Fornøielse for ham at have studeret og kun i Grunden have været Legeværk. De første Aaringer gik jeg ikke saa sjeldent derop, men i de sidste Aar, han var der, aldrig. Vi levede stedse i god Forstaaelse sammen; engang var det dog nær kommen til Misforstaaelse, fordi han blandede sig ind i en Uenighed, jeg havde med Provsten. Det syntes imidlertid at fortryde ham, og der blev da Intet videre af denne Sag. Naar hans Svoger Viborg kom der, vare de altid hernede tilsammen. Da det var et giestfrit Huus der, samlede vi Naboer ikke sjeldent der, deels til Julen og deels, naar der var Barsel, som ikke gik saa sjeldent paa, da han havde mange Børn. –

Naar man kom der, skulde man synes, at Alt var herligt og godt, jeg i det mindste kunde aldrig mærke til Andet, og dog var det ikke saa. Deres Ægteskab var ikke lykkeligt, noget jeg dog aldrig kunde mærke. Der var nok heller ikke nogen rigtig Kjærlighed paa nogen af Siderne. Han havde først været forlovet med en Jomfrue Kaas, men Partiet gik overstyr, mig ubekjendt af hvilken Grund. Ogsaa hans Kone havde haft sin Inclination, før hun traadte i Ægteskab med Teisen. Som sagt, Ingen Fremmede kunde ahne, at deres Ægteskab ikke var lykkeligt, førend man blev overbeviist derom, da hun hængte sig selv, og saaledes blev skilt ved Mand og Børn. –

Hendes Død vakte megen Sensation her i Egnen, saa meget mere, som Enhver ansaae hende for en livsglad Kone. Det var i Februar 1853, at hun døde; jeg holdt ingen Tale over hende, men derimod provst TOBIESEN⁷) ved Graven og Pastor Lundsteen i Aal inde i Stuen, hvilket sidste Pastor Brandt i Henne egentlig skulde have gjort, men blev forhindret deri ved Sygdom. Saavidt jeg siden erfarede, maatte der nok egentligen ingen Taler have været holdte over hende, da Amtet kun havde tilladt, at hun maatte begraves i Stilhed.

Løvrigt vedbleve og efter hendes Død vore gjensidige venskabelige

Forbindelser; Teisen kom temmelig ofte herover, vi maaske sjældnere til ham. Det varede dog til Alles Forundring kun noget over 1 Aar, førend Teisen atter giftede sig med en Frøken HOLCK⁸⁾, der kom til ham som Lærerinde for hans Børn. Hun havde kun været der ganske kort Tid, før de bleve forlovede. Jeg var til deres Bryllup tillige med Pastor BRANDT⁹⁾, de bleve viede af Provst Tobiesen i Lunde Kirke. Et Par Dage efter var der stort Selskab.

Hans første Kone var vist en meget praktisk dygtig Kone, der godt forestod Huset, og i denne Henseende stod hun vist langt over den sidste; derimod var hun nok neppe saa fint dannet, thi disse Lærerinder, der nu hyppigen blive Embedsmænds Koner, ville stedse have Udseende af en fiin Dannelse. De ere derimod vist i Almindelighed daarlige Huusmødre.

Ogsaa i den sidste Kones Tid kom vi der ikke saa sjældent, men dog neppe saa meget som i den førstes Tid. De havde 2 Børn sammen, imedens de vare her, men ihvorvel jeg troer, at Ægteskabet var lykkeligt, gik Teisen dog vist tilbage i oeconomic Henseende. Fra den Tid af, at han var bleven 2'den Gang gift, søgte han bestandigt Befordring, og kom da i Aaret 1857 til Fhanefjord paa Møen.

Nogle faa Dage efter at han var rejst til Fhanefjord, døde hans næstældste Søn Viggo. Det var et haabefuldt ungt Menneske, han gik i Ribe Latinskole, var henved 14 Aar og havde gjort gode Fremskridt. Provsten talte i Stuen over ham og jeg i Kirken, og herfor gav Teisen mig siden efter en Sølvkageskee. Samme Efteraar kom han efter sin Kone, der forlod Lunde Præstegaard i en meget svagelig Tilstand. Hun holdt vel Reisen ud, men maatte dog gennemgaae en Sygdom paa Møen.

Teisen holdt Talen over min afdøde Søn Georg, 10 Aar gl., og herfor gav jeg ham 2 Sølvspiseskeer. I Julen 1857–58 var hans Søn Hans her, AUGUST¹⁰⁾ var da og hjemme, denne hans Søn blev i Efteraaret 1858 Student fra Ribe Skole med 1'te Charakter. I dette Foraar besøgte Pastor Teisen mig et Par Gange, da han var hjemme ved Auktionen over sit Gods. Auktionen gik nok meget heldigt af for ham. –

Gid det stedse maae gaae ham vel i Livet, det var en værdig og dygtig Mand. Selv drev han Avlingen til Præstegaarden, men herom bekymrede han sig iøvrigt ikke meget, ligesom han heller ikke skal have haft nogen Forstand herpaa.

Efter Teisen fulgte Pastor LANGHOFF¹¹⁾. Han var gift med en Datter af Knud Jacobsen i Rærup, og ønskede vist Lunde, fordi det var i hans Kones Fødeegn. Hans Glæde over hans Befordring fra Vildberg til

Lunde varede kun kort, da hans Kone døde i Febr. 1858. Han havde lært at kjende sin Kone under hendes Ophold der i Pastoratet, og friede til hende, men først efter 10 Aars Forløb kom Partiet istand. Kort før Brylluppet, der stod i Vildberg Præstegaard, blev hun syg her i Rærup, formentlig af Forkjølelse ved et Bryllup hos Lauritz Christensens i Rærup; Forkjølelsen gik over til en Gigtfeber, og lidende af denne tog hun dog i en stærk Kulde til Vildberg for at holde Bryllup strax efter Ankomsten dertil, men hun kom sig aldrig efter denne Tid; Sygdommen gik formentligen over til en Tæring, hvoraf hun døde kort efter sin Ankomst til Lunde Præstegaard. Hun var kun gift lidet over 2 Aar, og blev Moder til 2 Børn, hvoraf den Ene døde nogle Dage før hun selv, og kom med hende i Kisten. Det første Barn lever endnu. Nogle Dage før hun tog til Lunde Præstegaard, var hun i Lydum Kirke; det var og den sidste Gang, hun var i Kirke, thi hun kom aldrig i Lunde Kirke som Præstekone. Det var vist en forstandig og dygtig Kone. Provst Tobiesen holdt Talen i Kirken over hende, og jeg en Tale ved Kisten i Stuen.

Jeg var aldrig i Præstegaarden, siden hun kom der; derimod var min Kone der 1 Gang for at se til hende under hendes Sygdom; et Par Timer før hun kom, var hun nedkommen med det sidste Barn. Nogle Dage derefter døde hun. Hun hedte, saavidt jeg mindes, Christiane Caroline Marie Jacobsen og var noget over 30 Aar [senere tilføjelse: født d. 7. Octbr. 1827].

Langhoff havde ikke faa Aar været Præst i Vildberg, Timring og Nøuling, hvor han havde levet lykkeligt og faaet Alt indrettet efter sit Hoved, saa at han nu, skjønt han er kommen til et meget bedre Embede, dog ikke føler sig tilfreds, hvortil og meget bidrager, at han mistede sin Kone, for hvis Skyld han flyttede dertil. Ogsaa er han misfornøiet med Præstegaardsbygningerne, der rigtignok heller ikke ere gode, thi Teisen havde aldrig Lyst til at gjøre noget ved Præstegaarden. Med al Agtelse for Mandens iøvrigt retskafne Charakter opførte han sig i denne Henseende efter min Mening ikke retskaffent. Uagtet Langhoff selv drev sin Præstegaard i Vildberg, saa har han dog nu bortforpagtet Avlingen, dog har han selv Heste. Hvorvidt han nu vil kunne finde sig i denne Forandring tilligemed de mange andre, som en Flytning foraarsager, vil Tiden vise. Endnu synes han ikke at kunne det godt, han synes at vise kun liden Virksomhed, maaske iøvrigt en Følge af sin Kones Død. Med Tiden bliver det vel bedre.

Vi komme stundom sammen, dog kun sjældent; vor fremrykkede Alder gjør, at vi have mindre Lyst til at tage ud, han er nu 56 Aar og

jeg 58 Aar. Det er iøvrigt en saare brav og retskaffen Mand; som Taler er han endnu ikke yndet, dog vist nok, fordi han taler saa sagte, og ikke paa Grund af Indholdet af hans Taler. Han skal nok iøvrigt ogsaa være noget utydelig i sin Udtale. Med Tiden bliver det nok bedre, og han vil vist nok for sit stille og rolige Forhold og ved sin Retskaffenhed vinde sine Menigheders Agtelse og Velvillie. Herren give ham hertil sin Bistand! Teisen havde bestandigt taget mig til Alters, jeg har nu anmodet Pastor RIIS¹²⁾ i Henne herom, da jeg tog ham til Alters forrige Efteraar, og han igjen ønsker mig.

Gaaer jeg nu over til Præsterne i Henne, da har jeg bestandigt staaet paa en god Fod med dem og er i venskabelig Forbindelse med dem, ligesom vi og bestandigt gjensidigen have besøgt hinanden. Mindst var dette dog Tilfælde med den første, der var der, da jeg kom hertil, nemlig Pastor GULSTAD¹³⁾. Han var en dygtig Præst, men svagelig, han led af Nervesvækkelse i temmelig høi Grad. Han siges at have været temmelig ængstelig for at fuldbyrde visse ministerielle Forordninger, saasom Daaben. Han var en god Landmand og lagde megen Vind paa Landvæsenet, men Henne Præstegaard er en utaknemmelig Avlsgaard at arbejde paa, der kommer kun lidet eller Intet ud af at drive den. Engen ligger alt for langt fra Præstegaarden, nemlig i Lønne. Ved Søens Udtørring¹⁴⁾ har man nok efterhaanden faaet større Græsningsplet, men dog neppe tilstrækkelig, da den øvrige Jordbund er saa mager og tør. Avlen i 1857 og 58 skal have været yderst daarlig formedelst den stærke Tørke. Gulstads Kone var en Datter af en Coffardiecapitain i Kjøbenhavn, som farede paa Vestindien, men hendes Navn har jeg glemt. Hun havde dog nogen Formue, som Gulstad dog først fik de sidste Aar, han var her, da hendes Moder døde. Det var nok 12 – 1500 Rdl. i Kongelige Obligationer. Han kom her undertiden, og vi ligesaa til dem. Han blev forflyttet i Aaret 1848 til Døllefjelde og Musse, der dengang var et privat Kald. Det var igjennem en Grev Knuth, for hvis Børn han havde læst, at han fik dette Kald. Han blev kaldet dertil i Efteraaret, men dog opholdt sig her om Vinteren, da han havde været derovre nogle Dage, efterdi der var Capellan der. I Foraaet, da Tydskerne nærmede sig, rejste han bort, han kom til en daarlig Præstegaard, men herlig og stor i Avl; den brændte siden efter af Lynild og blev da opbygget i elegant Stiil.

Efter ham kom Pastor BRANDT¹⁵⁾, et godt Hoved og med et forfærdeligt Snakketøj, saa der kun vare Faae, der kunde staae sig for ham i Munden. Han kom fra Ringkjøbing, hvor han havde i nogle Aar været Catechet. Han var gift med en Datter af Consistorialraad Velstrup i

Borris og Faster. Da de kom hertil havde de allerede 4 Børn, som siden efter forøgedes med 2. Brandt drev selv Præstegaarden, og som der siges med Fordeel, men lod vistnok Marken give for mange Fold, og som nu svier til hans Eftermand Pastor Riis. Det var iøvrigt en vittig og interessant Mand at høre paa. Efter sin sidste Barselseng blev hans Kone angreben af en Tæring, og som og omsider lagde hende i Graven. Imedens hun gik og var sygelig, blev Brandt og angreben af Sygdom, nemlig en høj Grad af Gigtsvaghed. Jeg maatte under denne hans Svaghed ofte hjælpe paa ham og forrette Gudstjenesten for ham. Da hans Kone døde, vare der 6 Børn efter hende. Teisen holdt Talen i Huset over hende, og Provst Tobiesen i Kirken, ligesom han og fremsagde nogle Vers ved Jordspaaastelsen.

Fra den Tid kom Brandt jævnlig herover, og en Tid lang endog meget hyppigt; tilsidst var jeg dog nær ved at blive kjed af al den Snak, da jeg selv fattedes Tid at tage Deel deri; hvortil kom, at han som oftest kom om Søndagen, da jeg saa var træt og sløv af mine egne Embedsforretninger. Han besad ikke faa juridiske Kundskaber og mødte ofte i Retten for sine Sognefolk; han havde dog vist gjort bedst i at lade dette være. Han var en Tid en Sommer i Kjøbenhavn for sin Helbreds Skyld, og fra den Tid af blev det dog efterhaanden bedre og bedre med ham, hvortil vel og bidrog, at han Sommeren derefter badede sig flittigt i Havet. Efter flere Aars Søgen og efter megen Anstrengelse i forskjellig Retning for at erholde Befordring lykkedes det ham endelig i Foraaret 1856 at blive forflyttet til Storing, Stær og Galthen ved Aarhus. Det var en god Befordring, men der var og mange Udgifter paa Kaldet, saasom Capellan pro loco og Enkepension.

Under Krigen spillede Brandt en ikke saa ganske ubetydelig Rolle her paa Egnen; han tillige med flere andre af Egnens Præster stode for, at der og kom danske Krigsfolk i Egnen og forjog for en Tid Schlesvigholstenerne herfra Egnen. De andre Præster, som toge Deel i dette Arrangement vare Teisen, Viborg og Bruun i Hemmeth. Kammerraad Fløe havde og Deel deri. Da Tydskerne sidenefter kom tilbage i et langt større Antal og udpressede Egnen endnu værre, toge de Alle Flugten Nordpaa undtagen Brandt, der vist og var bleven arresteret, dersom han ikke havde været i Familie til den schlesvigholstenske Major Brokdorf. De gavnede ikke Egnen ved deres Patriotisme, men tvertimod skadede den, thi hvad der [blev] udskrevet af Schlesvigholstenerne fik man siden efter Erstatning for. Da dette skete, op-hørte Brandts Tale om den store Tjeneste, han havde gjort Egnen. Naar Brandt kom herover var der i Almindelighed et Par af hans Børn med

og en af hans Jomfruer, thi han havde baade Lærerinde og Huusjomfrue. Børnene havde jeg da Fornøielse af at give nogle af salig Georgs Billeder, hvorover de glædede sig meget.

Man fortæller, at Brandt efter at han var kommet til Storning, friede til sin Lærerinde, men fik en Kurv, hvorvidt Sandhed eller ikke, vil jeg lade staae ved sit Værd, jeg for min Deel troer Rygtet. Da han holdt Auction over sit Gods, var han her for sidste Gang. Jeg ønsker ham al Lykke i Livet, han var unægtelig en practisk dygtig Mand.

Efter Brandt kom Pastor Riis¹⁶⁾, som i flere Aar havde været Capellan hos Faderen i Oure i Fyen. Sin Kone havde han i Varde næsten $\frac{1}{2}$ Aar, førend han tiltraadte Præstegaarden; de havde kun 1 Barn, da de kom her; hans Kones Søster Jomfrue Eriksen fulgte med; man siger, at hun havde en liden Capital, og som hun laante Svogeren, og at han for denne købte den ydre Besætning til Gaarden. Hun var vist den, som styrede hele Huusvæsenet og forstaaer sig og derpaa. Riis driver selv Præstegaarden, men forstaaer sig vist kun lidet derpaa, og har og haft den Uheld, at han siden sin Ankomst her til Præstegaarden har haft tørre Aaringer, som ere saa ufordeelagtige for Henne Præstegaard. Han yttrede og for nogle Dage siden, at han maaskee forpagtede Præstegaarden hen, dersom det kunde skee paa en fordeelagtig Maade, hvilket dog neppe lader sig gjøre med Henne Præstegaard. Vi traadte strax i Forbindelse med Pastor Riis, og besøge hinanden, dog kun sjeldent, da han kommer meget lidt ud. Han har i den sidste Tid været meget hjemsøgt af Sygdom, da hans Kone har lagt 4 Maaneder tilsens efter sin Nedkomst. Han tager mig til Alters, og jeg ham. Det er vist en meget agtværdig Familie, baade han kan, og de kunne vist i moralsk Henseende, ligesom og de øvrige Præstefamilier, der i de sidste Aar ere komne her i Naboejnen, fuldkomment staae ved Siden af de gamle bortreiste Familier, baade Koner og Mænd. Riis er og meget agtet af sine Menigheder.

Den 4'de Præstegaard, hvori vi og ere komne, er Bork Præstegaard. Da jeg i Efteraaret 1844 kom her, var BøGGILD¹⁷⁾ Præst der. Han var lidt i Svogerskab med os; hans Broder Erhardt, Degn i Todberg, var gift med min Kones Halvsøster. Jeg kom der i hans Tid, stedse med Fornøielse, da Alt der syntes mig at være saa præsteligt og hyggeligt. Han havde mange Børn, og sad dertil i daarlige Omstændigheder. Det var en meget retskaffen Mand, men han var ikke frie for at være for meget hengiven til Spiritus, imidlertid mærkede jeg det aldrig paa ham mere end 1 Gang, og det var 1 Gang her i mit eget Huus. Lyst til at skrive havde han heller ikke, hvilket heller ikke passer til Præstens

nuværende Stilling, men han var ellers meget godt lidt i sit Pastorat, ligesom han og skal have været en ret god Taler. En Deel af Præstegaardens Jorder havde han selv i Drift, men en Deel havde han og bortleiet, ligesom han og leiede en stor Deel af Engen bort. Som Avlsmand duede han vist ikke stort.

Hans Kone var en Jomfrue Thorlacius fra Ringkjøbing; her var han bleven kjendt med hende som Catechet. Hvor længe han var Catechet i Ringkjøbing er mig ikke bekjendt. Da hans Familie var stor, hans oeconomicke Omstændigheder daarlige, saae han sig nødt til at søge Befordring, i hvormeget han erkjendte, at han nok var uskikket til at flytte. Han blev forflyttet omtrent i Aaret 1851 til Lintrup og Hjerding, der var et meget større Kald. Dog gavnede hans Befordring ham ikke meget, deels fordi han ikke levede mange Aar derefter, og deels fordi han for et Par Aars Tid siden maatte tage Capellan, der i disse Tid[er] koste særdeles meget. Han døde i Foraaret 1858 efter ganske faa Dages Halssyge, og efterlod vist sin talrige Familie i trange Omstændigheder. Han besøgte os et Par Gange, efter at han var kommet til Lintrup, han blev 61 Aar gl. Hvor hans Kone vil bosætte sig, når . . .

[Her er Blad 15 afklippet].

Med Præsterne i Hemmeth har jeg ingensinde staaet i selskabelig Forbindelse, da jeg kom her, var Pastor BRUUN¹⁸⁾ der, og nu er der en Pastor ENGBERG¹⁹⁾.

En Præst, som jeg stod i ikke saa liden en Forbindelse [med] som Candidat, er Pastor CHRISTENSEN²⁰⁾, til for kort siden Præst i Hoe og Oxbye. Han er født her i Sædding, hans Fader CHRISTEN JESSEN²¹⁾ er død for mange Aar siden, hans Moder Kirsten Jørgensen lever endnu paa Af-tægt hos Sønnen JØRGEN CHRISTENSEN²²⁾, der ogsaa ejer Lønne Mølle, hans øvrige Brødre ere Niels Christensen i Lydum og Adam Christensen paa Lydumgaard; en Søster har han, som er gift med Jens Pedersen Slot i Sædding. Som Candidat kom han her meget i Huset, som Præst har han kun været her faa Gange; da han var i Sædding, var hans Kiæreste, en Frøken Tidemann, hos ham en Tid lang, og de kom da ofte her i Huset. Det var i Aaret 1849, at han kom til Hoe; de have kun haft 2 Børn²³⁾, af hvilke den Ene døde for et Par Aar siden. Hans Kone er født i Kjøbenhavn. Christensen er et saare retskaffent Menneske, men han har mange Projecter i Hovedet, ligesom han og gjerne vil agere Philosoph og er et upractisk Menneske.

Med mine øvrige Hrr. Brødre har jeg stedse staaet i god Forstaaelse, men med flere end de omtalte har jeg ikke staaet i selskabelig Forbin-

delse. Disse ere de geistlige Familier, med hvilke jeg har staaet i nærmest Forbindelse med.

Jeg vil nu gaa over til at vise de verdslige Familier, med hvilke jeg dog har staaet i nogen, skjønt ikke megen selskabelig Forbindelse. Overhovedet har det altid været mig kjærere at modtage Besøg end at aflægge Visiter. Jeg har altid syntes at befinde mig bedst, naar jeg gik hjemme sysselsat med mine Embedsforretninger og paa sædvanlig Maade; Tiden har da altid gaaet godt for mig.

Iblandt DE VERDSLIGE FAMILIER, med hvilke jeg har staaet i selskabelig Forbindelse, er da den afdøde Møller U. A. BECH²⁴) i Lydum Mølle. Det var det første Sted, jeg var inde her i Pastoratet, og hvor jeg blev viist nogen Velvillie. Da jeg nemlig var her for at besee Kaldet, efterat jeg var kaldet hertil, var jeg og i Lydum Kirke, og da jeg kjørte igjennem Lydum Møllegaard, blev jeg buden derind. Jeg maa tilstaae, at jeg, da det desuden var et saa godt Sted, fik ligesom en Slags Forkjærlighed for Mølleren med Familie. Imidlertid kom vi kun sjældent til hinanden, og førend de Gamle overlod Møllen til Sønnen JOHN BECH²⁵), var det næsten ophørt, og nu er det ganske forbi, uden at dette iøvrigt hidrører fra nogen Misforstaaelse.

John Bech er gift med en Datter af Jacob Høy i S. Bork; hun er en smuk Kone, men det første hun blev gift, en ikke liden Skjønhed, hvortil kommer, at hun er af et meget godt Gemyt, hvorved hun vinder Alles Yndest. De have sammen en Søn og en Datter²⁶). Den Gang de for hened 10 Aar [siden] kom sammen, ansaaes Møllen for at være noget over 8000 Rdl. værd; nu er den maaske næsten 20.000 Rdl. i Værdie. Saaledes have Tiderne forandret sig. —

En anden Familie, som jeg staaer i nogen selskabelig Forbindelse med, er JENS JACOB JACOBSEN²⁷) i Rærup. Den Gang jeg kom hertil, sad Moderen endnu for Gaarden. Hun er Enke efter Gaardmand Knud Jacobsen i Rærup. Der kom vi af og til i de første Aaringer, og have og vedblevet dermed. Vi have haft fuld Besøg sammen; nu har Madame Jacobsen afstaaet Gaarden til sin Søn. Det er en god Gaard. Hendes Datter Christiane Caroline Marie var gift med Pastor LANGHOFF²⁸) i Lunde, . . .

[Her mangler bladene 18 og 19].

[MORTEN NIELSEN²⁹) havde Brænderigaarden i Rærup. Han var gift med Magdalene Johanne] Hansen fra Ribe, en Datter af afdøde Kjøbmand og Brændeviinsbrænder Hansen; efter Mandens Død vedblev hans Kone at drive en meget stor Handel i Ribe, og hos hende var Nielsen Brænderi Karl og blev da kjendt med deres Datter, der blev hans

Kone. Det var en meget ferm Kone, og vi kom der ikke saa sjældent i hendes Tid, ligesom jeg da og handlede med Nielsen om Korn. Han fik ikke lidet Korn af mig, men da det stedse blev vanskeligere for ham at skaffe rede Penge tilveie, ophørte vor Handel, da jeg fik for mange Penge tilgode ved ham. I Julen ere vi altid kommen sammen, og jeg har altid fundet i Nielsen en god og reel Mand. Han skylder vist meget hen, men har ogsaa meget tilgode. At han i de sidste Aar har haft Mangel paa rede Penge hidrører vel for en stor Deel fra, at han har bygget meget, ja næsten hvert Aar har han bygget og endog et pænt og stort Stuehuus. Den Gang han kom her, var der kun faa Fag, og nu bestaar Gaarden af 4 Længder, ligesom der nu og er en hel Deel Jord dertil, som alt sammen er opbrækket Hede, han har henved 1 Td. Hartkorn. Brænderiet købte han af Jens Jacobsen i Rærup. Denne var snu nok til at indsee det Fordeelagtige ved et saadant Privilegium, og vidste at faa det. Han solgte Privilegiet til Nielsen for en billig Priis, men tilstod selv, at af alle de Handler, han havde gjort, var dette den dummeste.

Nielsens Kone troede selv at have hørt sit Varsel og døde efter faa Timers Sygdom af en Blodstyrtning; 2'den Dagen efter hendes Død vare vi budne til Julebesøg der, til dette havde hun selv bagt Kagerne, men de bleve brugte til hendes Begravelse. Det er vist sjældent, at nogen bager Kagerne til sin egen Begravelse.

Ogsaa under hans nuværende Kone³⁰⁾ har vor selskabelige Forbindelse vedblevet. Vi komme sammen om Julen, og saa fremdeles engang imellem. Vi vare der til et stort Barsel i dette Foraar, det største, som jeg har haft her i Pastoratet. Ogsaa vare vi der under hans første Kone til et meget muntert Barsel. Den Gang var hendes Broder Casper Hansen fra Ribe der; det var en meget munter Mand, han gik siden efter til Australien, de har engang hørt fra ham, men sidenefter ikke, saa at han formodentligen er død. —

De eneste 2 Familier, som vi her i Nørre Nebel Sogn have staaet i nogen selskabelig Forbindelse med, er CHRESTEN THOMSEN HANSEN³¹⁾ paa Nygaard og Hübschmann.

Det er imidlertid kun i de senere Aar, at vi ere begyndte at omgaaes med Thomsens. Vi have handlet ikke saa ubetydeligt sammen med Korn, og saaledes ere vore Forbindelser opstaaede, og dog er det i det Hele taget kun sjældent, at vi ere komne sammen.

Med Degnen HÜBSCHMANN³²⁾ ere vi derimod oftere komne sammen. Vi have bestandigt været hos hinanden om Julen, og ogsaa til andre Tider. Da Børnene vare mindre, kom de meget hyppigt sammen. He-

lene Hübschmann kom meget ofte hertil, da hun var ugift, og undertiden flere Gange om Dagen, og endog nu, som gift, kommer hun ofte herved. Thrine Hübschmann er derimod kommen mindre tit. Naar August er hjemme, er han og ofte deroppe.

Forresten er der ingen Familie i Nørre Nebel Sogn, som vi have staaet i nogen selskabelig Forbindelse med. Naar Sognefolkene kommer her, bliver de altid modtaget høfligt, ligesom de og bliver buden Brød og Brændeviin. Kommer vi til dem, bliver vi og modtagne vel, men det er længe imellem, at vi komme nogetsteds. Jeg troer, at man maae vogte sig for at komme for tit. Som oftest blive vi buden til deres Bryllupper, Begravelser og Barseler, og undertiden komme, ja vel som oftest, men undertiden blive vi og borte, naar det er daarligt Veir, og især jeg, naar jeg formedelst Gigt eller andre Tilfælde befinder mig mindre vel, eller og det kan være langt herfra.

Af verdslige Folk have vi kun omgaaedes Faa udenfor Pastoratet. De eneste skulle være Proprietair RAUHES³³) paa Hennegaard, og dog har det været yderst sjældent, at vi ere komne sammen. I al den Tid vi have været der, har vi kun været der nogle faa Gange, og de ligesaa hos os.

I Varde have vi kun haft Omgang med faa Familier. De første Aar vi kom hertil, toge vi ind hos vor Kjøbmand AGERVIG FORUM³⁴); saaledes var det den Gang Skik, at man tog ind hos sin Kjøbmand, nu er dette næsten ophørt, og man tager ind paa Gjæstgivergaarde; dette kan man og ligesaa let, thi man kommer dog til sidst til at betale det paa een eller anden Maade. Denne Agervig Forum var en meget ærlig og redelig Kjøbmand, og drev en meget stor Handel. Man havde som oftest ondt ved at komme ind i hans Boutik for Mennesker, saa propfuldt var der; paa Markedsdagene var det især meget vanskeligt. Det var en Mand, som uagtet sin Simpelhed og Ligefremhed var agtet og æret af alle dem, der traadte i Forbindelse med ham. Han fortalte stundom, at han ikke vidste at have narret noget Menneske uden een, og det var afdøde Christen Andersen her fra Præstebye, og dette havde han ærligt og redeligt fortjent; det var i en Smørhandel.

Den anden Familie i Varde, som vi have staaet i nogen egentlig Forbindelse med, er Postmester ROSTRUP³⁵) i Varde. Den Gang jeg gik i Viborg Latinskole, var Rostrup paa Cancelliraad Byfoged Gundelachs Contoir i Viborg som Skriver. Vi lærte da at kjende hinanden; men i Kjøbenhavn stode vi ikke i nogen Forbindelse med hinanden. Han kom til Postmesterembedet efter Cancelliraad Øllgaard, imedens jeg var i Aastrup. Da kom jeg næsten aldrig til Varde. Han sendte Bud

til mig, da jeg var befordret til Nebel; derfor gav jeg ham en Ost, og siden har han aarligen faaet en saadan, og skal have en saadan, saalænge jeg er Præst her. Han er skilt ved sin første Kone. Naar jeg kommer til Varde, gaar jeg gjerne op at besøge ham, han har med Familie været her 1 Gang. Jeg har flere Gange haft ikke saa ubetydelige Tjenester af ham, da han har skaffet mig Kongelige Statspapirer i Kjøbenhavn, og har hævet Renterne af samme for mig paa Varde Amtsstue. Han er et Par Aar yngre end jeg. Med hans anden Kone hører man ikke andet end, at han lever meget godt. De have mange Børn sammen. Rostrup er en holden Mand, eier selv sin Gaard, og alt dette har han samlet sig i Varde. Nu lægger han vel intet mere op, da hans Børn begynde at koste ham meget. Med den første Kone har han, saavidt mig bekendt, en Søn og Datter; hun er igjen gift, og Sønnen er nok og bleven gift i en af de nordre jyske Kjøbstæder. Det er nok smaat baade for Moderen og ham.

En anden Familie i Varde, som vi de senere Aar har haft nogen Omgang med, er Byfoged BAGGER³⁶); han kom hertil efter Overauditiur Stephensen og har været her adskillige Gange, og 1 Gang med sin Familie. Vi have og et Par Gange i denne Sommer været der til Middag, og da stiftede jeg og Bekjendtskab med Hr. Adjunkt Salto i Ribe. Han er gift med en Søster til Herredsfogden. Bagger bliver vist en meget dygtig Embedsmand, naar han faar noget mere praktisk Øvelse, han var og temmelig ung, da han kom her, og havde vist kun liden Bekjendtskab til sine Forretninger, der ere mange og vist fordre megen praktisk Dygtighed.

Den Mand, som jeg udenfor Pastoratet har haft mest Omgang med, er Kammerraad, Sandflugtscommissair WANDBORG³⁷) i Janderup. Lige siden jeg kom her til Nebel, er han kommen her, og bliver da som oftest om Natten. De første Aar kom han her især, naar der var Klitarbeide. Jeg har megen Fornøielse af at tale med ham. Han eier en Gaard i Janderup, og har mangfoldigt offentligt Arbeide at udføre, saasom Tiendevæsen, Vandløbenes Regulering etc. etc. Han bruges meget af Amtmanden, og ikke blot af den nuværende Stiftamtmand Nielsen, men ogsaa af de 2'de foregaaende Spønnech og Lüttichau blev han brugt meget. Herved tjener han meget, men han har det og behov, da han i Grunden skal være en forgjældet Mand, i det mindste har det ikke før været godt med hans finantsielle Forfatning. Det er en meget grundig Mand, der tænker meget. Han er og Medlem af Landvæsens-commissionen. I denne Tid har han med Lydum Aaes Oprensning at

gjøre, kort, han er en Mand, der bruges meget af Øvrigheden og vist og fortjener dens Tillid.

Naar jeg har prædikeret i Janderup Kirke i Vacancen, har jeg logeret hos Kammerraaden, hvilket har været henved 3 Gange, men man siger, han skal ikke leve husligt lykkeligt. Han har i de sidste Aar til sine Tider været meget hypokondrisk, der næsten skal have udartet til Sindssvaghed. Dette er dog nok kun om Vinteren, naar han ikke kan komme ud at adspredde sig. Gud bevare hans Forstand!

Kammerraad Vandborgs Fader var Præst i Janderup og Billum og døde der. Han besøgte stundom Pastor Høyer her i Nebel og var her, da han døde, for at se til ham, saa at Fader og Søn ere komne her til Præstegaarden i Besøg. Kammerraaden er og Organist i Janderup og haver sin Løn derfor af Renterne af et dertil udsat Legat, der formodentlig engang er kommen fra en af Eierne i Store Heboe. Orgelspil har altid forekommet mig yderst behagelig, hvorfor det har glædet mig at komme i denne Kirke; nu faaer denne Kirke en anden Mærkelighed, nemlig en smuk Altertavle, som males af den nuværende Præst Seidelin. Vandborg har ingen Børn, men derimod en Pleiesøn, som stundom kommer her med ham, naar han ikke befinder sig vel. Jeg har næsten aldrig kunnet mærke til nogen Hypokondrie og endnu mindre til nogen som helst Sindssvaghed hos Kammerraaden.

Nogle af de mest fremragende Personer her i Egnen

Vi ville begynde saa langt ude imod Vesten, som vi kunne, og begynde derfor ved Nymindegab. Her levede de første Aar, da jeg kom her til Egnen, en lille Mand, der hedte CHRISTEN JACOBSEN³⁸). Han eiede Kroen og havde en særdeles god Søgning. Det var næsten ikke muligt at komme derind i Fiskertiden, en saadan Trængsel af Mennesker var der. Christen Jacobsen var i Grunden ikke andet end en Dværg; men saa lille som han var, saa forstandig var han. Hans Overkrop var dog ikke saa lille, men jeg troer, at baade Laar og Bene ikke vare over 3 Qvarter. Hans Leilighed til Krohold var kun indskrænket, men altid var der fuldt Huus. Underligt nok, man hørte dog ikke til Uordener eller Spektakler hos ham. Naar Fiskerne, disse robuste Karle, vare nærved at komme i Haarene paa hinanden, siger man, at den lille Mand sprang op paa Bordet, slog i Bordet med sin Stok, der vist ikke var 3 Qvarter lang, og svor paa, at de skulde være rolige, og Enhver lystrede uden videre hans Befaling.

Da han havde solgt Kroen til Jens Andersen af Varde, hvor han havde været Værtshusholder, byggede han sig en Gaard lidet fra Kro-

en. Til denne Gaard fik han sig en Deel Jord derude i Klitterne i Fæste og begyndte her en Avlsbedrift, som han udvidede saaledes, at han derpaa kunde holde 2 Heste og 3 a 4 Køer. Uagtet sine ringe Kræfter kjørte han dog altid selv, og næsten aldrig kom han hjem før om Natten, og dog gik det ham altid vel. Han kjørte altid med et Par graae Heste, og morsomt var det at see, naar den lille Mand steg til Vogns, thi han kravlede altid op foran imellem Hestene, der stode saa stille og gik saa stille, som om de kjendte deres Herres Svaghed. Til Gaarden fik han Privilegium paa Tømmerhandel, men denne Handel kom dog aldrig ret istand, thi dertil havde han ikke Formue. Efter nogle Aars Forløb solgte han Gaarden til Jens Henriksen i Stauning, der etablerede en Tømmerhandel der, men denne er nu atter i betydelig Aftagende. Christen Jacobsen levede i god Forstaaelse med ethvert Menneſke og var altid veltilfreds med sit Ophold ved Gabet. Vinteraftenerne tilbragte han gjerne med at spille Frantshur med sin Ven Toldbetjent Jensen, der og boede ved Gabet. Snart var Partiet hos den Ene og snart hos den Anden.

Da Christen Jacobsen byggede meget og kun havde en liden Avling til Gaarden, samt liden eller ingen Handel, kunde han ikke leve der uden at gjøre Gjæld. Noget tjente han ved at salte og tørre Fisk, men det var dog ikke tilstrækkeligt. Han maatte derfor sælge Stedet, og det blev kjøbt af Jens Henriksen i Stauning, der og fik Privilegium paa Tømmerhandelen. Det varede kun kort Tid, og da købte Jacobsen Ulkjær Mølle i Give Sogn. Det var en forfalden Mølle, da han kom der, og han har bygget meget der, ligesom han nok og har sat Marken istand. Imidlertid har Indtægterne dog ikke kunnet dække Udgifterne, og da Pengekrisen kom, blev han udsat for store Pengeforlegenheder, hvoraf han dog for det første er blevet reddet ved Hjælp af Familien.

I den allersidste Tid har dette lille Menneſke giftet sig, skjønt han er over 50 Aar, med en Pige paa lidt over 30 Aar. Familien er meget vred derover, da den ikke uden Grund frygter, at Ægteskabet med Tiden næppe vil blive lykkeligt. Man skulde ikke tro det, men Nødvendigheden var der nok, at han skulde giftes. Da han var her ved Gabet, gik der og engang det Rygte, at han svarede Alimentationsbidrag. Jeg troede det ikke den Gang, men det kan dog maaske have været sandt. Gid det maa gaa ham vel i Livet, jeg har iøvrigt altid godt kunnet lide ham.

En anden Mand, som og levede en Række af Aar ved Gabet, var Toldassistent JENSEN. Han boede i et ottekantet lille Huus, som laae tæt ude ved Vandet. Dette nærmede sig dog mere og mere til Huset,

og da det blev i en foruroligende Grad, blev det nedrevet, og et andet langt større Huus bygget til Bolig for Toldassistenten længere imod Sydost. Det ligger særdeles høit, og det skal ikke være behageligt at boe der, naar det stormer stærkt. Jensen boede i det lille Huus i 16 Aar, men han havde kun været i det nye i kort Tid, førend han blev angreben af apoplektisk Tilfælde, der ganske berøvede ham hans Hukommelse. Følgen heraf var, at han efter et Par Aar maatte søge sin Afsked. Iøvrigt er han rask nok, men hans Hukommelse er saa ganske borte, at han ikke engang kan huske, om han har spiist meget eller lidt, og af en haft Samtale husker han om et Øieblik slet intet. Man siger, at det nok er Drikkældighed, der er Aarsag dertil. Vist er det, at han har været temmelig hengiven til Spiritus. Efter at han havde nedlagt sit Embede, flyttede han til Ringkjøbing, hvor han eiede et Huus, og boede nogle Aar, men maatte saa flytte derfra, da han ikke kunde leve af sin Pension. For nærværende Tid bor han her i Lønnestak til Leie i et Huus, som Degnen Sørensen eier. Herfra gjør han næsten dagligen Tourer til Kroen ved Gabet, og naar han har faaet en Kaffe-punsch, marscherer han hjem igjen. Han boer tæt ved Lønne Kirke. Taler man med ham, kan man slet ikke mærke til hans Svaghed. Det er iøvrigt en retskaffen og tjenstvillig Mand, ligesom han og, da han havde sin Aandskraft, var en paapassende og samvittighedsfuld Embedsmand. Han har flere Sønner, som ere beskedne og hæderlige Mennesker. 2 af dem ere Skippere her ved Gabet og fare [fra] Ringkjøbing af. Det skal være haardt nok for Jensen at komme ud af det med sin Pension, dog her i Lønnestak skal det gaae ret godt, og gid det maae være saaledes; jeg har dog staaet i ikke saa liden Forbindelse med ham og haft mange Tjenester af ham.

Efter Jensen blev HEDEGAARD Toldassistent; det skal være en meget brav og retskaffen Embedsmand; hans oeconomicke Omstændigheder skulle ikke være de bedste, da han har mange Børn; han er meget sparsommelig og læser selv med sine Børn. Jeg har konfirmeret en af hans Døttre, da han boer saa langt fra Henne Præstegaard. Det var en dygtig Konfirmant. Han nyder almindelig Agtelse af dem, der kjende ham, men han skal ikke være lykkeligt gift. Han har været Commandeur-sergeant, og man fortæller, at naar hans Kone trætter hans Taalmodighed, staar det Militaire ham i Hovedet, han lukker da Døren op og siger: Marsch, Marsch! – Da ved hans Kone, at nu er det paa den høie Tid at forføie sig bort, jo før jo hellere.

Jensen havde sin Kone fra Vestlandet, hvor hendes Moder levede til for faa Aar siden og skal have opnaaet en Alder af over 90 Aar

og var dog saa rask, at hun dagligen kunde gaae ud til Havet og søge efter Rav m. m.

Jens Andersen solgte Kroen ved Gabet til HENRIK JACOBSEN, en Slægtning af Jens Jacobsen i Rærup. Han blev gift med dennes Pleiedatter Maren Kirkemann. Jeg viede dem for nogle Aar siden. Da Vandet nærmere sig mere og mere til Kroen, maatte de bygge en ganske nye Gaard, bestaaende af 4 Længder, længere til Øster; de have og faaet en Deel Jord, saa ogsaa han har 2 Heste og nogle Køer. Det samme kan der og holdes paa den Gaard, Christen Jacobsen havde. Kroen er nu opbygget meget smukkere og bedre end forhen; de ville dog sælge den, fordi det er saa uroligt et Liv, og maaske frygte de og for, at Havet maaske atter kan tvinge dem til at flytte. Det er ikke godt, at det skulde skee, thi da vil vist Havet med det samme bane sig en Vej igjennem Klitterne og trænge dybere ind i Landet, ja maaske naae Nebel Bye. Ved Stormfloder har og Havvandet fra Ringkjøbing Fjord af kunnet naae tæt til Peder Henriksens Gaard i Nebel, men dette har da været yderst sjældent. Henrik Jacobsen holder vist og Kroen meget for dyrt, thi vel er det et meget nærsomt Sted, men det ligger dog saa afsides og nøgent, hvortil kommer, at den meste Næring har den af temmelig ucultiverede Mennesker, og af slikt Selskab bliver man dog let kjed, det er kun i Førstningen at man kan finde sig tilfreds med et saadant Liv. Jo længere, jo kjedsommeligere. Imidlertid synes det, at de gode Beboere ved Gabet sjældent eller aldrig kjede sig, thi taler man med dem om Deres Opholdssted, da yttre de altid særdeles megen Tilfredshed. Det er altid behageligt at høre Folk yttre Tilfredshed med deres Opholdssted, og det er sjældent hermed uden af de Indfødte. De Fremmede her ere altid utilfredse, men hvorfor mon de da kom her, det havde da været bedst, at de vare blevne borte. Jeg i det mindste har altid følt mig vel tilfreds her i Vestereggen, naar jeg undtager det første Aar, jeg kom her til Nørre Nebel.

Henrik Jacobsen har nu 2 Børn, ogsaa for disses Skyld kan han maaske ønske at sælge Kroen, thi der gives vel neppe noget større Fristelsessted for Børn end en Kroe, og hvem vil ikke søge at bevare sine Børn fra Fristelse saalænge det er muligt. Jeg tager altid derind, naar jeg kommer til Gabet, og de have og besøgt mig, og det i Sommer.

De have formodentlig ikke saa ubetydelig Gjæld paa Kroen, men dog er den meget mere værd; man siger, at hvad Kroen kostede dem at ombygge, havde de tjent, og dette var da ikke ubetydeligt. Hvad de i denne Kroe ligesom i alle andre her paa Egnen tjene mest ved, er ved at udskjænke Caffé-Punssche.

Hos Henrik Jacobsen selv er vist ikke megen Lyst eller Kraft til Virksomhed, men hans Kone er vist en meget dygtig Kone; hun er opdragen i Jens Jacobsens Huus i Rærup og forstaar sig saaledes meget godt paa at erhverve Penge. —

Degnen SØRENSEN³⁹⁾ i Lønne er en ganske besynderlig Mand; hans Besynderlighed kan maaske hidrøre fra, at han har været sindssvag engang. Kommer han til Auctioner, da kjøber han i Almindelighed kun noget gammelt Skramlerie, og heraf siger man, at han hjemme hos sig selv har et helt Oplag. Han har og flere Slags Dyr, iblandt disse Gje-der, Duer etc., men alle disse føder han meget maadeligt, som man siger. I de senere Aar har han kastet sig over Avlsvæsenet, kjøber Jord og bygger, og dog gjør han nok derfor en Deel Gjæld. Han har 2 Børn. Han er ingen god Skolelærer, da han er alt for langsom, ligesom der heller ingen Liv er i ham, og til Kirkesang er han yderst maadelig.

Hvad han som anført kjøber ved Auctioner, udsælger han siden-efter, saa han paa en Maade og er en Marschandiser.

Hans Sindssvaghed er nok en Følge af Sorg over en Kjærestes Død. Da der engang sidenefter manglede et Hoved paa et af Billederne paa Altertavlen, udskar han et af Træ og satte derpaa, men dette skal efter Fortælling ligne særdeles meget hans afdøde Kjærestes Ansigt. Han er vist under alle Omstændigheder et meget retskaffent Menneske, der passer sit Embede saa godt, han kan. Det er kun et lidet Embede, som han har; han kunde vist have være befordret, dersom han havde søgt i Tide; nu er det vist for sildigt, da Sogneforstanderskaberne have faaet saa stor en Indflydelse paa Skolelæreres Befordring, som de have, ifølge Loven af Marts 1856. —

En anden Mand i Lønne Sogn, som nyder mere end almindelig An-seelse, er JØRGEN CHRISTENSEN⁴⁰⁾ af Lønne Mølle, han eier tillige en stor Gaard her i Sædding og er en Broder til Pastor Christensen i Hals samt til Adam Henrik Christensen paa Lydumgaard og Gaardmand Niels Christensen i Lydum. Han er kun sielden i Sædding, men derimod op-holder han sig næsten bestandigt i Lønne Mølle, hvor han og Kone til-lige driver Kroerie. Paa Gaarden i Sædding er hans Søn, Moder og saa Tjenestefolk. Sønnen er et meget indskrænket Menneske. Jørgen Chri-stensen har været Amtsraadsmedlem, men her spillede han kun en daarlig Rolle, da han ikke var Bestillingen voxen. Han eier nok og Outrup Veiermølle og er i det Hele taget ikke frie for at være en Spe-kulant, men han er dog vist en formuende Mand.

Der er en anden Mand i Lønne Sogn, som ogsaa nyder Autoritet iblandt Bønderne, og dette er CHRISTEN HØY i Lønne-stak, men det er,

saa vidt jeg kan skjønne, alene formedelst sin Rigdom, at han har denne Anseelse; man siger, at han skal være Eier af 10.000 Rdl. paa Rente, og Bonden er kun alt for tilbøjelig til blot at agte den, der har Formue. Nogen egentlig Virksomhed er der ikke hos ham, og han skal endog være for begjærlig efter Spiritus, forresten kan han gjerne være en retskaffen Mand. Det første Aar jeg kom her, blev han gift 2'den Gang paa sine gamle Dage; han har med den sidste Kone 1 Barn.

Iøvrigt ere mig ingen Flere i Lønne Sogn bekendte som saadanne, at de kunne siges at hæve sig over de andre Sognebeboere, hvorfor jeg vil gaa over til Henne sogn.

Iblandt Henne Sogns Beboere har jeg allerede i mine Erindringer af mit selskabelige Forhold omtalt Præsterne og proprietair Rauhe paa Hennegaard. Og af de øvrige Beboere ved jeg næsten Ingen bekendte uden Degnene, hvorfor jeg vil begynde med disse, maaskee erindrer jeg da nogle Flere.

Den første Degn, som jeg kjendte, var JØRGENSEN⁴¹), i Almindelighed kaldet tykke Jørgensen, fordi han var saa særlig før en Mand. Det var ret en stolt og indbildsk Herre, og han var en streng Mand imod Præsterne, der i Almindelighed komme der unge og uerfarne. Jørgensen ville derfor gjerne have Commandoen og havde den vel og i de fleste Tilfælde. Hans Fader var ogsaa Degn i Henne og ligeledes en brøsig Herre, og man siger, at han engang slog Grundtvig, der i hans Tid var Præst der, da han var kommen i Uenighed med ham, og da de vare paa Veien til Lønne. Det skete, saa fortæller man, i Klitterne. Jørgensen havde giftet sig Formue til med sin Kone, der havde tjent som Husjomfrue hos en Præst i Vilslef og arvet denne. De havde især meget Sølvtoi, man siger for 400 Rdl., hvilket vare mange Penge de første Aar, jeg kom her til Nebel. Ogsaa havde han en Deel Penge paa Rente, hvor mange er mig ubekjendt. Der var en forfærdelig Brøl i ham, naar han sang. Som sagt han havde været en streng Mand imod flere Præster, men i Pastor Brandt fik han sin Mand, og da han saae, at han, skjønt meget imod sin Villie, skulde være Nr. 2 i Henne Sogn, takkede han af og blev befordret til Darum Sogn, hvor man siger, at han just ikke staaer paa den bedste Fod altid med Provst Ramsing. For sine flere Sønner gjorde han derimod alt muligt og skal efter Fleres Sigende have været en sand Fader for dem.

Efter ham kom NISSEN⁴²). Han kom Nord fra, men hvor han egentlig havde været ansat før, er mig ubekjendt. Ogsaa han skal heller ikke have staaet i det bedste Forhold til Pastor Brandt, hvorfor ogsaa han efter faa Aars Forløb tog sin Demission. Han havde flere Børn,

men hans Kone skal have været meget raa og udannet. Degnene i Henne have 2 Skoler at undervise i, og maae desaarsag gaae til den ene af dem, saa vidt jeg erindrer er Byskolen i Dyrebye; en lang Vei at trække om Vinteren for en Mand, som nærmer sig til Aarene. Dette er ogsaa en Grund til, at Degnene der ønske Forflyttelse, da ellers Embedet i sig selv er ret indbringende formedelst de mange Beboere i Henne Sogn. Nissen blev forflyttet til Jordrup Sogn ved Kolding.

Hans Eftermand var JØRGENSEN⁴³). Ogsaa han kom Nord fra, saa vidt jeg erindrer fra Møeborg Sogn. Han havde allerførst været Sergeant, siden Skolelærer paa Lolland; han nedlagde sit Embede og gav sig til at være Forpagter paa en Gaard i Bryrup Sogn. Da han imidlertid ikke derved kunde have sit tilstrækkelige Udkomme, begyndte han igjen paa at være Skolelærer og blev som anført ansat i Møeborg Sogn, hvorfra han siden forflyttedes her til Henne Sogn. Ogsaa han har en Deel Børn, ogsaa hans Kone skal være noget besynderlig i det. Han skal iøvrigt være en meget fattig Mand; sin Hauge skal han have i en meget god Orden, da han er en stor Haugeelsker.

I Hennebye bor en Gaardmand, der hedder PEDER RØGTER⁴⁴); han er bekjendt for en duelig Skibsbygger i det mindre, men iøvrigt er han mig ubekjendt, og af de øvrige Beboere kjender jeg kun Faa, iblandt disse er da SØREN OLESEN i Henneberg, i Almindelighed kaldet Søren Præst. Han er Søn af den saakaldte Ole Præst, der nu er Aftægtsmand i Henneberg. Før han gik paa sin Aftægt, var han Gaardmand i Henneberg og var da anset i Henne Sogn for sin Lovkyndighed, men skal iøvrigt ved sine Bedragerier have bragt flere til Bettelstaven, for at bruge et Udtryk, som Pastor Gulstad engang brugte om ham. Han brugte meget at købe Gaarde og da at udstykke dem, hvorved han ikke tjente Lidet paa Andres Bekostning. Heri træder og Sønnen i hans Fodspor, og skal ved denne Handel i de dyre Aar have tjent mange Penge. Sønnen boer og i Henneberg; om det og er den Gaard, Faderen i sin Tid har eiet, er mig ubekjendt. Han skal ved sin Gaardhandel have tjent saa meget, at han har ombyggt den meget smukt af en Bondegaard at være. Søren Olesen er nu og bleven Sognefoged, han har i flere Aar været Sogneforstander, og siden Pastor Brandts Forflyttelse været Formand deri. Han har stundom skrevet noget i Aviserne, og som i det mindste viser, at han er efter sin Stand en oplyst Mand. Ved sidste Valghandling i Varde var han nærved at være bleven valgt til Rigsdagsmand i Folkethinget her for Egnen. At han ikke blev det, men at en Kammerjunker Rosenørn, Medeier af Voergaard i Vendsyssel, blev det, bleve Beboerne her i Egnen meget fortrydelige over. De ønske

altid en af deres Ligemænd og betænke ikke, at en saadan i paakommende Tilfælde dog ingen Anseelse eller Autoritet [have], og at en Regjeringsforfatning, der tæller et overveiende Antal af saadanne Medlemmer lettere lader sig kuldkaste end den, hvori der sidde Mænd, der have større Indflydelse, dels formedelst deres Formue, og dels formedelst deres høiere Dannelse.

Søren Olesen er og i andre Henseender en praktisk dygtig Mand og vil, dersom han holder sig paa Retfærdighedens Stie, kunne blive en agtet og æret Mand, hvilket det og er mit Ønske, at han maae blive.

I Klovgaard i Henne Sogn boede en værdig gammel Mand, der hedte Anders Bertelsen og var Sognefoged, før Søren Olesen blev det; det var en meget retskaffen og agtværdig Mand, han blev Dannebrogsmænd, men det mærkeligste var, at han først blev det, efter at han allerede havde været død henved $\frac{1}{2}$ Aar. Han var Sognefoged i Krigens Tid, men var da nærved at blive forstummet i Hovedet under al den Hurlumhei. —

Med den ovenfor omtalte Peder Røgter indtraf for nogle Aar siden en artig Historie. Han havde en formentlig Datter, men som pludselig forsvandt. Der kom besynderlige Rygter i Omløb, nogle troede endog, at hun var dræbt, og man var nærved at beskyldte Pastor Brandt for at være medvidende deri, da Sagen omsider opklaredes. Bemeldte Datter var ikke noget rigtigt Fruentimmer, men snarere et Mandfolk. Uagtet hun lige fra sin Barndom havde udgivet sig for et Fruentimmer, saa fik hun dog nu i Sinde at agere Mandfolk og kom derfor over at tjene den forrige Sognepræst i Henne Pastor Gulstad i Døllefjelde paa Lolland. I lang Tid blev det hendulgt, men til sidst kom dog Sandheden frem, formedelst den store Mistanke, hvori Familien kom. Nu er hun gift som Mand, saavidt mig bekjendt her i Jylland. Hun skal iøvrigt intet Fruentimmeragtigt have haft hos sig; ligesom hun godt kunde gjøre Karlearbejde, især kunde hun haandtere en Øxe meget godt. Hendes Røst havde heller ikke nogen Lighed med et Fruentimmers, men lignede ganske en Mandspersons.

Jeg vil nu gaa over til Mænd i andre Sogne, som have tildraget sig mere end almindelig Opmærksomhed, og vil saaledes omtale dem, der ere mig bekjendte i Lunde og Outrup Sogne, og saaledes først Degnene.

Den Gang jeg kom her, havde Lunde og Outrup Sogne Degn tilfælles ifølge gammel Indretning. Han hedte VARNCKE⁴⁵⁾ og var af Fødsel en Nordmand. Hvor han egentligen var født i Norge er mig ubekjendt, men han var nok noget i Familie til en af Biskopperne i Ribe, der og gav ham dette sit Embede. Han var Student, hvor mange Exa-

miner han havde, ved jeg ikke, men Embedsexamen havde han i det mindste ikke. Den første Gang jeg saae ham, var her i Nørre Nebel Præstegaard, da der var Auktion over Pastor Blochs Efterladenskaber. Siden traf jeg ofte sammen med ham i Lunde Præstegaard, hvor han regelmæssigt kom hver anden Søndag. De første Aar jeg kom hertil, gik han til Lunde Præstegaard fra sit Hjem, thi han boede i Outrup Bye ved Kirken.

Selv kunde han ikke synge og holdt dertil Andre, og i de sidste Aar holdt han heller ikke Skole i Outrup, men lønnede dertil en anden. Han havde saa megen Jord, at han var Kjørende, men det hørte ikke til Embedet, i det mindste var dette kun Tilfælde med en liden Deel heraf. Det hørte til en Gaard, som han beboede og eiede tæt ved Kirken og Skolen, og som hans Svigersøn, Hans Jepsen, nu har. I de sidste Aar af sit Liv kjørte han altid til Lunde Præstegaard, men til Slutningen kom han der kun sjeldent. Han blev en meget gammel Mand, nok henved 80 Aar. Han skal have været en hidsig Mand og var ikke frie for, naar han kom til Varde, at beruse sig. Ikke desto mindre blev han dog Dannebrogsmænd, formodentligen ved sit Embedsjubilæum, og Korset blev ham paahængt af Provst Tobiesen, der, da han fæstede det paa ham, hængte det paa den høire Side istedet for den venstre, hvilket den gamle selv forandrede, da Høitideligheden var forbi. Varncke var i de sidste Aar af sit Liv meget svagelig, han døde for et par Aar siden og efterlod sig en ikke saa ubetydelig Formue efter sin Stilling, og som han selv havde samlet sig. Saavidt mig bekjendt havde han kun en Søn og en Datter. Sønnen er nok Bonde i Outrup Sogn.

Efter hans Død blev Embedet delt, og hvert Sogn fik sin Kirkesanger og Skolelærer. I Lunde Sogn blev VILLUMSEN⁴⁶⁾ Kirkesanger og Skolelærer. Han var allerede ansat som Skolelærer før Varncke døde og bestyrede og Kirkesangen for ham. Ved Varnckes Død blev hans Embedsindkomster betydeligt forøgede. Villumsen er vist en baade meget god Kirkesanger og Skolelærer. Ogsaa han kom meget til Præstegaarden i Pastor Teisens Sted [Tid] ligesom og Villumsen ved enhver Leilighed blev brugt af Pastor Teisen, formedelst hans praktiske Dygtighed. Ligesom Varncke var han meget ofte om Søndagen i Præstegaarden, og den 2'den Høitidsdag var han der altid. Han har 2 Skoler at bestyre, men bor langt fra enhver af dem og ligesaa fra Kirken, saa at hans Embede, ihvorvel indbringende, dog er meget besværligt at bestride. Han har derfor og søgt Befordring og har og kunnet erholde den, men naar han har kunnet blive forflyttet, har han dog ikke villet det. Han kunde saaledes have faaet Kirkesanger- og Skolelærerembe-

det i S. Bork Sogn, men afslog det dog, da det kom til Stykket. Saa vidt mig bekendt har han nogen Formue, men og flere Børn, og han vil maaske om kort Tid opleve den Sorg at miste sin Kone af Svindsot.

I Outrup Sogn succederede ham som Kirkesanger og Skolelærer PETERSEN⁴⁷), der kom fra Bresten, hvor han havde været Skolelærer. Han kunde være en god Skolelærer, men er nok ikke paapassende i sin Embedsførelse, ligesom han nok heller ikke, dersom man ellers kan sætte Lid til Rygtet, er frie for at være tilbøielig til at overtræde det sjette Bud. Han skal nok i denne Henseende fra Provsten af igjennem Pastor Teisen have faaet den Paamindelse, at dersom han ikke afholdt sig herfra og forandrede sit Forhold, fik han uden videre sin Afsked. Om Teisen meddelte ham denne Irettesættelse veed jeg ikke, men vist er det, at den kom fra Provsten til Teisen. En lille myndig Herre seer det og ud til at være. Hans oeconomiske Omstændigheder ere nok simple og ringe; en Søn har han i Ribe Skole, som er en ganske udmærket Discipel, og som han hidtil har haft megen Fornøielse af, og gid han og maa vedblive at have Glæde af ham. Om han har flere Børn er mig ubekjendt.

Langt tilbage i Tiden var Frøstrupgaard i Lunde Sogn en Herregaard, hvortil der som til enhver anden Herregaard hørte Gods. For mange Aar siden er Godset solgt, og Gaarden er deelt i Parceller. Hovedparcellen heraf beboede til for faa Aar siden CHRISTEN HANSEN MYRETUE⁴⁸), han var født der og havde sit tilstrækkelige Udkomme der, men heller ikke mere, for faa Aar siden solgte han den og levede siden den Tid her i Nørre Nebel Sogn. Han boede en Tid lang hos Peder Henriksen i Nebel og levede ene af sin Formue; han beskæftigede sig særdeles meget med Jagt og tildeels og med Fiskerie. Da han imidlertid ikke kunde leve af sine Renter, købte han sig en Deel Jord i Nebel, byggede derpaa 2 Huse, og i dette Aar (1858) et tredie, som blev indrettet til Bagerie, hvortil han havde erholdt Bevilling, nemlig til Bagerie af fint Brød. Imidlertid levede han dog ikke længe her, da han døde dette Foraar. Han havde i mange Aar været hengiven til for megen Spiritus. Men det var ikke altid saaledes; stundom kunde han gaae i flere Maaneder uden at smage Spiritus, men kom han saa først dertil og fik ret meget, saa var det og forbi med ham. Han drak da en Tid lang, og det ikke blot om Dagen, men og om Natten, og det var da alene Rom. Naar han saa havde turet saaledes en Tid, undertiden henved 14 Dage, saa kunde han ganske pludselig holde op og smagte da efter en Tid lang ingen Spiritus. Man kan næsten sige, at det var en Slags Sygdom hos ham, thi han kunde pludseligen staa op og sige, nu

er det forbi for denne Gang, og saa drak han heller ikke mere denne Gang. Hans Død var nok en Følge af hans Feil, thi Maven kom til sidst i Uorden, og da han saa i nogle Dage tog fat paa sin gamle Vane, saa var han og død, førend han selv eller Nogen formodede det. Hans Enke lever nu paa Stedet med 4 Børn, og siges kun at have tilbage af deres Formue 2500 Rdl. For det første vil hun fortsætte Bageriet.

NOTER:

1) Marcus Peder Teisen, f. i Odense 16/8 1811, + 26/2 1880, søn af købmand Hans Teisen og hustru Dorthea Elisabeth Abel, kaldet til Lunde-Outrup 25/7 1837, forflyttet til Fanefjord 9/7 1857, en omhyggelig og dygtig embedsmand, ikke mindst som sogneforstander og omordner af sognenes skolevæsen. 2) Pauline Christiane Gustava Holm, f. i Brendekilde 14/4 1817, + 22/2 1853, datter af sognepræst Vilhelm Holm og hustru Vilhelmine Gottlobine Storch. 20/9 1839 gift med Teisen. 3) 4 sønner og 3 døtre. 4) Sophus Vilhelm Wiberg, f. i Odense 27/8 1811, + 27/5 1882, søn af res. kapellan Andreas Fr. Wiberg og hustru Anne Kirstine Jensen, sognepræst i Nykirke-Fåborg 1837, i Årslev-Hørning 1851, i Jordløse-Håstrup 1853, udgiver af Alm. dansk Præstehistorie I-IV. 9/5 1836 gift med Vibeke Charlotte Holm, f. 29/3 1812, + 9/4 1880. 5) Peter Wessel-Brown, f. 24/7 1806, søn af Holger Fr. W.-B., 22/6 1841 gift med Nielsine Elise Holm. 6) + i Lunde præstegård 30/10 1850. 7) Christopher Leberecht Tobiesen, f. i Vindinge 1/4 1807, + 16/6 1893 på Frederiksberg, søn af sognepræst Fr. Holmsted Tobiesen og hustru Sophie Ernestine Hommel, sognepræst i Hodde-Tistrup 1836, i Torstrup-Horne 1845, provst 1845, medlem af den grundlovgivende rigsdag, 1858 forflyttet til Dannemare-Tilnitz, hvor han også blev provst og virkede til 1885. 5/5 1835 gift med Bolette Elisabeth Lorentzen, + 30/12 1869. 8) Thora Sophie Elisa Holck, f. i Skanderborg 18/4 1826, datter af senere konsumtionsinspektør i Slagelse Frederik Carl Emil Holck og hustru Anna Margrethe Grarup. 14/9 1854 gift med Teisen. 9) Gomme Frederik Brandt, f. 13/9 1814 i Tryggelev, søn af sognepræsten der af samme navn og hustru Lovise Brockdorff, kateket i Ringkøbing 1841-47, præst i Henne-Lønne 1847-56, i Storning-Stjær-Galten 1856-68; + i København 3/6 1868. 1° gift med Marie Noline Henriette Vilstrup, + 10/11 1853. 10) August Stampe, se indledningen. 11) Jens Søren Langhoff, f. i Odense 1/10 1802, søn af tømmermester Hans Langhoff og hustru Dorthea Møller, sognepræst i Vildbjerg, Timring og Nøvling 1843-57, i Lunde-Ovtrup 1857 - 26/1 1872, da han døde. Han »var en stille mand og virkede i stilhed; livets lysside kendte han næppe så godt som dets skygger; hans kærlige hjælpsomme sind har hos mange sat ham et velsignet minde« (Th. K. Fabricius Møller). 5/12 1855 gift med Christiane Caroline Marie Jacobsen, f. 7/10 1827, + 16/2 1858, datter af gårdmand Knud Jacobsen, Rærup, og hustru Maren Hansen. 12) Rasmus Ludvig Riis, f. i Slagelse 30/10 1820, sognepræst i Henne-Lønne 1856-70, i Harlev-Framlev 1870-86, + 21/11 1898 i Frederiksberg, søn af sognepræst Peter Uldahl Riis og hustru Mette Cathrine Hjernoe. 15/6 1854 gift med Antonie Caroline Sophie Erichsen, f. i Nyborg 19/11 1826, + 1/2 1902. 13) Carl Ludvig Herbst Gulstad, f. i Kronborg 3/11 1807, søn af artillerikapitajn Math. Laurits Gulstad og hustru Anna Lovise Stricker, sognepræst i Henne-Lønne 1836-47, i Døllefjælde-Musse 1847-82. 23/4 1837 gift med Alhed Henriette Smith, datter

af skibskaptajn. 14) Fiil sø, udtørringen påbegyndt 1849. 15) Se note 9. 16) Se note 12. 17) Jens Larsen Bøggild, f. i Todbjerg 26/8 1797, † 17/5 1867, søn af degn Johannes Bøggild og hustru Anna Cathrine, kateket i Ringkøbing 1825–27, sognepræst i Sdr. og Nr. Bork 1827–50, i Lintrup-Hjerting 1850–58. 3/4 1826 gift med Christiane Dorothea Birgitte Thorlacius, hendes fader kammerassessor Theodor Thorlacius blev byskriver i Ringkøbing. 18) Hans Herman Bruun, f. i København 19/9 1810, † 1861, søn af oberstløjtnant Hans Severin Bruun og hustru Hendrine Margrethe Brandt, sognepræst i Hemmet-Sdr. Vium 1839–55, i Meelby 1855–61. Gift med Frederikke Wesenberg. 19) Jacob Frederik Engberg, f. i Ravnstrup 21/8 1811, søn af forpagter Niels Zeuten Engberg og hustru Mette Jacobsen, kapellan og seminarieleærer i Skårup 1850–55, sognepræst i Hemmet-Sdr. Vium 1855, i Tåstrup-Uggeløse 1866. 29/10 1843 gift med Elise Henriette Teilmann, formandens datter i Tåstrup, f. 14/8 1822. 20) Christen Thomsen Christensen, f. 9/4 1814 på Sædding Storgård i Nr. Nebel sogn, del af den gård, hvorfra Barfodslægten stammer, søn af Chr. Nielsen, se note 21. Christensen blev student privat 1833, kandidat 1839 og 3/10 1849 gift med Vilhelmine Caroline Tidemand, f. i København 24/12 1824, datter af senere overlærer Odin Tidemand og hustru Poulina Vilhelmine Margrethe Sommer, sognepræst i Ho-Oksby 1848–58, i Hals 1858–64, † i nov. 1868. Wiberg oplyser, at Christensen 1862 blev sindssyg af sorg over at have viet et par folk, af hvilke manden havde haft omgang med kvindens datter. 21) Christen Nielsen, kaldet Kræ Jessen, f. 1775, døbt 22/10, † 10/12 1831, søn af gård ejer Niels Christensen, Sædding Storgård, og hustru Christiane Christensdatter, gift med Kristine Jørgensdatter. 22) Jørgen Christensen, f. 2/5 1806, 1829 ejer af Sædding Storgård, gift med Ane Nielsen, datter af proprietær Niels Pedersen, Lydumgård, f. 10/9 1810. J. C. drev foruden gården Lønne mølle, krohold og tøjpresseri, var amtsrådsmedlem. 23) Den ene søn var Odin T. Christensen, professor i kemi, f. 4/12 1851. 24) Ulrich Adolf Bech, døbt 6/11 1774, † 29/8 1851, opkaldt efter godsejer Ulrich Adolph Traupad, Lydumgård, søn af møller Christen Bech, Lydum, og hustru Enne Hansdatter Tranberg, overtog møllen 1799, opførte 1809 et efter den tids forhold anseligt stuehus af grundmur, som endnu tjener til beboelse. 1° gift med Barbara Marie Clausdatter, 2° Mette Mikkelsdatter, 3° Mette Johnsdatter. Han havde 19 børn. 25) John Bech, f. 22/3 1822, overtog møllen 1848 og drev tillige købmandshandel, gift med Marie Jakobsdatter. 26) Datteren hed Mette Bech, f. 25/12 1850, † 15/5 1927, gift med Thue Hansen, f. 17/9 1848, † 11/1 1927, søn af sognefoged Hans Thuesen, Nr. Nebel. Thue Hansen tjente i møllens købmandshandel som kommis, da John Bech opdagede, at han og datteren var blevet gode venner. Mølleren blev vred og jog ham bort. Men Thue Hansen var også en myndig mand med afgjorte standpunkter og begyndte købmandshandel i en gård i nabolaget. Da gav den gamle sig, og de unge fik hinanden. Thue Hansen overtog møllen, købmandshandelen og møllegården 1883, 1903 anlagde han Lydum mølles elværk. 27) Jens Jacob Jacobsen, f. 28/6 1825 på Møltrup, søn af gårdejer Knud Jacobsen, Lindegård i Rærup, tidligere forpagter på Møltrup, tillige købmand, og hustru Maren Hansen, »Maren Knuds«, der i sin ungdom havde været guvernante. J. J. Jacobsen overtog gården 1854, blev 2/11 1869 gift med Karen Nielsen fra Brænderigården i Rærup. Hun hørte til den vidtforgreneede slægt, der nedstammer fra den store studehandler og købmand Christjern Nielsen, Varde (borgmester 1515). Hun var datter af Morten Nielsen, se note 29. 28) Se note 11. 29) Morten Nielsen, f. i Janderup sogn som søn af Niels Mortensen, † 11/2 1871, 53 år gammel, købte

først i 1850erne en gård i Rærup og indrettede der brændevinsbrænderi, hvorefter gården kaldtes Brænderigården. Han ombyggede og udvidede gården. 1° gift med Magdalene Johanne Hansen, † 29/11 1854, 36 år, datter af købmand Hansen, Ribe, 2° gift 24/4 1856 med Elise Tøgerine Jacobsen, 26 år, datter af Knud Jacobsen og hustru Maren Hansen. 30) Elise T. Jacobsen, † 1899, se note 29. I hendes ægteskab med Morten Nielsen fødtes arkitekt, kgl. bygningsinspektør Magdahl Nielsen. 31) Christen Thomsen Hansen, søn af Hans Nielsen og hustru Ingeborg Christensen fra Vadgården, Nr. Nebel, overtog 1847 Nygård, der er udskilt fra Sædding Storgård, og havde den til ca. 1870. 32) Johan Jørgensen Hübschmann, f. i Gabøl, Nustrup sogn, 21/1 1803, søn af gårdejer Jørgen C. Hübschmann og hustru Ane Cathrine Ludvigsen. 9/10 1833 gift med Maren Rahben (Ravn) fra Stenderupgård i Toftlund. Hübschmann var førstelærer og kirkesanger i Nr. Nebel 1833–59. Han døde 10/1 1863, hans hustru 26/9 1879. Datteren Helene blev gift med lærer Jensen fra Bork, der fik embede i Underup ved Horsens. Kathrine Johanne (Thrine) blev gift med farver Holm, Nr. Nebel. 33) Andreas C. Rauhe, f. i Varde 22/6 1800, † 1886, 12/3 1842 gift med Ane Margrethe Jørgensdatter. Rauhe havde tidligere været købmand i Varde, ejede Hennegård 1829–66. 34) Agervig Thomsen drev købmandshandel i Smedegade. 35) Kammerråd P. Rostrup, f. 1802, † 1880, postmester i Varde til 1865, ejede hus i Skovbogade (Storegade), var 1852–59 medlem af bestyrelsen for Sparekassen. 36) Jens Albrecht Frederik Bagger, f. 11/9 1820 i København, † sst. 22/10 1884, søn af Nicolai Bagger og hustru, gift med Jensine Marie Cathrine Christensen, f. 28/5 1828 i Holstebro, † 5/5 1876 i Varde, cand. jur. 1845, volontør i Danske Kancelli 1847, kancellist i Indenrigsministeriet 1848, fuldmægtig 1852, byfoged i Varde 1854, og herredsfoged i Øster og Vester Horne herreder, 1864 tillige by- og herredsskriver, 1868 tillige borgmester i Varde købstad, 1870 kancelliråd, men frasagde sig titlen, 1875 R. af Dbg., 1880 afsked og udnævnt til etatsråd. Var myndig og aristokratisk og just ikke yndet af borgerskabet. 37) Kammerråd, sandflugtskommissær Jens Andreas Wandborg, døbt i København 18/1 1806, † 22/1 1881 i Janderup, opgives at være søn af sognepræst S. B. Wandborg, Janderup, men antagelig adoptiv søn, da sognepræsten først blev gift 1807. J. A. Wandborg købte en gård i Janderup og blev foregangsmand inden for landbruget, medlem af sogneforstanderskabet, sognerådsformand til sin død, en kort tid medlem af amtsrådet. Hans gård er nu udstykket og helt nedlagt. Gift med Caroline Hasle Esman, f. 1804, datter af sognepræst, † 26/2 1878. 38) Christen Jacobsen, søn af gårdejer Jacob Lauridsen, Lundager, Lunde sogn, og hustru Karen Christensdatter, døbt i Lunde kirke 7/6 1807, en yngre halvbroder til Knud Jacobsen, se note 11 og 27. 39) Jeppe Sørensen, f. i Sdr. Bork 29/9 1811, søn af gårdejer Søren Jepsen og hustru Mette Marie Christensdatter, Skrumsager Mark, † 5/11 1893. 27/10 1853 gift med Ane Marie Johnsen Høy, f. 14/11 1824 i Lønnekstak, † 7/6 1864, datter af gårdejer John Pedersen Høy og hustru Edel Marie Jensdatter. 40) Se note 22. 41) Christen Jørgensen, søn af degn Jacob Jørgensen og hustru Ane Kirstine Sørensdatter, Henne. Chr. Jørgensen efterfulgte faderen i embedet ved dennes død 1827, forflyttedes 1850 til Darum. Gift med Susanne Thisenius, en degnedatter fra Ho. Der fortælles, at hun var en ren Xantippe, så hun forbitrede livet for ham i den grad, at han slog sig på flasken og mødte beruset i skolen. Han fik advarsler og 1859 afsked, et års tid efter døde han. 42) Niels Nissen, f. 4/4 1811 i Østerlinnet, Haderslev amt, dim. fra Skårup 1832. Efter at have haft embeder i Ødis, Skanderup og Bølling ved Skjern blev han 1850 lærer og kirkesanger i Henne,

1854 forflyttet til Jordrup, † 1880 i Nordamerika. Gift med Magdalene Hansdatter, f. 1804 i Lindeballe. 43) Niels Jørgensen, lærer og kirkesanger i Henne 1854–64. 44) P. Nielsen f. 1807, † 1878. 45) Bernhard Ulrich Middelboe Varncke (Warncke), f. 1773, † 23/6 1853, søn af kantor Johan Joachim Varncke, Bergen, og hustru, der var en søster til biskop Stephan Middelboe, den sidste nordmand på Ribe bispestol, cand. phil., degn i Lunde-Ovtrup 1814–53, 1815 gift med Ane Dorthea Bay, født i København 1767, † 1826. 46) Hans Peter Villumsen, f. 8/4 1815, † 5/1 1889. søn af gårdejer og sognefoged Villum Hansen og hustru Kirsten Marie Christensdatter, Lundtang, Lunde sogn, 1835 lærer ved Vittarp og Debel skoler, derefter lærer i Lunde, 1853 tillige kirkesanger, afsked 1878. 10/10 1840 1° gift med Bodil Marie Jensen, f. 1818, † 1858, 21/6 1860 2° gift med Nielsine Kirstine Pedersen, f. 1839, † 26/4 1863. 47) Niels Christian Pedersen, f. i Grene 7/8 1816, kaldedes 1854 til Outrup fra Bredsten, † i embedet 2/9 1874. 1° gift med Bodil Kristensen, f. 1/1 1812 i Krog, Grene sogn, † 9/10 1861, 2° gift med Birthe Marie Birk 15/12 1863, f. 27/2 1831. I 1. ægteskab var der 6 børn, i 2. ægteskab 2. Sønnen, Stampe omtaler så smukt, var den ældste Peder Julius Pedersen, f. 29/12 1841 i St. Lime, cand. theol. 1865, manuduktør, huslærer, personel kapellan i Horne 1870, sognepræst i Galtrup-Østerjølby 1874, Solbjerg-Sundby 1877, stiftsprovst i Ålborg stift og sognepræst ved Budolphi kirke 1884, stiftsprovst i Ribe og sognepræst ved Ribe domkirke 1895–1913. R. af Dbg. 1888, Dbm. 98, K.² 1914. † 2/3 1926. 19/5 1871 gift med Elisabeth, f. Kallenbach. 48) Christen Hansen Myrthue, f. på Frøstrupgård, Lunde sogn, døbt 11/11 1798, søn af proprietær Hans Hansen Myrthue og hustru Ane Marie Termansdatter.

EN DANSK-NORSK FAMILIE TOFT

AF C. KLITGAARD (†)

LARS NIELSEN med tilnavn SKRÆDER var selvejer i Blokhus i Hune sogn 1744, men betalte kun halv kopskat (1 rdl.). Han var ligeledes selvejer her 1781 og var utvivlsomt skudehandler og skipper; men hverken han eller hans hustru sees døde eller begravede i Hune, så de er vel døde andetsteds.

Han blev gift i Hune 1740 med MARGRETHE JENSDATTER UTTRUP, født Blokhus 1710, død uvist hvor 1756–87, datter af selvejer, skudehandler og 1711 privilegeret kroholder i Blokhus JENS ANDERSEN UTTRUP, født o. 1660, begravet Hune 2. maj 1720, 61 år. Jens Uttrup, hvis søskendebørn var postmester Hans Jacobsen i Ålborg¹) og farver Jacob Christensen sst., og som var broder til Niels Andersen Uttrup i Bergen, ejede foruden handelsgården i Blokhus en del spredt bøndergods i V. Hjermeslev, Alstrup, Hellum, Kollerup og Hune sogne; det var datidens pengeanbringelse for mange skudehandlere²). Han var gift med MARIE NIELSDATTER BØRGLUM, født på Borup i Ingstrup sogn 1673, død efter 1720, datter af Niels Poulsen, senere til Overklit i Vennebjerg herred, og hustru Maren Knudsdatter³).

Margrethe Uttrup havde blandt andre en søster MAREN, f. 1707, der i 1729 blev gift i Hune med skipper THOMAS CHRISTENSEN GALSKYT i Brønderslev, født 1689 død 1753, samt en søster JOHANNE, født 1713, der i 1729 blev gift i Hune med skipper ANDRES CHRISTENSEN WRENSTED i Blokhus, født o. 1685 død 1743. Hun døde 1777 hos sin søn skudehandler Peter Anders Wrensted i Lønstrup⁴).

LARS NIELSEN »SKRÆDER« og MARGRETHE UTTRUP havde tre børn:

1. JENS LAURSEN, født Blokhus 1742, død Løkken i Fureby sogn 1787, selvejer og skudehandler, men efterlod ved sin død kun et ringe bo⁵). Han var gift med INGER NIELSDATTER, med hvem han ikke havde børn.

2. KIRSTEN LAURSDATTER, født Blokhushus 1743, død Lønstrup i Vennebjerg herred 1801, gift Hune 1784 med selvejer og skudehandler i Lønstrup BERTEL CHRISTENSEN ENGESGAARD, født Engesgård i Hune sogn 1741, død Lønstrup 1815. Deres eneste barn KIRSTINE MARGRETE ENGESGAARD, født Lønstrup 11. okt. 1788, død sst. i barsels seng 9. okt. 1818, blev 7. aug. 1812 gift med skudehandler i Lønstrup SEVERIN PETER VINCENTZ SEGELCKE, født Vrensted 1784, død Lønstrup 1840, søn af nordmanden sognepræst Axel Rosenkrantz Segelcke og Hedevej Brun Lassen⁶).

Severin Peter Vincentz Segelcke drev først skudehandel i Vrensted sogn, vel fra Åsendrup strand lige op til Løkken, og her udstedte han o. 1810 private pengesedler, de såkaldte »billetter«, ligesom så mange andre handelsmænd i Vendsyssel, men da han 1812 blev gift, overtog han svigerfaderens forretning i Lønstrup, som efter ham fortsattes af hans søn AXEL ROSENKRANTZ SEGELCKE, født 1814 død 1881, gift med AMALIE IFUERSEN, født Hjørring 1821 død sst. 1889. Under ham nåede skudehandelen sit højdepunkt, og Segelcke var ved sin død en meget rig mand, hvis navn var kendt i vidt område både her og i Norge.

3. PEDER TOFT LAURSEN, født Blokhushus 1745 begravet Kragerø 8. aug. 1793. Han kaldte sig PEDER TOFT og var antagelig opkaldt efter skudehandler Peder Laursen Toft i Slettestrand i Hjørdal sogn, V. Han-herred, der stod fadder til ham i Hune kirke.

Han var først skipper i Kragerø 1781, men flyttede samme år til Blokhushus, hvor han var selvejer og vist skipper og skudehandler, da han sees at have haft 150 rdl. tilgode hos sin fader. 14. april 1784 tog han borgerskab i Kragerø som købmand, og her døde han i september 1793, hvorefter der 7. april 1798 holdtes samfrændeskifte. Hans bo udviste en formue på ca. 10.000 rdl., og han var fra 1788 takserborger i byen. Han var gift 1) »i huset« i Kragerø 6. april 1781 med ANNE KIRSTINE CHRISTENSDATTER HJØRRING, der døde i Blokhushus o. 8. aug. 1781, og som måske var fra Kristiansand eller omegn, hvor dette familienavn hyppigt forekommer. Efter hende holdtes der skifte i Blokhushus 1781⁷), og Peder Toft flyttede så igen til Kragerø og blev 1784 gift 2) med MARIE BOLETTE RENDTLER⁸), født Kragerø 27. febr. 1755 død sst. 24. jan. 1807, datter af den velhavende købmand Johan Georg Rendtler og Johanne Marie

Heegaard⁹⁾. Marie Bolette Rendtler ægtede 2) i Kragerø 25. april 1798 købmand JOHANNES JOHNSEN, døbt Hurum 26. maj 1767, død Kristiania 25. april 1830, med hvem hun ikke havde børn; men med Peder Toft havde hun tre:

- a. JOHANNE MARIE TOFT, født Kragerø 1. jan. 1785.
- b. ANNE KIRSTINE TOFT, født Kragerø 30. sept. 1788.
- c. PEDER LARSEN TOFT, født Kragerø 28. sept. 1793 kort efter faderens død; tog 1815 borgerskab som købmand i Kragerø.

NOTER: 1) Født Alborg 1676, død sst. 1738. 2) Skifte i Alborghus med fl. amters skiftebreve nr. 91/1720. 3) Se optegnelser om slægten Børglum i PersHist T 10.V.172. 4) Om familien Wrensted i Danmark og Norge se Årb. Vends 1948 s. 133 ff. 5) Skifte i Alborghus m. fl. amter 1787, nr. 884. 6) V. A. Secher: Den Grotumske Legatstamtavle s. 32. 7) Alborghus m. fl. amters skifter 1781 nr. 719. 8) Vielsen sees ikke at have fundet sted i Kragerø eller Sannidal. 9) Om familien Rendtler se E. A. Thomle i PersHist T 2.VI.237 og særlig s. 250.

SLÆGTEN STORM FRA HÅSTRUP

samt nogle supplerende oplysninger om

POUL JACOBSEN »KINAFARERS« SLÆGT

AF PALLE GRAVESEN

I årsskriftet SVENDBORG AMT har lærer F. F. M. Jacobsen, Ringe, skrevet 2 artikler om den Bøving-Jacobsenske slægt fra Fåborg.^{1,2)} Den Jacobsenske del af slægten vedrører efterkommerne af købmand i Fåborg, *Poul Jacobsen*, kaldet *Kinafarer* og hustru *Mette Marie Hansdatter Storm*. Om sidstnævnte anføres, at hun var datter af *Hans Storm*, gårdfæster på Høbbet under Brahetrolleborg gods. I det følgende vil der dels blive redegjort for slægten Storm dels blive meddelt nogle supplerende oplysninger om Poul Jacobsens slægt.

SLÆGTEN STORM

Som stamfader til slægten kan man betragte *Rasmus Hansen Storm*, der 1688 - 1726 var gårdfæster i annekspæstegården i Håstrup under Brahetrolleborg gods. Han var muligvis en søn af *Hans Ibsen*, der ifl. Nyborg amts skatteregnskaber tidligere havde haft fæstet. På Helnæs findes der samtidig en anden Storm-slægt³⁾, men der synes ikke at eksistere noget bånd mellem disse to slægter. Heller ikke synes der at være nogen tilknytning til Storm-slægterne i Assens.

FØRSTE SLÆGTLED

1. *Rasmus Hansen Storm*, gårdfæster i annekspæstegården i Håstrup, f. 1657, begr. 26. 5. 1726, skifte 25. 5. 1726⁴⁾, hustru *Mette Pedersdatter*, f. 1657, begr. 12. 12. 1733.

ANDET SLÆGTLED

Rasmus Hansens børn med *Mette Pedersdatter*, (se nr. 1).

2. a *Hans Rasmussen Storm*, gårdfæster, Høbbet, Brahetrolleborg sogn, ca. 1722-65, f. ca. 1693, Håstrup⁵⁾, død ca. 1765 Brahetr., viet 25. 10. 1722, Håstrup, *Ellen Hansdatter*, f. 17. 10. 1697 gl. st., Håstrup, datter af *Hans Pedersen*, gmd., død 10. 3. 1792, 98 år gl., Brahetrolleborg.
3. b *Jørgen Rasmussen Storm*, gårdfæster, Håstrup. Overtog fæstet

efter faderen, Rasmus Hansen Storm, db. 21. 4. 1698 gl. st., Håstrup, begr. 17. 12. 1783, viet 15. 12. 1720, Håstrup, *Birgitte Christensdatter*, datter af Christen Nielsen, træskomand, og hustru Maren Hansdatter; begr. 15. 3. 1780, skifte 22. 3. 1780⁶).

TREDIE SLÆGTLED

Hans Rasmussen Storms børn med Ellen Hansdatter, (se nr. 2).

4. a *Mette Marie Hansdatter Storm*, f. 1727, Brahetr., død 30. 8. 1814, Fåborg, begr. i kirken, skifte 6. 7. 1804⁷), viet 1748 Brahetr., vielsesbrev dat. 24. 5. 1748, *Poul Jacobsen* kaldet »Kinafarer«, købmand i Fåborg, f. 3. 1. 1717, Svanninge, søn af gårdfæster i Svanninge Jacob Poulsen og hustru Maren Jensdatter, død 18. 2. 1775, Fåborg, begr. 25. 2. i kirken, hvor der findes en mindetavle.^{1,2}) Jacob Poulsens familie omtales senere. (Se tillæg).
5. b *Johanne Hansdatter Storm*, f. 1733, død 1. 2. 1801 68 år gl., Høbbet, begr. 7. 2. 1801, Brahet., skifte 2. 2. 1801,⁸) viet ca. 1764, *Poul Blankholm*, gårdfæster, Høbbet, som overtog fæstet efter svigerfaderen. Død 1777, skifte 21. 7.⁹) En broder til Poul Blankholm var Frederik Christian Blankholm, godsforvalter på Hvedholm, begr. 14. 6. 1787, Horne, ugift, efter hvem der findes et udførligt skifte med angivelse af adskillige medlemmer af familien Blankholm¹⁰).
6. c *Vilhelmine Conradine Hansdatter Storm*, f. ca. 1735, død efter 1. 2. 1801, antagelig Assens, viet 1) ca. 1757, *Niels Nielsen Schmidt*, købmnd. i Assens, f. ca. 1720, begr. 21. 5. 1773, skifte 18. 5. 1773.¹¹), viet 2) 12. 1. 1744, Assens, *Daniel Bertelsen Samsø*, købmand i Assens, død 8. 5. 1785, testamente af 24. 11. 1784¹²).

Jørgen Rasmussen Storms børn med Birgitte Christensdatter, (se nr. 3).

7. a *Peder Jørgensen Storm*, gårdfæster i Falsled, Svanninge sogn, f. 9. 3. 1723, Håstrup, begr. 24. 5. 1778, Svann., skifte 22. 5. 1778¹⁵), viet ca. 1750, *Marens Hansdatter*, f. 1712, begr. 27. 12. 1781, Svann., skifte se¹⁶). Marens Hansdatter var enke og havde forinden været gift med »Rasmus«. I dette ægteskab var der 2 børn: en søn Hans Rasmussen, f. 1743 og en datter Anna Rasmusdatter f. 1747, som begge antog navnet Storm efter stedfaderen.

8. b *Hans Jørgensen Storm*, gårdfæster i Håstrup efter faderen, f. 23. 1. 1724, begr. 26. 4. 1786, skifte 24. 4. 1786¹³), viet 1) 29. 4. 1751, Håstrup, *Johanne Thomasdatter*, begr. 4. 4. 1762, skifte 14. 6. 1762¹⁴), viet 2) 3. 11. 1762, Håstrup, *Kirsten Hansdatter*, f. 13. 10. 1738, Håstrup, datter af gmd. Hans Rasmussen og hustru Sofie Jensdatter, død efter 1. 2. 1801.
9. c *Rasmus Jørgensen Storm*, f. 15. 8. 1733, Håstrup, død 21. 11. 1806, Fåborg, ugift. Tjente som købmændskarl hos Poul Jacobsen, (se nr. 4).

FJERDE SLÆGTLED

Poul Jacobsens børn med Mette Marie Hansdatter Storm, (se nr. 4).

10. a *Hans Poulsen Storm*, købmand i Fåborg, f. 19. 4. 1749, død 12. 1. 1799, skifte 15. 1. 1799¹⁷), viet 4. 1. 1755, Fåborg, *Birthe Marie Helnis*, f. 14. 12. 1748, Fåborg, datter af købmand Hans Helnis og hustru Karen Sørensdatter, død 29. 2. 1818, Assens, skifte se¹⁸).
11. b *Maren Jacobsen*, f. 17. 6. 1750, levede 1. 2. 1801, Fåborg, viet 1) 17. 4. 1771, Fåborg, *Hans Christensen Winning*, (2. ægteskab), skipper og handelsmand i Fåborg, f. 1732, død 30. 9. 1787. Hans første hustru, Margrethe Larsdatter Bang, døde 6. 1. 1771, 32 år gl., viet 2) 22. 10. 1788, Fåborg, *Jørgen Nielsen Møller*, skipper og gæstgiver i Fåborg, f. ca. 1748.
12. c *Ellen Marie Jacobsen*, f. 3. 10. 1751, død ung.
13. d *Jacobine Jacobsen*, f. 28. 8. 1753, død 21. 6. 1773, ugift.
14. e *Kathrine Marie Jacobsen*, f. 27. 11. 1755, levede 1804, viet 21. 4. 1779, Fåborg, *Niels Tolderlund*, forvalter på Arreskov, senere forpagter på Brobygård og Østrupgård, f. 22. 12. 1754, død 19. 12. 1818^{19, 39}).
15. f *Jacob Antonius Jacobsen*, skipper, Fåborg, f. 20. 3. 1757, død 4. 6. 1785, Chr.sand, Norge, ved drukning, var trolovet med *Jacobine Antonia Ploug*.
16. g *Frederikke Jacobsen*, f. 21. 4. 1758, død 20. 2. 1828, Fåborg, viet 23. 4. 1788, Fåborg, *Georg Carl Ulrich Michelsen*, forvalter på Brahetrolleborg, senere forpagter på Brændegård i V. Åby sogn og Ulriksholm. Ingen livsarvinger.
17. h *Johanne Jacobsen*, f. 2. 8. 1759, død 9. 1. 1830, viet 17. 7. 1792, Fåborg, *Preben Bøving*, præst i Vigsnes på Lolland, Wiberg

- 1328–13, f. 24. 4. 1762, Fåborg, død 20. 11. 1811, Vigsnaes.
18. i *Poul Jacobsen*, f. 13. 12. 1760, død ung.
19. k *Mette Marie Jacobsen*, f. 28. 10. 1763, død ung.
20. l *Niels Jacobsen*, f. 15. 1. 1766, død 1777.
21. m *Mette Marie Jacobsen*, f. 11. 8. 1767, død 30. 4. 1852, Fåborg, viet 15. 2. 1792, Fåborg, *Johan Georg Vilhelm Bøving*, apoteker i Fåborg, f. 30. 3. 1763, død 8. 12. 1828, søn af apoteker i Fåborg, *Frantz Johan Gerhard Bøving* og hustru *Magdalene Orten*.
22. n *Poul Jacobsen*, købmand i Fåborg, overtog forretningen efter moderen, f. 28. 9. 1769, død 6. 5. 1848, viet 20. 3. 1805, Fåborg, *Frederikke Eleonore Hude*, f. 1771, død 1874, datter af skræddermester *Jens Zeban v. d. Hude*, (1743–1813).

Poul Blankholms børn med *Johanne Hansdatter Storm*, (se nr. 5).

23. a *Hans Peter Blankholm*, styrmand, f. 1765.
24. b *Anna Eline Blankholm*, f. 1767, tjente 1. 2. 1801 hos mosteren *Mette Marie Storm* i Fåborg.
25. c *Ide Hermine Blankholm*, f. 1769, boede 1. 2. 1801 på Høbbet.

Niels Nielsen Schmidts børn med *Vilhelmine Conradine Hansdatter Storm*.

26. a *Hans Storm Schmidt*, købmand i Assens, db. 3. 3. 1758, Assens, død 14. 11. 1806, Assens, skifte 13. 12. 20), viet 20. 12. 1786, Assens, *Charlotte Louise Schmidt*, f. 1761.
27. b *Ellen Cathrine Schmidt*, db. 23. 11. 1759, levede 1774.
28. c *Agnes Hedvig Schmidt*, db. 19. 4. 1761, død 16. 2. 1791, skifte 17. 3. 21), viet 11. 7. 1788, Assens, *Jørgen Christian Dreyer*, købmand i Assens, db. 4. 11. 1759, Assens, død 1. 2. 1823 22), *Jørgen Chr. Dreyer* var siden gift 2 gange. Viet 2) 20. 7. 1791, *Margrethe Møller*, db. 3. 3. 1773, Rørup, datter af forpagter *Danqvart Møller* og hustru *Karen West Læssøe*, død 15. 6. 1796. Viet 3) 22. 2. 1797, *Caroline Dorothea Møller*, søster til foregående, f. 3. 10. 1781, død 5. 2. 1854.
29. d *Vilhelmine Conradine Schmidt*, db. 6. 7. 1764, viet 24. 9. 1788, Assens, *Hans Bryde Holst*, købmand og formynder i Assens, f. 1748, død 4. 6. 1803, skifte 25. 7. 1803 23).

Peter Jørgensen Storms børn med *Maren Hansdatter* (se nr. 7).

30. a *Mette Pedersdatter Storm*, f. 1751, Svann., død 18. 2. 1818, Østerby, begr. Svann., viet 22. 11. 1771, Svann., *Jørgen Jensen*, gårdfæster under Steensgård, Østerby, Svann. sogn, f. 1742, begr. 15. 5. 1812, søn af Jens Jørgensen og hustru Kirsten Hansdatter. Han fæstede gården efter moderen 21. 3. 1771.
31. b *Rasmus Pedersen Storm*, gårdfæster, Falsled, f. 1753, død 22. 9. 1820, skifte 6. 11. 1820²⁴), viet 17. 11. 1780, Svann., *Anne Marie Jensdatter*, f. 1759, død 12. 8. 1821, datter af Jens Jacobsen, gmd. Svanninge og hustru Maren Rasmusdatter, broder til Poul Jacobsen, (se nr. 4).
32. c *Birthe Pedersdatter Storm*, f. 1755, begr. 19. 1. 1789, skifte 10. 3. 1789²⁵), viet 23. 11. 1781, Svann., *Søren Hansen*, gmd. i Falsled under Steensgård, f. 1745, død 24. 11. 1832, søn af gmd. Hans Jacobsen og hustru Maren Hansdatter. Søren Hansen fæstede gården 17. 10. 1778 efter faderen. Han ægtede 2) 12. 6. 1789, Svann., *Kirsten Nielsdatter*, f. 1765, Illumø, død 14. 12. 1843, datter af gmd. Niels Pedersen Illum og hustru Anne Hansdatter.

Hans Jørgensen Storms børn med Johanne Thomasdatter, (se nr. 8).

33. a *Rasmus Hansen Storm*, daglejer i Håstrup, db. 28. 12. 1755, begr. 21. 3. 1813, viet 1) ca. 1792, *Maren Pedersdatter*, f. 1. 9. 1749, Håstrup, begr. 9. 10. 1793, datter af Peder Thomassen, Østrup. Viet 2) 12. 12. 1793, Håstrup, *Anna Jensdatter*, db. 25. 8. 1765, Håstrup, død 29. 1. 1845, Håstrup, datter af Jens Larsen. Rasmus Hansen Storms skifte 16. 7. 1813²⁶).

Hans Jørgensen Storms børn med Kirsten Hansdatter, (se nr. 8).

34. b *Hans Hansen Storm*, gårdfæster, Håstrup, db. 24. 4. 1764, død 28. 1. 1830, viet 17. 12. 1790, Håstrup, *Anna Jørgensdatter*, enke efter Offer Knudsen, db. 17. 10. 1756, død 16. 7. 1825, datter af Jørgen Madsen, smed i Håstrup, og hustru Maren Pedersdatter. Anna Jørgensdatter viet 1) 2. 12. 1778, Håstrup, *Offer Knudsen*, f. 14. 2. 1751, begr. 10. 5. 1790, skifte 8. 5. 1790²⁷).
35. c *Jørgen Hansen Storm*, gårdfæster i Håstrup, db. 24. 4. 1764, tvilling til nr. 35, død 3. 6. 1837, skifte 5. 6. 1837²⁸). Viet 12. 1. 1810, *Anna Elisabeth Hansdatter*, enke efter Niels Nielsen, db. 4. 9. 1757, død 11. 7. 1829, datter af Hans Hansen,

bødker, og hustru Birthe Offersdatter. Ingen livsarvinger.

36. d *Peder Hansen Storm*, gårdfæster, Falsled, Svann. sogn, fæstede 29. 4. 1803 gården efter Hans Madsen Smed, db. 21. 6. 1767, Håstrup, død 25. 2. 1835, viet 27. 9. 1800, Svann., *Sidsel Nielsdatter*, enke efter den forrige fæster, *Hans Madsen Smed*, datter af Niels Nielsen, gmd. i Falsled og hustru Anna Rasmusdatter, db. 9. 10. 1768, død 1. 3. 1817.
37. e *Søren Hansen Storm*, gårdfæster, Håstrup, f. ca. 1771, lakune i kirkebog, død 25. 9. 1834, 63 år gl., skifte 25. 9. 1834²⁹⁾, viet 10. 12. 1802, Håstrup, *Ane Cathrine Andersdatter*, db. 1. 3. 1775, Håstrup, død 8. 9. 1829, datter af Anders Pedersen Greve og hustru Karen Rasmusdatter.

FEMTE SLÆGTLED

Hans Poulsen Storms børn med Birthe Marie Helene Helnis, (se nr. 10).

38. a *Jacob Peter Storm*, f. 16. 10. 1780, død ung, åndssvag.
39. b *Niels Willads Storm*, styrmand, f. 13. 4. 1783, Fåborg, død 1869, Kerteminde, viet 21. 12. 1808, Assens, *Ane Marie Elisabeth Møller*, f. 27. 8. 1784, Assens, død 1867, Kerteminde, datter af Jørgen Larsen Rytter og ug. Bodil Cathrine.
40. c *Karen Mette Marie Storm*, f. 2. 11. 1787, død 1817?, var gift med *Asmus Johansen*, urmager.

Hans Christensens børn med Maren Jacobsen, (se nr. 11).

41. a *Jens Ivar Boe Winning*, gæstgiver i Fåborg, opsynsmand ved befordringsvæsenet, f. 2. 12. 1772, død 7. 8. 1838, viet ca. 1820, *Dorthea Frederikke Holst*, f. 16. 3. 1790, Assens, datter af købmd. i Assens, Hans Bryde Holst og hustru Vilhelmine Schmidt, (se nr. 29 ovenfor), levede 1. 2. 1870.
42. b *Poul Winning*, proviantforvalter i Marinen, f. 18. 3. 1774, død 14. 7. 1842, Kbhvn., hustru *Johanne Marie Lund*.
43. c *Christen Winning*, f. 13. 5. 1775.
44. d *Mette Marie Winning*, f. 4. 7. 1776, død ung.
45. e *Hans Jacob Winning*, f. 28. 9. 1778.
46. f *Margrethe Cathrine Winning*, f. 25. 6. 1780.
47. g *Mette Marie Winning*, f. 4. 7. 1781, ugift, levede 1. 2. 1870.
48. h *Anna Eline Jacobine Winning*, f. 20. 12. 1782.
49. i *Birthe Marie Winning*, f. 15. 12. 1784, død 4. 6. 1825, viet 13.

11. 1824, Fåborg, *Peder Larsen Brylle*, skomager, som giftede sig 2) 15. 3. 1826, Fåborg, *Anna Cathrine Jørgensdatter*.
50. k *Jacob Antoni Winning*, f. 10. 2. 1786.

I Maren Jacobsens ægteskab med Niels Jørgen Møller var der en søn,
51. l *Niels Jørgen Møller*, f. 19. 5. 1791.

Niels Tolderlunds børn med Cathrine Marie Jacobsen, (se nr. 14).

52. a *Albrecht Christopher Tolderlund*, forpagter af Sorø ladegård i Slaglille sogn ³⁰⁾, f. 2. 8. 1782, Sdr. Broby, død 14. 6. 1856, hustru *Sara Christensen*, f. 1784, død 14. 6. 1839, Slaglille.
53. b *Poul Jacob Tolderlund*, præst i Vodder, senere Vonsild, Wiberg 1353–13, f. 31. 10. 1783, Sdr. Broby, død 22. 3. 1872, Holtbjerg ved Herning, viet ca. 1809 *Marie Elisabeth Wiggers*, f. 28. 6. 1787, død 24. 12. 1869, datter af Henrik Wiggers, physicus i Åbenrå og Løgumkloster amter.
54. c *Christiane Sophie Tolderlund*, f. 1784, Sdr. Broby.
55. d *Mads Nicolaj Tolderlund*, f. 1790, Sdr. Broby.
56. e *Jacob Antoni Tolderlund*, f. 22. 3. 1793, Håstrup.
57. f *Hans Reinhardt Tolderlund*, f. 26. 6. 1794, Håstrup.
58. g *Mette Marie Tolderlund*, f. 4. 2. 1796, Håstrup.

Preben Bøvings børn med Johanne Jacobsen, (se nr. 17).

59. a *Jens Orten Bøving*, præst i Egtved-Ødsted, Wiberg 214–12, f. 9. 7. 1794, Vignæs, død 22. 2. 1864, Egtved, viet 21. 10. 1828, *Flora Elma Camilla Tolderlund*, f. 24. 1. 1810, Nykøbing F., datter af Poul Jacob Tolderlund, (se nr. 53, ovenfor).
60. b *Frantz Johan Gerhard Bøving*, f. 24. 5. 1795, exam. jur. 1813, fuldmægtig i Skelskør 1830.
61. c *Poul Jacob Bøving*, f. 1796, isenkræmmer i København. Ifl. Wiberg var der yderligere 2 sønner i ægteskabet.

Johan Georg Vilhelm Bøvings børn med Mette Marie Jacobsen, (se nr. 21).

62. a *Frantz Johan Bøving*, apotekersvend hos faderen, f. 16. 1. 1791, død 15. 5. 1824, Fåborg, var ugift, men havde en datter, *Marie Magdalene*, f. 1. 8. 1819, Svanninge, konf. 5. 10. 1834, Fåborg, som blev adopteret af bedsteforældrene. Moderen hed *Dorthea*

Magdalene Rigelsen eller Rigetved.

63. b *Magdalene Orten Bøving*, f. 14. 7. 1795, levede 1868 i Hillerød, viet 25. 7. 1818, *Claus Schønning Tryde*, præst i V. Hæsinge, senere Kvislemark, Wiberg 703–18, f. 22. 2. 1790, Gimlinge, død 3. 7. 1863, Roskilde. I ægteskabet en datter *Johanne Cecilie*, f. 1828.
64. c *Jens Orten Bøving*, gæstgiver i Fåborg, f. 23. 12. 1796, hustru *Karen Petersen*, f. 1801, Håstrup.
65. d *Poul Jacob Bøving*, skovrider, Hanneslund, Svanninge sogn, f. 4. 4. 1799, død 25. 1. 1885, Fåborg, viet 27. 4. 1831, Fåborg, *Riborg Kirstine Voigt*, f. 30. 4. 1806, Fåborg, død 28. 11. 1883, Fåborg, datter af Laurits Peter Voigt og hustru Anna Kirstine Brandt. Ifl. traditionen var det Riborg Kirstine Voigt, der inspirerede H. C. Andersen til at skrive det bekendte digt: »To brune øjne, jeg nylig så«.
66. e *Johan Vilhelm Bøving*, købmand, senere opsynsmand ved Skt. Hans hospital i Roskilde, f. 30. 11. 1800.
67. f *Mette Marie Bøving*, f. 5. 7. 1803, ugift, levede 1. 2. 1870.
68. g *Jacob Antoni Bøving*, apoteker i Fåborg, f. 16. 6. 1805, død 23. 9. 1865, viet 8. 11. 1842, Fåborg, *Cecilie Trolle Dahl*, f. 27. 9. 1817, død 25. 4. 1872, datter af toldinspektør Arent Dahl og hustru Anne Cathrine Lund. Ingen livsarvinger.
69. h *Niels Preben Bøving*, godsforvalter på Saltø og Harrested godser, f. 9. 7. 1809, død 25. 1. 1864, Karrebæk. Exam. jur. 17. 11. 1828, ugift.

Poul Jacobsens børn med Frederikke Eleonore Hude, (se nr. 22).

70. a *Marie Pouline Frederikke Jacobsen*, f. 9. 12. 1805, død 16. 8. 1880, ugift.
71. b *Louise Jensine Jacobsen*, f. 22. 5. 1807, viet *Julius Christian Lorentzen*, købmand, Slagelse.
72. c *Jacobine Kirstine Jacobsen*, f. 12. 10. 1808, død 27. 1. 1809.
73. d *Julie Jacobine Jacobsen*, f. 25. 3. 1810, død 21. 11. 1810.
74. e *Julie Eleonore Sophie Jacobsen*, f. 12. 1. 1810, viet 1841, Brahetrolleborg, *Sophus Vilhelm Lund Kisby*, farver i Fåborg, søn af Jens Brandt Kisby, præst i Avnslev-Bovense.
75. f *Poul Anthon Jacobsen*, købmand, brændevinsbrænder i Fåborg, overtog faderens forretning i 1838, f. 18. 6. 1814, død 1882,

- viet 24. 6. 1841, Fåborg, *Mara Magdalene Bøving*, f. 1. 8. 1819, Svanninge, død 1886, datter af Frantz Johan Bøving, (se nr. 62).
76. g *Carl Jens Vilhelm Ludvig Jacobsen*, dyrlæge i Ringe, f. 30. 9. 1818, død 26. 6. 1889, viet 1848 *Thora Frederikke Jensine Forbæk*, f. 1825, død 1. 10. 1889, datter af apoteker i Korsør, Forbæk.
- Hans Storm Schmidts børn med Charlotte Louise Schmidt, (se nr. 26).
77. a *Poul Schmidt*, f. 1788, ses ej i Assens kirkebog.
78. b *Niels Daniel Schmidt*, Assens, brændevinsbrænder i Assens, f. 26. 6. 1789, hustru *Charlotte Rifferthal*, f. 1790.
79. c *Vilhelmine Sophie Schmidt*, f. 1. 4. 1791, Assens, viet til assessor, postmester *Søren Anthon v. d. Aa. Kühle*.
80. d *Lars Ludvig Schmidt*, f. 1. 8. 1793, Assens.
81. e *Poul Jacobsen Schmidt*, f. 31. 10. 1794, Assens.
82. f *Stine Marie Schmidt*, f. 20. 8. 1800, Assens.
- Jørgen Christian Dreyers børn med Agnes Hedvig Schmidt, (se nr. 28).
83. a *Karen Vilhelmine Dreyer*, f. 11. 7. 1788, Assens.
84. b *Niels Daniel Dreyer*, f. 26. 6. 1789, død spæd.
85. c *Niels Daniel Dreyer*, købmand i Assens, f. 22. 2. 1791, Assens, viet 2. 3. 1813, Assens, *Christine Jacobine Svendsen*.
- Hans Bryde Holsts børn med Vilhelmine Conradine Schmidt, (se nr. 29).
86. a *Dorothea Frederikke Holst*, f. 16. 3. 1790, Assens, viet til *Jens Ivar Boe Winning*, Fåborg, (se nr. 41).
87. b *Niels Daniel Holst*, f. 21. 10. 1792, Assens.
88. c *Carl Peter Vilhelm Holst*, f. 31. 8. 1797, Assens.
89. d *Jacob Wedell Holst*, f. 12. 8. 1799, Assens.
90. e *Jens Henriksen Holst*, f. 1800, død 3. 4. 1802.
91. f *Hansine Vilhelmine Conradine Holst*, f. 1803, død 29. 1. 1806.
- Jørgen Jensens børn med Mette Pedersdatter Storm, (se nr. 30).
92. a *Jens Jørgensen*, db. 21. 11. 1773, Svanninge.
93. b *Peder Jørgensen*, db. 28. 4. 1776, Svanninge.
94. c *Rasmus Jørgensen*, db. 12. 6. 1779, Svanninge.

95. d *Niels Jørgensen*, db. 29. 6. 1783, Svanninge.
 96. e *Maren Jørgensdatter*, db. 18. 9. 1785, Svanninge.
 97. f *Birthe Jørgensdatter*, db. 9. 5. 1790, Svanninge.

Rasmus Pedersen Storms børn med Anne Marie Jensdatter, (se nr. 31).

98. a *Peder Rasmussen Storm*, gårdfæster, Falsled, Svanninge sogn, db. 17. 2. 1782, Svann., død 7. 8. 1836, skifte 7. 8. 1836³¹), viet 1) 15. 12. 1815, Svann., *Maren Hansdatter*, db. 25. 10. 1792, Svann., død 24. 3. 1830, datter af Hans Rasmussen Storm og hustru Karen Pedersdatter, (se nr. 7), viet 2) 12. 10. 1830, Horne, *Kirsten Clausdatter*, db. 22. 4. 1793, Horne, datter af Claus Pedersen og Anna Andersdatter. Kirsten Clausdatter giftede sig efter mandens død 2) 16. 12. 1836, Svann., *Lars Rasmussen*, db. 19. 11. 1809, Svann., søn af Rasmus Christensen og hustru Karen Jensdatter, (se tillæg nr. 13 og 24).
99. b *Jens Rasmussen Storm*, skipper i Fåborg, db. 17. 8. 1783, død 29. 12. 1862, viet 11. 3. 1818, Fåborg, *Sophie Frederikke Marcussen*, f. 4. 8. 1796, Fåborg, død 9. 4. 1840, datter af Rasmus Marcussen, tømmermand, og hustru Sidsel Kirstine Hansdatter.
100. c *Maren Rasmusdatter Storm*, db. 10. 10. 1784, Svann.
101. d *Rasmus Rasmussen Storm*, husmand, V. Hæsing, db. 19. 3. 1786, levede 1. 2. 1860, hustru *Karen Hansdatter*, f. 1787, Hårby.
102. e *Birthe Rasmusdatter Storm*, db. 21. 9. 1788, Svann., død 14. 9. 1821, ugift.
103. f *Jacob Antoni Storm*, skipper i Fåborg, db. 14. 8. 1791, død 10. 1. 1866, Fåborg, viet ca. 1825, *Johanne Henrikke Sander*, f. 27. 10. 1799, Fåborg, levede 1. 2. 1870, datter af skræddermester Carl Henrik Sander og hustru Cathrine Hedvig Poulina Henriksdatter.
104. g *Johanne Rasmusdatter Storm*, db. 3. 11. 1794, Svann., død 23. 8. 1869, Svann., viet 25. 11. 1813, Svann., *Peder Hansen Storm*, gmd. i Falsled, fæstede 25. 9. 1827 efter stedfaderen Niels Jacobsen, db. 25. 11. 1813, død 9. 4. 1880, Svann., søn af gmd. i Falsled Hans Rasmussen Storm og hustru Karen Pedersdatter, (se nr. 7).
105. h *Karen Rasmusdatter Storm*, db. 3. 11. 1794, tvillingsøster til foregående, levede 1. 2. 1860, viet 19. 11. 1817, Svann., til

- Mogens Frandsen*, murermester, Svann., db. 17. 8. 1794, død 27. 4. 1851, søn af Frands Hansen og hustru Ellen Hansdatter.
106. i *Marie Rasmusdatter Storm*, db. 29. 5. 1796, Svann.
107. k *Hans Rasmussen Storm*, tvillingbroder til foregående, begr. 3. 6. 1796.
108. l *Maren Rasmusdatter Storm*, db. 26. 12. 1800, Svann., levede 1. 2. 1870 i Fåborg, viet til *Niels Thrane*, felbereder i Fåborg, f. 1808, Odense.

Søren Hansens børn med Birthe Pedersdatter Storm, (se nr. 32).

109. a *Peder Sørensen*, db. 31. 8. 1783, Svann., begr. 21. 9. 1783.
110. b *Maren Sørensdatter*, db. 31. 10. 1784, Svann.
111. c *Anna Sørensdatter*, db. 4. 12. 1785, Svann.
112. d *Birthe Sørensdatter*, db. 4. 1. 1789, Svann.

I Søren Hansens ægteskab med Kirsten Nielsdatter var der 3 børn.

113. e *Hans Jacob Sørensen*, db. 6. 6. 1790, Svann.
114. f *Birthe Sørensdatter*, db. 11. 3. 1792, Svann.
115. g *Niels Sørensen*, db. 14. 10. 1798, Svann.

Rasmus Hansens barn i 1. ægteskab med Maren Pedersdatter, (se nr. 33).

116. a *Johanne Marie Rasmusdatter Storm*, db. 1. 10. 1793, Håstrup.

Rasmus Hansen Storms børn i 2. ægteskab med Anne Jensdatter, (se nr. 33).

117. b *Maren Rasmusdatter Storm*, f. 30. 7. 1794, Håstrup.
118. c *Johanne Rasmusdatter Storm*, f. 30. 7. 1796, Håstrup, død 1. 8. 1796.
119. d *Birthe Kirstine Rasmusdatter Storm*, f. 5. 4. 1797, Håstrup.
120. e *Anna Ide Rasmusdatter Storm*, f. 6. 3. 1799, Håstrup, begr. 11. 10. 1803.
121. f *Johanne Rasmusdatter Storm*, f. 2. 12. 1801, Håstrup.
122. g *Anna Rasmusdatter Storm*, f. 2. 3. 1805, Håstrup.

Hans Hansen Storms børn med Anna Jørgensdatter, (se nr. 34).

123. a *Birthe Kirstine Hansdatter*, db. 9. 10. 1791, Håstrup.

124. b *Maren Hansdatter Storm*, f. 30. 7. 1794, Håstrup, død 13. 4. 1819, ugift, søn: *Hans Hansen*, f. 24. 3. 1819, Håstrup, udlagt barnefader: *Hans Pedersen Rose Akkerup*.

125. c *Birthe Hansdatter Storm*, f. 1. 5. 1800, Håstrup.

Peder Hansen Storms børn med Sidsel Nielsdatter, (se nr. 36).

126. a *Hans Pedersen Storm*, gårdfæster, Falsled, db. 12. 7. 1801, Svann., død 29. 8. 1849, Svann., overtog fæstet af fødegården 12. 9. 1835, viet 20. 2. 1829, Svanninge, *Anna Nielsdatter*, db. 23. 12. 1804, levede 1. 2. 1890, datter af Niels Nielsen, gmd., Falsled, og hustru Ane Margrethe Hansdatter.

127. b *Maren Pedersdatter Storm*, db. 21. 10. 1804, Svann., levede 1. 2. 1870, viet 24. 10. 1828, Svann., *Hans Christensen*, skibsfører, Falsled, f. 14. 8. 1797, Brahetrolleborg, død 18. 9. 1865, Falsled, søn af Christen Olesen og hustru Anna Cathrine Hansdatter.

128. c *Niels Pedersen Storm*, styrmand, Falsled, db. 4. 12. 1808, Svann., død 8. 8. 1862, Svann., viet 5. 3. 1841, Svann., *Anne Margrethe Jensdatter*, f. 28. 8. 1815, Fåborg, levede 1. 2. 1890, datter af skipper Jens Madsen og hustru Maren Hansdatter.

Søren Hansen Storms børn med Ane Cathrine Andersdatter, (se nr. 37).

129. a *Anders Sørensen Storm*, f. 26. 11. 1805, Håstrup, død 14. 5. 1821.

130. b *Hans Sørensen Storm*, gårdmand i Håstrup, f. 22. 1. 1808, Håstrup, død 5. 3. 1865, viet 1) 16. 11. 1837, Håstrup, *Anna Christensdatter*, f. 24. 1. 1811, Håstrup, død 19. 6. 1846, datter af gmd. i Håstrup, Christten Hansen og hustru Johanne Hansdatter, viet 2) 4. 12. 1846, Håstrup, *Johanne Christensdatter*, f. 9. 6. 1821, søster til foregående.

131. c *Kirsten Sørensdatter Storm*, f. 14. 9. 1811.

132. d *Peder Sørensen Storm*, f. 17. 2. 1814, død 21. 7. 1837.

133. e *Jørgen Sørensen Storm*, f. 11. 9. 1816, død 12. 5. 1821.

SJETTE SLÆGTLED

Niels Willads Storms børn med Anne Marie Elisabeth Møller, (se nr. 39).

134. a *Hans Storm*, skibsfører, Kerteminde, f. 15. 7. 1810, Assens, død 1878, Kerteminde; hustru *Sofie Marie Brendstrup*, f. 1816, Frederikshavn, død 1873, Kerteminde.

135. b *Poul Jacobsen Storm*, købmand, Kerteminde, f. 8. 2. 1815, Assens, død 1858, hustru *Elise Nicoline Schytte*, død 1909. Desuden var der 3 drenge i ægteskabet, som alle døde unge: *Karl, Jacob og Ludvig*.

Jens Ivar Boe Winnings børn med Dorthea Frederikke Holst, (se nr. 41).

136. a *Frederikke Mathilde Winning*, f. 24. 3. 1821, Fåborg, viet 20. 12. 1844, Fåborg, *Preben Bille Poulsen*, malermester i Fåborg, søn af malermester Jens Poulsen og hustru Anna Cathrine Hansen, fs. 5. 3. 1816.
137. b *Caroline Marie Vilhelmine Winning*, f. 1. 11. 1822, Fåborg, viet 1863, *Juul*, død 1876. Ingen livsarvinger.
138. c *Eleonore Frederikke Winning*, f. 12. 12. 1825, død 13. 12. 1899, viet 7. 9. 1856, København, *Ejler Rasmussen Ejlersen*, landskabsmaler, f. 1. 3. 1827, Østerby, Svanninge sogn, søn af gmd., sognefoged Rasmus Ejlersen og hustru Anna Marie Nielsdatter.
139. d *Agnes Sophie Kasteline Winning*, f. 8. 7. 1827, ugift.
140. e *Carl Jacob Antoni Winning*, f. 18. 6. 1829.
141. f *Poul Christian Emil Winning*, f. 30. 9. 1831.
142. g *Jens Theodor Winning*, styrmand, f. 17. 10. 1833.

Poul Winnings børn med Johanne Marie Lund, (se nr. 42).

143. a *Frederikke Helene Marie Winning*, f. 29. 4. 1801, død 13. 9. 1849, Kbhvn., viet 1829, *Emilius Ditlev Bærentsen*, portrætmaler, f. 30. 10. 1799, København, Holmens, død 14. 2. 1868, Holmens.
144. b *Gottlob Winning*, general ved artilleriet i russisk tjeneste.
145. c *Emil Winning*, grosserer, København.
146. d *Hanne Caroline Winning*, f. 18. 11. 1809.
147. e *Mathilde Winning*, død 6. 7. 1842.

Albrecht Christopher Tolderlunds børn med Sara Christensen, (se nr. 52).

148. a *Carl Emil Tolderlund*, kirurg, f. 30. 5. 1813, København, død 14. 8. 1898, Frederiksberg, viet 1) 25. 7. 1845, Ringsted, *Wilhelmine Christine Wengel*, f. 4. 6. 1817, Ringsted, død 14. 7. 1847, datter af apoteker Hans Jørgen Wengel og hustru Sophie Frederikke Åby, viet 2) 23. 5. 1849, Tranekær, *Marie Elisabeth*

Wengel, f. 26. 8. 1822, Tranekær, død 5. 9. 1892, Frederiksberg, datter af regimentskirurg Niels Adolph Wenkel og hustru Henriette Amalie Gleerup, født Haas.

149. b *Julius Ferdinand Tolderlund*, præst i Middelfart, f. 15. 8. 1815, Kbhvn., viet 10. 4. 1843, *Thora Alvilde Sigrid Reumert*. f. 28. 12. 1816, Kbh., død 10. 11. 1889, datter af Alexander Balthasar Reumert og hustru Sofie Christine Rosenbek.
150. c *Emilie Albertine Marie Tolderlund*, f. 1817.
151. d *Augusta Vilhelmine Tolderlund*, f. 1819, død 24. 1. 1839.
152. e *Edvard Actoni Tolderlund*, proprietær, Nebbegård, Gårslev sogn, f. 18. 11. 1821, Slaglille, død 9. 11. 1907, viet 21. 7. 1854, Tranekær, *Caroline Denker*, f. 6. 1. 1835, Tranekær, død 17. 3. 1903, Kolding, datter af godsforvalter Denker.
153. f *Laura Christine Louise Tolderlund*, f. 1825.

Poul Jacob Tolderlunds børn med Marie Elisabeth Wiggers, (se nr. 53).

154. a *Flora Elma Camilla Tolderlund*, f. 24. 1. 1810, Nykøbing F., viet *Jens Orten Bøving*, (se nr. 59).
155. b *Marie Wiggers Tolderlund*, f. 1812.
156. c *Poul Henrik Eugen Tolderlund*, proprietær, Holtbjerg ved Herning, f. 15. 11. 1834, bankdir. i Herning.

Jens Orten Bøvings børn med *Flora Elma Camilla Tolderlund*, (se nr. 59).

157. a *Johanne Bothilde Bøving*, f. 10. 5. 1830, Vejen, død 6. 3. 1913, viet 9. 7. 1863, *Philip Petersen*, præst i Dedsbøl, senere Torslev-Lendum, Wiberg 1199–17, f. 6. 11. 1811, Bov, død 13. 2. 1876.
158. b *Marie Elisabeth Bøving*, f. 2. 9. 1832, Vejen.
159. c *Preben Theodor Emmanuel Bøving*, herredsfoged, Lunde-Skam herred, f. 12. 9. 1834, Vejen, død 2. 1. 1908, Odense St. Knud, viet 21. 6. 1871, Skard, Island, *Kirstine Gudrun Magnussen*, f. 28. 5. 1853, Skard, død 12. 7. 1909, Odense St. Knud, datter af sysselmand Christian Sculonis Magnussen.
160. d *Poul Jacob Bøving*, f. 10. 5. 1836, Vejen.
161. e *Jenny Ortense Bøving*, f. 26. 11. 1837, Vejen.
162. f *Emil Vigo Camillo Bøving*, f. 10. 11. 1839, Vejen.
163. g *Christian Sophus Bøving*, f. 30. 8. 1841, Vejen.
164. h *Alma Octavia Mathilde Bøving*, f. 7. 2. 1844, Egtved, død 3. 4. 1846.

165. i *Frantz Johan Gerhardt Bøving*, f. 2. 11. 1845, Egtved.
166. k *Adolf Harald Edvard Bøving*, f. 20. 5. 1847, Egtved.
167. l *Caroline Mathilde Bøving*, f. 1. 7. 1849, Egtved, død 29. 3. 1850.
168. m *Marie Wigense Bøving*, f. 17. 1. 1852, Egtved.

Jens Orten Bøvings børn med Karen Pedersen, (se nr. 64).

169. a *Johanne Jensine Bøving*, f. 16. 3. 1828, Fåborg.
170. b *Johan Peter Bøving*, f. 12. 9. 1830, Fåborg.
171. c *Georg Marius Bøving*, f. 27. 4. 1834, Fåborg.
172. d *Magdalene Frederikke Bøving*, f. 6. 1. 1837, Fåborg.
173. e *Francisca Antonia Bøving*, f. 6. 1. 1837, Fåborg.
174. f *Poul Barfoed Bøving*, f. 1. 6. 1839, Fåborg.
175. g *Jens Orten Bøving*, f. 26. 10. 1840, Fåborg.

Poul Jacob Bøvings børn med Riborg Kirstine Voigt, (se nr. 65).

176. a *Christine Marie Bøving*, f. 21. 2. 1833, Svanninge.
177. b *Johan Georg Vilhelm Bøving*, f. 7. 4. 1834, Svanninge.
178. c *Laurits Peder Bøving*, skovrider, efterfulgte faderen i Hanneslund, f. 15. 11. 1835, Svanninge, viet 1880, *Maren Kirstine Olsen*, f. 28. 7. 1855, Ulbølle.
179. d *Gustav Adolf Frantz Bøving*, f. 24. 4. 1836, Svann.
180. e *Axel Victor Bøving*, gartner, Hvedholm, senere Fåborg, f. 5. 1. 1838, Svann., viet 1874, *Marie Andersen*, f. 1853, Nyborg.
181. f *Laura Marie Frederikke Bøving*, f. 27. 11. 1839, viet 1862, *Frederik Georg Leonhardt Lindberg*, købmand, bankdir., Fåborg, f. 10. 1. 1835, Rendsborg.
182. g *Frederikke Elise Bøving*, f. 28. 6. 1842, Svann.
183. h *Riborg Poulina Oktavia Bøving*, f. 1. 2. 1844, var ugift 1880.
184. i *Christine Marie Bøving*, f. 3. 3. 1851, død 27. 8. 1858, Svann.

Poul Anthon Jacobsens børn med Maria Magdalene Bøving, (se nr. 75).

185. a *Poul Jacobsen*, f. 12. 11. 1842, Fåborg, død 9. 1. 1850.
186. b *Johan Georg Vilhelm Bøving Jacobsen*, f. 2. 6. 1844, Fåborg.
187. c *Frantz Frederik Marius Jacobsen*, f. 8. 3. 1846, Fåborg.
188. d *Carl Sofus Leopold Sigfrid August Jacobsen*, f. 21. 6. 1848, Fåborg.

189. e *Frederikke Marie Jacobsen*, f. 15. 7. 1851, Fåborg.

190. f *Poul Marius Jacobsen*, f. ca. 1861, matros 1880.

Peter Rasmussen Storms børn med Maren Hansdatter, (se nr. 98).

191. a *Rasmus Pedersen Storm*, f. 11. 5. 1815, Svanninge ³²).

192. b *Karen Pedersdatter*, f. 6. 4. 1819, Svanninge.

193. c *Anne Marie Pedersdatter*, f. 15. 10. 1821, Svanninge, viet 9. 5. 1851, Fåborg, *Andreas Carl Hansen*, skræddermester, Fåborg, f. 22. 9. 1822, Fåborg, søn af skrædderm. Peder Hansen og hustru Anna Dorthea Carlsen.

194. d *Hans Pedersen Storm*, f. 27. 12. 1823, Svann.

195. e *Niels Jacob Pedersen Storm*, f. 2. 6. 1828, Svann., død 9. 1. 1829.

Peter Rasmussen Storms børn i 2. ægteskab med Kirsten Clausdatter, (se nr. 98).

196. f *Maren Pedersdatter Storm*, f. 15. 7. 1831, Svann.

197. g *Claus Pedersen Storm*, f. 2. 4. 1834, Svann.

Jens Rasmussen Storms børn med Sophie Frederikke Marcussen, (se nr. 99).

198. a *Rasmus Jensen Storm*, skibsreder i Fåborg, f. 7. 9. 1818, Fåborg, død 1896, Fåborg, viet 28. 12. 1849, Fåborg, *Maria Magdalene Hansen*, f. 9. 10. 1826, Fåborg, død efter 1. 2. 1901, datter af købm. Jens Hanssen og hustru, Frederikke Augusta Madsen.

199. b *Jacob Jensen Storm*, f. 15. 3. 1820, Fåborg.

200. c *Hans Christian Jensen Storm*, skibsreder i Fåborg, f. 27. 4. 1822, viet 1847, Flensborg?, *Christine Margrethe Ottesen*, f. 1820, Flensborg.

Jacob Antoni Rasmussen Storms børn med Johanne Henrikke Sanders, (se nr. 103).

201. a *Sophie Antonie Henrikke Storm*, f. 12. 7. 1826, Fåborg, viet til *Carl Georg Ferdinand Ortmann*, handelsmand i Fåborg, søn af distriktskirurg Frederik Ortmann og hustru Else Marie Brandt.

202. b *Carl Rasmussen Storm*, f. 21. 10. 1828, Fåborg.

203. c *Hedvig Marie Storm*, f. 26. 1. 1831, Fåborg.

204. d *Anne Marie Storm*, f. 26. 5. 1833, Fåborg.

- Peder Hansen Storms børn med Johanne Rasmusdatter, (se nr. 104).
205. a *Hans Pedersen Storm*, styrmand, f. 7. 3. 1813, Svann., viet 12. 3. 1843, Svann., *Claudia Clausen*, f. 1817, Nakskov.
206. b *Karen Pedersdatter Storm*, f. 22. 3. 1817, Svann., død 22. 5. 1885, Svann., viet 4. 11. 1853, Svann., *Lars Pedersen Illum*, vejmand, Falsled, db. 12. 11. 1809, Svann., død 21. 2. 1889, søn af gmd. Peder Nielsen Illum og hustru Karen Larsdatter. Lars Pedersen Illum viet 1) 12. 12. 1845, Svann., *Maren Nielsdatter*, db. 8. 11. 1807, død 15. 10. 1849, datter af Niels Madsen og hustru Anne Margrethe.
207. c *Niels Pedersen Storm*, kvæghandler i Falsled, f. 2. 12. 1818, død 8. 8. 1862, Svann., viet 11. 12. 1847, Svann., *Maren Rasmusdatter*, f. 12. 2. 1822, Millinge, datter af Rasmus Hansen Knudsen og hustru Karen Christensd.
208. d *Mette Pedersdatter Storm*, f. 15. 5. 1821, levede 1. 2. 1890, viet 29. 5. 1847, Svann., *Hans Jacob Nielsen*, sømand, træskomand i Falsled, f. 4. 4. 1817, levede 1. 2. 1901, søn af Niels Mortensen og hustru Kirsten Hansdatter.
209. e *Hans Pedersen Storm*, f. dec. 1823, død 29. 1. 1824.
210. f *Frederik Pedersen Storm*, gårdmand i Falsled, overtog fødegården, f. 5. 4. 1827, Svann., død i Fåborg, viet 24. 11. 1863, Hårby, *Ane Kirstine Nielsdatter*, f. 11. 10. 1835, Hårby, datter af Niels Møller og hustru Severine Christensdatter.
211. g *Christian Pedersen Storm*, f. 3. 4. 1830.
212. h *Anne Marie Pedersdatter Storm*, f. 26. 12. 1832, Svann., viet 20. 12. 1861, Svann., *Hans Hansen*, gmd. i Falsled, f. 21. 12. 1834, levede 1. 2. 1911, søn af gmd. i Falsled Hans Hansen og hustru Ane Sørensdatter.
213. i *Rasmus Pedersen Storm*, f. 7. 11. 1835.
214. k *Jacob Antoni Storm*, f. 9. 4. 1839, død 6. 2. 1868, Nakskov.

Mogens Frandsens børn med Karen Rasmusdatter, (se nr. 105).

215. a *Hans Mogensen*, f. 27. 8. 1818, Svanninge.
216. b *Ellen Marie Mogensdatter*, f. 19. 8. 1822, Svanninge.
217. c *Rasmus Mogensen*, f. 8. 3. 1825, Svaninge, død 5. 4. 1834.
218. d *Christiane Mogensdatter*, f. 3. 11. 1827, Svanninge.
219. e *Birthe Kirstine Mogensdatter*, f. 1. 10. 1830, Svaninge.

220. f *Rasmus Mogensen*, f. 21. 5. 1834, Svanninge.
 221. g *Karen Mogensdatter*, f. 10. 11. 1836, Svanninge.
 222. h *Frands Mogensen*, f. 20. 3. 1839, Svanninge.

Hans Pedersen Storms børn med Anne Nielsdatter, (se nr. 126).

223. a *Sidsel Hansen Storm*, f. 19. 2. 1831, Svann, viet 8. 1. 1858, Svann., *Peder Jørgensen*, tømrerm., Falsled, f. 5. 4. 1826, Jordløse, søn af Jørgen Madsen og hustru Maren Sørensdatter i Hattebækshuset.
 224. b *Anne Kirstine Hansen Storm*, f. 26. 10. 1833, Svann.
 225. c *Peder Hansen Storm*, gårdmand i Falsled, overtog fødegården, f. 21. 10. 1835, Svann., levede 1. 2. 1911, viet 21. 10. 1864, Svann., *Marie Kirstine Rasmusdatter*, f. 17. 11. 1834, Svann., datter af Rasmus Hansen og Anne Marie Kirstine Jensdatter.
 226. d *Niels Hansen Storm*, skibsfører, Falsled, f. 21. 8. 1837, Svann., viet 22. 3. 1867, Svann., *Ane Nielsen*, f. 20. 7. 1836, Svann., datter af skipper Niels Nielsen og hustru Birthe Hansdatter.
 227. e *Grethe Hansen Storm*, f. 11. 1. 1840, Svann., viet 23. 5. 1868, Svann., *Niels Nielsen*, styrmand, Falsled, f. 7. 11. 1840, søn af Hans Nielsen, sømand, og hustru Anne Hansdatter.
 228. f *Anne Dorthea Hansen Storm*, f. 23. 5. 1842, Svann., viet 16. 5. 1867, Svann., *Rasmus Nicolaj Hansen*, skomager, f. 27. 11. 1843, Fåborg, søn af hjulmand Niels Hansen og hustru Helene Cathrine Nielsen.

Hans Christensens barn med Maren Pedersdatter Storm, (se nr. 127).

229. *Anne Marie Cecilie Christensen*, f. 24. 8. 1830, Falsled, viet 3. 9. 1852, Svann., *Peder Nielsen*, skibsreder, Falsled, f. 3. 6. 1822, Falsled, søn af skibsejer Niels Nielsen og hustru Anne Margrethe Hansdatter.

Niels Pedersen Storms børn med Anne Margrethe Jensdatter, (se nr. 128).

230. a *Anna Cecilie Pedersen Storm*, f. 6. 8. 1842, Falsled.
 231. b *Maren Pedersen Storm*, f. 4. 9. 1844, Falsled.
 232. c *Hansine Pedersen Storm*, f. 9. 8. 1851, Falsled, viet ca. 1874, *Fritz Rasmussen Storm*, skibsfører, Falsled, f. 9. 1. 1844, Falsled, søn af skibsfører Rasmus Hansen Storm og hustru Ane Kathrine Jensdatter.

233. d *Jens Peder Storm*, f. 6. 11. 1861, Falsled.

Hans Sørensen Storms søn i ægteskabet med Anna Christensdatter, (se nr. 130).

234. *Søren Hansen Storm*, f. 15. 11. 1838, Håstrup, viet 15. 11. 1867, Håstrup, *Dorthea Hansen*.

TILLÆG

POUL JACOBSEN »KINAFARERS« SLÆGT

Poul Jacobsen (se 4a, hovedtavlen), købmand i Fåborg, var søn af gårdfæster i Svanninge *Jacob Poulsen* i dennes første ægteskab med *Maren Jensdatter*. *Jacob Poulsen* fæstede gården, »Gl. Dahlkildgård«, efter faderen *Poul Hansen*, 20. 4. 1714³³). *Poul Hansen* havde gården i fæste 1688 og var søn af den forrige fæster, *Hans Nielsen*, der havde gården i fæste 1664.

FØRSTE SLÆGTLED

1. *Jacob Poulsen*, gårdfæster, Svanninge, f. 1688 ifl. skattemandtal 1710, død efter 1754, før 1768. Viet 1) ca. 1716 *Maren Jensdatter*, datter af gmd. *Jens Madsen* i Østerby, Svann. sogn, død 1727, skifte 15. 9. 1727³⁴). Viet 2) ca. 1728, *Anna Ibsdatter*, f. 1703, død 1754, skifte 22. 3. 1754³⁵), datter af møller *Jeppe (Ib) Pedersen*, Hedens mølle, Svanninge sogn, og hustru *Mette Jensdatter*. Sidstnævnte var søster til *Jacob Poulsens* første hustru, *Maren Jensdatter*. *Jeppe Pedersen* var søn af gmd. på Illumø, *Peder Ipsen Mall* og hustru *Anna Rasmusdatter Ploug*.

ANDET SLÆGTLED

Jacob Poulsens børn i første ægteskab med *Maren Jensdatter*, (se nr. 1).

2. a *Poul Jacobsen*, f. 3. 1. 1717, købmand i Fåborg, (se hovedtavlen nr. 4).
3. b *Maren Jacobsdatter*, f. ca. 1720.
4. c *Anna Jacobsdatter*, f. ca. 1722, viet til skipper i Fåborg, *Michael Mørn*.
5. d *Jens Jacobsen*, f. ca. 1724, død 11. 5. 1772, Svann.³⁶), overtog fæstet af fødegården efter faderen. Viet ca. 1755, *Maren Rasmusdatter*, f. 1732, begr. 15. 5. 1798, Svann., *Maren Ras-*

musdatter giftede sig 2) 9. 12. 1772, Svann., *Lars Madsen Håstrup*, f. 1735, begr. 3. 9. 1808, Svann. ³⁷).

Jacob Poulsens børn i 2. ægteskab med Anna Ibsdatter.

6. e *Jeppe Jacobsen*, f. 1732. Bortrejst til udlandet, vistnok Flensborg, ca. 1760.
7. f *Niels Jacobsen*, f. 1733, begr. 30. 4. 1795, Svann. ³⁸), gårdfæster i Svanninge, viet ca. 1767, Svann., *Johanne Hansdatter*, enke efter *Jens Nielsen*, f. 1730, begr. 6. 3. 1810, Svann. Ingen børn i ægteskabet.

TREDIE SLÆGTLED

Jens Jacobsens børn med Maren Rasmusdatter, (se nr. 5).

8. a *Jacob Jensen*, f. 1756, konf. 18. 4. 1773, Svann., død før 1795.
9. b *Anne Marie Jensdatter*, f. 1759, viet *Rasmus Pedersen Storm*, (se hovedtavlen nr. 31).
10. c *Maren Jensdatter*, f. 1762, begr. 2. 11. 1798, Svann., viet 23. 11. 1787, *Christen Pedersen*, gårdfæster i Svanninge, f. 1755, begr. 9. 5. 1810. Chr. Pedersen viet 2) 14. 12. 1798, *Maren Jensdatter*.
11. d *Rasmus Jensen*, f. 1764, ugift, levede 1. 2. 1850 i Svann.
12. e *Johanne Jensdatter*, db. 31. 1. 1768, begr. 11. 5. 1777.
13. f *Karen Jensdatter*, db. 13. 8. 1769, Svann., død 3. 3. 1831, Svanninge, viet 30. 11. 1803, Svann., *Rasmus Christensen*, gmd. i Svann., f. 1761, død 4. 6. 1828, Svann., søn af gmd. Christen Hansen og hustru Kirsten Pedersdatter. Rasmus Christensen overtog fæstet af »Gl. Dahlkildegård« efter Jens Jacobsen.
14. g *Kirsten Jensdatter*, db. 13. 12. 1772, Svann., død 25. 4. 1830, Svann., viet 30. 11. 1803, Svann., *Niels Christensen*, db. 11. 12. 1766, Svann., død 24. 12. 1818, Svann., søn af gmd. Christen Hansen og hustru Kirsten Pedersdatter. Ingen livsarvinger. NB. Man bemærker, at søstre nr. 13–14 blev gift med 2 brødre på samme dag.

FJERDE SLÆGTLED

Christen Pedersens børn i 1. ægteskab med Maren Jensdatter, (se nr. 10).

15. a *Maren Christensdatter*, db. 25. 5. 1788, Svanninge.

16. b *Marie Christensdatter*, db. 10. 7. 1791, Svanninge.
 17. c *Johanne Christensdatter*, db. 3. 3. 1793, Svanninge.
 18. d *Peder Christensen*, db, 13. 4. 1794, Svann., begr. 18. 4. 1794.
 19. e *Peder Christensen*, db. 26. 12. 1795, Svanninge.

I 2. ægteskab med Maren Jensdatter havde Christen Pedersen 2 børn:

20. f *Henrik Christensen*, db. 9. 8. 1801, Svanninge, overtog gårdfæstet 1832, hustru Margrethe Hansdatter.
 21. g *Maren Christensdatter*, db. 12. 6. 1803, Svanninge.

Rasmus Christensens børn med Karen Jensdatter, (se nr. 13).

22. a *Jens Rasmussen*, db. 9. 5. 1805, Svann., død 11. 11. 1855, Svanninge, gårdfæster under Østrupgård, Svanninge. Fik ved kgl. bevilling af 14. 12. 1853 tilladelse til at føre navnet *Rasmussen Dahlkild*. Viet 10. 6. 1831, V. Hæsing, *Karen Jørgensdatter*, db. 11. 12. 1807, datter af gmd. Jørgen Pedersen og hustru Anna Christensdatter, Stenderup.
 23. b *Maren Rasmusdatter*, db. 12. 4. 1807, Svann.
 24. c *Lars Rasmussen*, db. 19. 11. 1809, Svann., viet 16. 12. 1836, Svann., *Kirsten Clausdatter*, enke efter *Peder Rasmussen Storm*, (se hovedtavlen nr. 98).

FEMTE SLÆGTLED

Jens Rasmussen Dahlkilds børn med Karen Jørgensdatter, (se nr. 22).

25. a *Rasmus Jensen*, f. 30. 9. 1833, død 26. 4. 1845, Svann.
 26. b *Jørgen Jensen Dahlkild*, f. 24. 6. 1839, Svann.
 27. c *Jacob Jensen Dahlkild*, f. 5. 5. 1841, Svann.
 28. d *Frederik Jensen Dahlkild*, f. 22. 6. 1844, Svann., overtog fødegården, viet ca. 1876 *Maren Madsen Albertslund*, f. 16. 9. 1848, V. Hæsing, datter af Mads Larsen og hustru Maren Pedersdatter, Ny Stenderup.

KILDEHENVISNINGER:

1) F. F. M. Jacobsen: Den Bøving-Jacobsenske slægt. Årsskrift for Svendborg amts historiske Samfund 1915, s. 51-72. 2) Samme forfatter: Poul Jacobsen, *Ibid.* 1922, s. 111-152. 3) Boernes Historie og Slægtstavler 1546-1960. Samlet og udarbejdet af Lars Boe Thomsen. Glamsbjerg 1960. 4) Brahetrolleborg godsskifteprotokol, bd.

I, s. 110. 5) Ses ej i Håstrup kirkebog, som har dåb fra 1694. 6) Brahetrolleborg godsskifteprotokol, bd. II, s. 797. 7) Fåborg købstads skifteprotokol, bd. III, s. 67. 8) Brahetrolleborg godsskifteprotokol, bd. III, s. 1199. 9) Brahetrolleborg godsskifteprotokol, bd. II, s. 521. 10) Nyborg-Tranekær amt, skifteprotokol, bd. VIII, s. 255, 14. 6. 1787. 11) Assens købstads skifteprotokol, bd. IV, s. 236, 277. 12) Danske Kancelli, Fynske Register nr. 6, 21. 1. 1785. 13) Brahetrolleborg godsskifteprotokol, bd. III, s. 187. 14) Brahetrolleborg godsskifteprotokol, bd. I, s. 406. 15) Brahetrolleborg godsskifteprotokol, bd. II, s. 596. 16) Brahetrolleborg godsskifteprotokol, bd. II, s. 927. 17) Fåborg købstads skifteprotokol, bd. II, s. 556. 18) Assens købstads skifteprotokol, bd. V, s. 290, 295. 19) Slægtstavlesamlingen 1933, udgivet af Personalhistorisk Bureau. 20) Assens købstads skifteprotokol, bd. V, s. 123, 290. 21) Assens købstads skifteprotokol, bd. IV, s. 530-1. 22) Slægtstavlesamlingen 1933 udgivet af Personalhistorisk Bureau. 23) Assens købstads skifteprotokol, bd. V, s. 97. 24) Brahetrolleborg godsskifteprotokol, bd. VI, s. 448, 454. 25) Steensgård godsskifteprotokol, bd. II, s. 49. 26) Brahetrolleborg godsskifteprotokol, bd. VI, s. 266. 27) Brahetrolleborg godsskifteprotokol, bd. III, s. 581, 592. 28) Østrupgård godsskifteprotokol, bd. III, s. 414. 29) Brahetrolleborg godsskifteprotokol, bd. VI, s. 934, 943. 30) Slægtstavlesamlingen 1933 udgivet af Personalhistorisk Bureau. 31) Brahetrolleborg godsskifteprotokol, bd. VI, s. 1024, 1031, 1037, 1042. 32) Moder: Johanne Mikkelsdatter, enke. 33) Steensgård godsfæsteprotokol, bd. I, s. 3. 34) Steensgård godsskifteprotokol, bd. I, s. 211. 35) Steensgård godsskifteprotokol, bd. I, s. 207. 36) Østrupgård godsskifteprotokol, bd. II, s. 441. 37) Østrupgård godsskifteprotokol, bd. III, s. 94, afståelse 3. 12. 1805. 38) Østrupgård godsskifteprotokol, bd. III, s. 4, 8, 18. 39) L. Tolderlund Hansen: Meddelelser om slægten Tolderlund gennem 200 år. Odense, 1915.

SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI
OG PERSONALHISTORIE

Februar 1967.

På grund af forsinkelser i trykkeriet har det været nødvendigt at bryde rækkefølgen i udsendelsen af Personalhistorisk Tidsskrift. Vedlagt følger således 1966 hefte 3, i marts udsendes 1964-65 hefte 4, som i øjeblikket er i trykken, og i april 1966 hefte 1-2, som bl.a. bringer indholdsfortegnelse til årgangene 1946-65.

SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE

Medlemsbidraget er 25 kr.

Samfundet har siden dets stiftelse i 1879 udgivet:

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

1. række, bind 1-3 (1880-82) ved *F. Krarup*.
1. række, bind 4-6 (1883-85) ved *G. L. Wad*.
2. række, bind 1-4 (1886-89) ved *G. L. Wad*.
2. række, bind 5-6 (1890-91) ved *H. W. Harbou*.
3. række, bind 1-3 (1892-94) ved *H. W. Harbou*.
3. række, bind 4-6 (1895-97) ved *G. L. Grove*.
4. række, bind 1-2 (1898-99) ved *C. E. A. Schøller*.
4. række, bind 3-6 (1900-03) ved *G. L. Grove*.
5. række, bind 1-6 (1904-09) ved *G. L. Grove*.
6. række, bind 1 (1910) ved *G. L. Grove* og *Paul Hennings*.
6. række, bind 2-6 (1911-15) ved *Paul Hennings*.
7. række, bind 1-6 (1916-21) ved *Paul Hennings*.
8. række, bind 1-6 (1922-27) ved *Paul Hennings*.
9. række, bind 1-6 (1928-33) ved *H. Hjorth-Nielsen*.
10. række, bind 1-6 (1934-39) ved *H. Hjorth-Nielsen*.
11. række, bind 1-6 (1940-45) ved *H. Hjorth-Nielsen*.
12. række, bind 1-3 (1946-48) ved *H. Hjorth-Nielsen*.
12. række, bind 4-6 (1949-51) ved *Albert Fabritius*.
13. række, bind 1-2 (1952-53) ved *Albert Fabritius*.
13. række, bind 3-6 (1955-58) ved *Sven Houmøller*.
14. række, bind 1-6 (1959-65) ved *Sven Houmøller*.
15. række, bind 1 (1966) ved *Hans H. Worsøe*.

Indholdsfortegnelse til tidsskriftets første 50 årgange findes i årgang 1930,
til årgangene 51-66 i 1946 og til 67-85 i 1966.

Af de på lager værende årgange kan medlemmer erhverve enkelte årgange til og med 1939 for en pris af 5 kr. pr. årgang. Årgangene 1940-58 incl. kan købes for 10 kr. pr. årgang og årgangene 1959-65 for 20 kr. For ikke-medlemmer er prisen hhv. 10, 15 og 25 kr. - Enkelte hæfter af årgangene til og med 1939 sælges for 1,50 kr. pr. stk., af årgangene 1940-58 incl. for 3 kr. pr. stk. For ikke-medlemmer er prisen hhv. 3 og 6 kr. Af årgangene 1959 og fremover sælges enkelte hæfter ikke. - Ved køb af et sæt af de på lager værende årgange leveres disse til medlemmer for 250 kr., til ikke-medlemmer for 400 kr. - Indholdsfortegnelse til de første 50 årgange er udsolgt, hvorimod indholdsfortegnelsen for 1930-45 kan fås for 5 kr. - Bestillinger sendes til formanden, afdelingsbibliotekar Sv. Houmøller, Sdr. Fasanvej 46, København Valby.

Fortegnelse over restbeholdningen findes på omslaget til hæfterne i 14. række.

PUBLIKATIONER

UDGIVET AF

SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE

- Kr. Erslev: Danmark-Norges Len og Lensmænd 1596-1660.* 1885 . Kr. 1,00
Henry Bruun: Danmarks Amtsforvaltere 1660-1848. 1919 Kr. 3,25
Fritz Jürgensen West: De kongelige Amtmænd i Hertugdømmet Slesvig 1660-1864. 1921 Udsolgt
Indholdsfortegnelse til Personalhistorisk Tidsskrifts første 50 Bind.
Ved H. Hjorth-Nielsen. 1930 Udsolgt
Indholdsfortegnelse til Personalhistorisk Tidsskrift 1930-45. Ved
Albert Fabritius. 1946 Kr. 2,00
Perlestikkerbogen. Ved Hans Knudsen og Albert Fabritius. 1954 . Kr. 37,50
indb. Kr. 48,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 28,00, indb. kr. 36,00.
Albert Fabritius: Giertrud Birgitte Bodenhoffs mysterium og gravrøverierne på Assistens kirkegård. 1955 Kr. 2,75
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 2,00.
Knud Prange: Heraldisk nøgle til Nyt dansk Adelslexikon. 1959 . Kr. 27,00
indb. Kr. 32,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 16,00, indb. kr. 19,00.
Alfred Larsen: Lolland-Falsters degne og skoleholdere. 1960. indb. Kr. 75,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 50,00.
Borgmester Niels Jacobsens stambog, ved Albert Fabritius Kr. 15,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 12,00.

Samfundet ejer oplaget af

- Fredrik Nielsen, A. Olrik og J. Steenstrup: Dansk Navneskik.* 1899 Kr. 1,00
Kristian Carøe: Den danske Lægestand I-V.
I. Doktorer og Licentiater 1479-1788. 1909 Udsolgt
II. Kirurger 1738-1785. 1906 Udsolgt
III. Den danske Lægestand 1786-1838. 1905 Kr. 2,00
IV. Den danske Lægestand. Supplementbind til 7. Udg. (Læger, der har taget Eksamen efter 30. Januar 1838 og er døde inden 1. Januar 1901). 1904 Udsolgt
V. Supplementbind. 1922 Kr. 2,00

Henvendelse til formanden, afdelingsbibliotekar Søren Houmøller,
Sdr. Fasanvej 46, København Valby.